

Rapport 5/2025

Klimabudsjett og styringsinformasjon

2025

Integritet og verdiskaping

Forord

Denne rapporten er et resultat av en forvaltningsrevisjon om klimabudsjett og styringsinformasjon.

Undersøkelsen er forankret i kontrollutvalgets vedtak av 29. januar 2024 (sak 10) og tilhører området om bærekraftig kommune i *Plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2024–2028*, som bystyret behandlet 19. juni 2024 (sak 173).

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave for Oslo kommune. Forvaltningsrevisjon er definert slik i kommuneloven § 23-3:

Forvaltningsrevisjon innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak.

Forvaltningsrevisjon i Oslo kommune gjennomføres iht. gjeldende standard for forvaltningsrevisjon i kommuner og fylkeskommuner i Norge (RSK 001).

Prosjektet er gjennomført av revisjonsrådgiver Agnes Eikeland Skodvin og seniorrådgiver Ingrid Kvalø Sund. Kvalø Sund var prosjektleder frem til slutfasen, etter det tok Skodvin over som prosjektleder.

Vi vil takke Bydel Nordstrand, Bymiljøetaten, Byrådsavdeling for finans, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, Klimaetaten, Plan- og bygningsetaten, Velferdsetaten og Utviklings- og kompetanseetaten for nødvendig bistand i løpet av prosjektet.

13. mars 2025

Morten A. Engebretsen
ass. avdelingsdirektør

Agnes Eikeland Skodvin
revisjonsrådgiver

Innhold

Innhold	3
Hovedbudskap.....	5
Sammendrag	5
1 Innledning	9
1.1 Bakgrunn.....	9
1.2 Formål og problemstillinger	9
1.3 Avgrensninger	10
1.4 Revisjonskriterier	10
1.5 Metodisk tilnærming og gjennomføring	10
1.6 Rapportens oppbygging.....	11
2 Klimabudsjettet som styringsverktøy	12
2.1 Utarbeidelse av klimabudsjettet	12
2.2 Klimabudsjettet som styringsverktøy	12
3 Utarbeidelse av klimabudsjettet	14
3.1 Revisjonskriterier	14
3.2 Faktabeskrivelse	14
3.3 Kommunerevisjonens vurderinger	24
4 Gjennomføring av virkemidlene	26
4.1 Revisjonskriterier	26
4.2 Faktabeskrivelse	26
4.3 Kommunerevisjonens vurderinger	28
5 Kvalitetssikring av rapporteringene	29
5.1 Revisjonskriterier	29
5.2 Faktabeskrivelse	29
5.3 Kommunerevisjonens vurderinger	32
6 Rapportering på virkemidlene og formidling av informasjon.....	33
6.1 Revisjonskriterier	33
6.2 Faktabeskrivelse	33
6.3 Kommunerevisjonens vurderinger	42
7 Byrådsavdelingenes rolle i rapporteringen.....	44
7.1 Revisjonskriterier	44
7.2 Faktabeskrivelse	44
7.3 Kommunerevisjonens vurderinger	46
8 Kommunerevisjonens konklusjoner og anbefalinger	48

8.1	Konklusjon.....	48
8.2	Anbefalinger	49
9	Uttalelser til rapporten og Kommunerevisjonens vurdering av disse	50
9.1	Byråd for byutvikling.....	50
9.2	Byråd for finans	50
9.3	Byråd for helse	51
9.4	Byråd for miljø og samferdsel	51
9.5	Bydel Nordstrand	53
9.6	Bymiljøetaten	53
9.7	Klimaetaten	53
9.8	Plan- og bygningsetaten	55
9.9	Utviklings- og kompetanseetaten	55
9.10	Velferdsetaten.....	56
	Referanser	57
	Tabelloversikt.....	58
	Siste publikasjoner fra Kommunerevisjonen i Oslo	59
	Vedlegg 1 Revisjonskriterier	60
	Vedlegg 2 Metode	65
	Vedlegg 3 Uttalelse fra byråd for byutvikling.....	70
	Vedlegg 4 Uttalelse fra byråd for finans	72
	Vedlegg 5 Uttalelse fra byråd for helse	74
	Vedlegg 6 Uttalelse fra byråd for miljø og samferdsel	76
	Vedlegg 7 Uttalelse fra Bydel Nordstrand.....	80
	Vedlegg 8 Uttalelse fra Bymiljøetaten	82
	Vedlegg 9 Uttalelse fra Klimaetaten	84
	Vedlegg 10 Uttalelse fra Plan- og bygningsetaten	88
	Vedlegg 11 Uttalelse fra Utviklings- og kompetanseetaten	90
	Vedlegg 12 Uttalelse fra Velferdsetaten	93

Hovedbudskap

Kommunerevisjonen har undersøkt i hvilken grad kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål gir god styringsinformasjon.

Forvaltningsrevisjonen viser at kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål gir god styringsinformasjon på flere områder. Blant annet gjennomføres flere aktiviteter som bidrar til at klimabudsjettet er forsvarlig utredet, og Klimaetaten gjennomfører prosesser for å identifisere forbedringspunkter fra år til år. Det er likevel enkelte svakheter. Det er tilfeller av manglende samsvar mellom beskrivelser av virkemidlene i klimabudsjettet, resultatindikatorer og føringer i andre kommunale dokumenter. Det kan skape usikkerhet hos virksomhetene som skal gjennomføre virkemidlene. Videre kan det gi risiko for at virksomheter legger ulik forståelse til grunn ved rapportering på samme virkemiddel. Byrådsavdeling for finans og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel har ikke påsett at økonomirapporteringen fra byrådet alltid er konsekvent i presentasjonen av resultater og måloppnåelse for de utvalgte virkemidlene. Disse svakhetene kan påvirke kvaliteten på informasjonen om kommunens samlede måloppnåelse.

Sammendrag

Bystyret vedtok i 2016 verdens første kommunale klimabudsjett (Klimaetaten 2024). Det vedtas årlig for å vise hvordan byrådet vil følge opp kommunens gjeldende klimastrategi. Klimabudsjettet er en del av byrådets budsjettforslag, og det viser mål og tiltak som skal gjennomføres i Oslo for å kutte utslipp innenfor byens grenser.

Det følger av kommunens klimastrategi at målet er å redusere klimagassutslippene med 95 prosent innen 2030 sammenlignet med 2009-nivået. Klimabudsjettet skal være et styringsverktøy på veien mot målet for 2030. Budsjettet skal tydelig vise hvilke tiltak og virkemidler som skal gjennomføres, hvem som har ansvar for gjennomføring, og hvilken utslippsreducerende effekt som forventes av tiltakene. På den måten skal klimabudsjettet vise hvordan de samlede klimatiltakene står i forhold til vedtatte klimamålsettinger, og om det er behov for ytterligere tiltak for å sikre måloppnåelse. Ifølge Miljødirektoratets klimagassregnskap fra januar 2025 hadde Oslo kommune kuttet direkte utslipp med om lag 30 prosent i 2023, sammenlignet med 2009 (Miljødirektoratet 2025).

Formålet med undersøkelsen er å bidra med kunnskap om hvordan klimabudsjettet fungerer som styringsverktøy, og på den måten bidra til læring og forbedring. Problemstillingen for forvaltningsrevisjonen er som følger:

- I hvilken grad gir kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål god styringsinformasjon?

For å svare på problemstillingen har Kommunerevisjonen undersøkt hvordan Byrådsavdeling for finans, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og Klimaetaten jobber med å lage klimabudsjettet og med å jobbe med forbedringer fra et år til det neste. Kommunerevisjonen har valgt ut seks virkemidler fra klimabudsjettet 2023 og 2024 og undersøkt Bydel Nordstrand, Bymiljøetaten, Plan- og bygningsetaten, Velferdsetaten og Utviklings- og kompetanseetatens rapportering på gjennomføring av virkemidlene. Hvordan de utvalgte virksomhetene får oversikt over hvilke virkemidler fra klimabudsjettet som er relevante for

dem, og hva virkemidlene innebærer, er også undersøkt. Kommunerevisjonen har valgt noen virksomheter som har ansvar for å rapportere på relativt mange virkemidler og/eller virkemidler som kan gi store utslippskutt. Vi ønsket også å se på noen virksomheter som har kjerneoppgaver som i mindre grad er relatert til klima og miljø.

Undersøkelsesperioden er i hovedsak 2023 og 2024. Datainnsamlingen har bestått av intervjuer, skriftlige spørsmål, dokumentinnhenting og gjennomgang av forskjellige tallgrunnlag. I tillegg er det gjennomført en spørreundersøkelse rettet mot alle kommunens virksomheter med unntak av de reviderte.

I denne undersøkelsen er kriteriene utledet fra følgende kilder:

- lov av 22. juni nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Oslo kommunes vedtatte budsjett for 2023 og 2024 – dokument 3
- bystyrets budsjettvedtak 2023 og 2024
- byrådssak 214/19 *Klimastrategi for Oslo mot 2030*, behandlet i bystyret i sak 109 6. mai 2020
- byrådssak 1036/22 *Ny instruks for virksomhetsstyring i Oslo kommune*
- byrådssak 1037/22 *Ny instruks for internkontroll*
- byrådssak 1055/17 *Tillitsbasert styring og ledelse i Oslo kommune*
- byrådssak 124/19 *Revidert reglement for byrådet*, behandlet i bystyret i sak 187 19. juni 2019

Sentrale vurderinger

Samlet sett gir kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål god styringsinformasjon på flere områder. Kommunens klimabudsjett er fortsatt et relativt nytt styringsverktøy. Det kan gi behov for fortsatt løpende oppfølging og justeringer.

Forvaltningsrevisjonen viser at det gjennomføres flere aktiviteter som bidrar til at klimabudsjettet er forsvarlig utredet. Klimaetaten gjennomfører prosesser for å identifisere forbedringspunkter fra år til år. De reviderte virksomhetene sikrer seg informasjon om hvordan virkemidlene skal gjennomføres og rapporteres på. Klimaetaten har dialog med flere av kommunens virksomheter i den forbindelse. Klimaetaten og virksomhetene har i all hovedsak formidlet relevant informasjon til overordnede byrådsavdelinger. De utvalgte virksomhetene gjennomførte ulike aktiviteter som kan bidra til at rapporteringen på virkemidlene i klimabudsjettet er tilstrekkelig kvalitetssikret.

Godt formulerte virkemidler og presise resultatindikatorer er viktig for å få informasjon om hvordan kommunens virksomheter jobber for å nå klimamålene. Her er det enkelte svakheter og forbedringspunkter.

Det er en svakhet at Klimaetaten endret ordlyden i noen virkemidler i klimabudsjettet uten at det ble kommunisert om endringen innebar andre forventninger til virksomhetene.

Det er flere kilder som inneholder føringer for hvordan virksomhetene skal gjennomføre noen av virkemidlene i klimabudsjettet. Eksempler på dette er tildelingsbrev med resultatindikatorer og byrådssaker om krav i anskaffelser. Det er eksempler på manglende sammenfall mellom føringer i byrådssakene og beskrivelser av virkemidler i klimabudsjettet. Dette har i noen tilfeller gitt forskjeller i det virksomhetene skal stille krav om etter byrådssakene, og det de bes rapportere om ut fra virkemidlene i klimabudsjettet.

Videre mener Kommunerevisjonen at måten noen virkemidler beskrives på i klimabudsjettet, kan skape uklarhet. Når Klimaetaten for eksempel inkluderer henvisning til krav til kommunens kontrakter innen bygg og anlegg i omtalen av virkemiddelet som gjelder krav til transport i vare- og tjenesteanskaffelser, kan det skape usikkerhet om virkemiddelet gjelder den ene eller andre typen anskaffelse.

For at rapporteringen på gjennomføring av virkemidlene skal gi god informasjon om måloppnåelse, bør resultatindikatorene, som utarbeides av byrådsavdelingene, fange opp arbeidet virksomhetene gjør, som er relevant for virkemiddelet indikatoren hører til. Kommunerevisjonen mener det er en svakhet at byrådsavdelingene for noen virkemidler ikke har sikret samsvar mellom ordlyden i virkemidlene og tilhørende resultatindikator. Dette kan gi risiko for at virksomheter legger ulik forståelse til grunn ved rapportering på samme virkemiddel, og kan svekke kvaliteten på informasjonen som rapporteres.

Forvaltningsrevisjonen har vist at det i noen tilfeller oppstår usikkerhet hos enkelte virksomheter om hva som skal inngå i rapporteringen, og hva som skal utelukkes. Det er flere eksempler på at Byrådsavdeling for miljø og samferdsel har gitt avklaringer. Likevel mener Kommunerevisjonen at avklaringene ikke alltid har tilstrekkelig effekt, eller at de kommer sent.

Forvaltningsrevisjonen indikerer at Klimaetaten har en etablert praksis for gjennomgang av rapporteringene de mottar, men etaten mangler retningslinjer for hvordan dataene skal kvalitetssikres. Det gir risiko for manglende systematikk i oppfølgingen.

Videre er det eksempler på at resultatene byrådet formidler om måloppnåelse for det enkelte virkemiddel, er basert på andre kilder enn virksomhetenes rapportering på resultatindikatorer. Kommunerevisjonen stiller derfor spørsmål om resultatindikatorene for virkemidlene alltid gir den informasjonen byrådet og andre har behov for. En konsekvens kan være at ressursene virksomhetene bruker på å rapportere på resultatindikatorene, ikke står i forhold til bruken av dem.

Det er en svakhet at Byrådsavdeling for finans og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel ikke har påsett at rapporteringen fra byrådet alltid er konsekvent i presentasjonen av resultater og måloppnåelse for de utvalgte virkemidlene i klimabudsjettet. Når måten resultatene presenteres på, varierer, er det risiko for at det blir vanskelig å følge utviklingen og måloppnåelsen over tid.

Anbefalinger

Kommunerevisjonen anbefaler byråden for finans, byråden for miljø og samferdsel og Klimaetaten å vurdere

- tiltak som gir en tydeligere og mer konsekvent beskrivelse av virkemidlene i klimabudsjettet
- tiltak som kan bidra til at rapportering på gjennomføring av virkemidler i klimabudsjettet gir bedre styringsinformasjon

Uttalelser til rapporten

Vi har mottatt uttalelser til rapporten fra byråd for byutvikling, byråd for finans, byråd for helse, byråd for miljø og samferdsel, Klimaetaten, Bydel Nordstrand, Bymiljøetaten, Plan- og bygningsetaten, Utviklings- og kompetansetaten og Velferdsetaten. Byrådene og virksomhetene som har mottatt anbefalinger har varslet relevante tiltak. Uttalelsene oppsummeres i kapittel ni. Uttalelsene følger som helhet i vedleggene 3 – 12.

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Oslo kommune har hatt en klimastrategi siden 2015 (byrådssak 236/14). I 2016 vedtok bystyret verdens første kommunale klimabudsjett som gjaldt for 2017. Klimabudsjettet er en del av kommunens budsjett og vedtas årlig for å vise hvordan byrådet følger opp gjeldende klimastrategi. Klimabudsjettet er en del av byrådets budsjettforslag og viser mål og tiltak som skal gjennomføres i Oslo for å kutte utslipp innenfor Oslos grenser. Klimabudsjettet for 2024 ble utvidet og omfatter også indirekte utslipp. Indirekte utslipp er hovedsakelig utslipp fra produksjon og transport av varer og tjenester utenfor kommunens grenser som drives av konsum innenfor bygrensa (Vedlegg til klimabudsjettet 2024). Klimabudsjettet for 2025 ble utvidet ytterligere til å inkludere energi, klimatilpasning og naturlig karbonlagring.

6. mai 2020 (sak 109) vedtok Oslo bystyre *Klimastrategi for Oslo mot 2030* der et av hovedmålene er at Oslos klimagassutslipp i 2030 er redusert med 95 prosent sammenlignet med 2009. Målet har fra 2017 inngått i klimabudsjettet. Klimabudsjettet skal være et styringsverktøy for å nå utslippsmålene frem mot 2030. Budsjettet skal tydelig vise hvilke tiltak og virkemidler som skal gjennomføres, hvem som har ansvar for gjennomføring, og hvilken utslippsreducerende effekt som forventes av tiltakene. På den måten skal klimabudsjettet vise hvordan de samlede klimatiltakene står i forhold til vedtatte klimamålsettinger, og om det er behov for ytterligere tiltak for å sikre måloppnåelse. Ifølge Miljødirektoratets klimagassregnskap fra januar 2025 hadde Oslo kommune kuttet direkte utslipp med om lag 30 prosent i 2023, sammenlignet med 2009 (Miljødirektoratet 2025).

1.2 Formål og problemstillinger

Formålet med undersøkelsen er å bidra med kunnskap om hvordan klimabudsjettet fungerer som styringsverktøy, og på den måten bidra til læring og forbedring. Problemstillingen for forvaltningsrevisjonen er som følger:

- I hvilken grad gir kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål god styringsinformasjon?

Kommunerevisjonen har undersøkt arbeidet med utarbeidelsen av og rapporteringen på utvalgte virkemidler fra klimabudsjettene for 2023 og 2024. De utvalgte virkemidlene er rettet mot kommunens direkte utslipp, og alle prosesser som er beskrevet, handler om den delen av klimabudsjettet som går på direkte utslipp. I 2024 var det 21 virkemidler i klimabudsjettet.

For å undersøke problemstillingen har vi valgt ut noen av virkemidlene i klimabudsjettene for 2023 og 2024 som gjelder for alle kommunens virksomheter, og noen som kun gjelder enkelte virksomheter. Virkemidlene er som følger:

Innenfor utslippssektoren *veitrafikk* ser vi på følgende virkemidler:

- *Innkjøp av utslippsfrie og fossilfrie kjøretøy i kommunen*
- *Krav til utslippsfri varelevering på oppdrag for kommunen i 2023 og Utslippsfri (inkl. biogass) og transporteffektiv leveranse av varer og tjenester på oppdrag for kommunen i 2024*

- *Krav til bruk av utslippsfrie lastebiler på oppdrag for kommunen i 2023 og Krav til bruk av utslippsfrie lastebiler til transport av masser og avfall på oppdrag for kommunen i 2024*
- *Insentiver til utslippsfri tungtransport i Oslo (fritak i bomringen, etablere / gi tilskudd til ladeinfrastruktur, fremskaffe arealer til energistasjoner m.m.)*

Innenfor utslippssektoren annen mobil forbrenning ser vi på følgende virkemidler:

- *Krav om utslippsfri bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen*
- *Krav om fossilfri bygge- og anleggsvirksomhet i reguleringsplaner*

1.3 Avgrensninger

Undersøkelsen omfatter ikke virkemidler for å redusere indirekte utslipp. Kommunerevisjonen har heller ikke vurdert om de undersøkte virkemidlene er egnet for å nå klimamålene.

Kommunerevisjonen har ikke revidert arbeidet med klimabudsjettet for 2025. Enkelte steder er det henvist til endringer som er foretatt fra budsjettet i 2024 til 2025-budsjettet.

1.4 Revisjonskriterier

Revisjonskriteriene er målestokken som ligger til grunn for Kommunerevisjonens vurderinger. I denne undersøkelsen er kriteriene utledet fra følgende kilder:

- lov av 22. juni nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Oslo kommunes vedtatte budsjett for 2023 og 2024 – dokument 3
- bystyrets budsjettvedtak 2023 og 2024
- byrådssak 214/19 *Klimastrategi for Oslo mot 2030*, behandlet i bystyret i sak 109 6. mai 2020
- byrådssak 1036/22 *Ny instruks for virksomhetsstyring i Oslo kommune*
- byrådssak 1037/22 *Ny instruks for internkontroll*
- byrådssak 1055/17 *Tillitsbasert styring og ledelse i Oslo kommune*
- byrådssak 124/19 *Revidert reglement for byrådet*, behandlet i bystyret i sak 187 19. juni 2019
- *Retningslinjer for styringsdialogen mellom byrådsavdelinger og underliggende etater.*
Vedtatt av kommunaldirektøren ved Byrådslederens kontor desember 2023.

Kriteriene er presentert i begynnelsen av kapitlene 3 til 7. I vedlegg 1 fremgår kriteriene samlet sammen med utledningen de bygger på.

1.5 Metodisk tilnærming og gjennomføring

Undersøkelsesperioden er i hovedsak 2023 og 2024. De reviderte enhetene er Bydel Nordstrand, Byrådsavdeling for finans, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, Bymiljøetaten, Klimaetaten, Plan- og bygningsetaten, Utviklings- og kompetanseetaten og Velferdsetaten. For å svare på problemstillingen har vi gjennomført intervjuer, stilt skriftlige spørsmål, hentet inn dokumenter og forskjellige tallgrunnlag og gjennomført en spørreundersøkelse. Spørreundersøkelsen var rettet mot alle kommunens virksomheter med unntak av de reviderte.

Vedlegg 2 inneholder en mer detaljert beskrivelse av metoden.

1.6 Rapportens oppbygging

I kapittel to gir vi en kort innføring i klimabudsjettet som styringsverktøy. Kapittel tre handler om hvordan klimabudsjettet lages og videreutvikles. Kapittel fire gir informasjon om hvordan virkemidlene skal gjennomføres. I kapittel fem beskriver vi systemene for å kvalitetssikre rapportering på virkemidlene fra klimabudsjettet. Kapittel seks handler om hvilken informasjon virksomhetene og Klimaetaten formidler til overordnede byrådsavdelinger, mens kapittel syv svarer på om Byrådsavdeling for finans og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel påser at rapporteringen på gjennomføring av klimabudsjettet gir god informasjon om kommunens måloppnåelse. I kapittel åtte presenterer vi forvaltningsrevisjonens konklusjon og anbefalinger for de reviderte virksomhetene. I kapittel ni er vesentlige forhold fra uttalelsene til rapporten presentert. De mottatte uttalelsene følger i sin helhet i vedlegg 3 – 12.

2 Klimabudsjettet som styringsverktøy

Klimabudsjettet inngår i kommunens ordinære budsjett, og det er Byrådsavdeling for finans som legger frem budsjettforslaget for bystyret hvert år. Ettersom klimabudsjettet ligger innenfor sektorområdet til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, har den en sentral rolle i prosessen som leder frem til budsjettforslaget.

2.1 Utarbeidelse av klimabudsjettet

Klimaetaten har ansvaret for oppfølging av klimastrategien og lager klimabudsjettets faglige grunnlag. Klimaetaten har også en sentral rolle i å følge opp og videreutvikle klimabudsjettet som styringsverktøy.

Referansebanen er sentral for klimabudsjettet. Den viser forventet utvikling i klimagassutslipp basert på beste tilgjengelige kunnskap om underliggende faktorer som styrer utslippene. Det kan blant annet være informasjon om befolkningstall, aktivitetsnivå i ulike sektorer og utvikling i bilparken. Det fremgår av vedleggene til klimabudsjettene for 2023 og 2024 at bruk av en referansebane sikrer mest mulig konsistente analyser, der effekten av nye virkemidler ikke over- eller underestimeres på grunn av utviklingen i samfunnet generelt og allerede gjennomførte klimatiltak. For å kunne analysere effekten av virkemidler må Klimaetaten ha oversikt over hva som er driverne for den forventede utviklingen som ligger i referansebanen.

Virkemidlene i klimabudsjettet for 2023 og 2024 er listet opp i en egen tabell og beskrevet i løpende tekst i klimabudsjettet. I tabellen er det angitt hvilke virksomheter virkemiddelet gjelder for, og hvilke virksomheter som har ansvar for å rapportere på gjennomføring av virkemiddelet.

Klimaetaten og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel har ulike metoder for å komme frem til nye eller forsterkede virkemidler i klimabudsjettet. Noen virkemidler inngår i budsjettet over flere år, mens andre ikke gjør det. Noen av virkemidlene er direkte resultat av initiativ Klimaetaten tar, mens andre er resultat av andre initiativ. Kommunen har hatt en klimastrategi siden 2016, og det er derfor flere virksomheter som har iverksatt tiltak uavhengig av de årlige klimabudsjettene. Noen av disse tiltakene er deretter tatt inn som virkemidler i klimabudsjettet for å synliggjøre aktiviteten kommunen gjennomfører for å kutte direkte utslipp.

Det følger et vedlegg med det årlige klimabudsjettet. Vedlegget utdyper blant annet årlige utslippsrammer, bruk av referansebane, metodevalg og analyse for beregning av klimaeffekter.

2.2 Klimabudsjettet som styringsverktøy

Utarbeidelse av klimabudsjettet og oppfølging av virkemidlene er en integrert del av kommunens ordinære budsjett- og rapporteringsprosess. For å få informasjon om hvordan det går med gjennomføringen av virkemidlene i kommunens virksomheter, brukes resultatindikatorer. Resultatindikatorer for den enkelte virksomhet er beskrevet i sektorkapitlene i byrådets budsjettforslag (Sak 1), i virksomhetenes tildelingsbrev eller i vedlegget til rapporteringsrundskrivet fra Byrådsavdeling for finans. I klimabudsjettet for 2024 er resultatindikatorer for virkemidler som gjelder alle kommunens virksomheter, vist i en egen tabell.

På samme måte som for det økonomiske budsjettet, skal kommunens virksomheter rapportere på gjennomføring av virkemidlene i klimabudsjettet gjennom året ved å rapportere på resultatindikatorene. Denne rapporteringen er en del av mekanismen som gjør klimabudsjettet til et styringsverktøy, fordi resultatoppfølgingen gjør det mulig å fange opp når virkemidler eller tiltak ikke gjennomføres som forutsatt i klimabudsjettet.

Resultatindikatorene skal måle om aktiviteten i virksomhetene er den samme som aktiviteten som forutsettes i virkemidlene i klimabudsjettet. Som det fremgår av kommunens klimastrategi, er klimabudsjettet og den periodiske resultatoppfølgingen viktige for forankringen av klimaarbeidet i byrådet og bystyret.

3 Utarbeidelse av klimabudsjettet

I dette kapittelet beskriver vi prosessen for å utarbeide klimabudsjettet for 2024 og hvordan det arbeides med virkemidlene. Vi beskriver sammenhengen mellom klimabudsjettet, tildelingsbrev, resultatindikatorer og byrådsaker. Til slutt i kapittelet beskriver vi bakgrunnen for de utvalgte virkemidlene, og hva de utvalgte virkemidlene fra klimabudsjettet for 2023 og 2024 består av. Vi beskriver også endringer fra år til år. Avslutningsvis vurderer vi om byrådsavdelingen og Klimaetaten sikrer at budsjettet er forsvarlig og godt utredet.

3.1 Revisjonskriterier

- Byrådsavdeling for finans og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel skal ha et system for å sikre at grunnlaget for klimabudsjettet er forsvarlig utredet.
- Klimaetaten skal bidra til at underlaget til klimabudsjettet er godt utredet. Det innebærer blant annet at Klimaetaten bør ha dialog med andre virksomheter i utarbeidelsen av virkemidlene i klimabudsjettet og ha en prosess for å identifisere forbedringspunkter fra år til år.

3.2 Faktabeskrivelse

3.2.1 Hvordan er arbeidet med klimabudsjettet organisert?

Arbeidet med klimabudsjettet og underlaget det bygger på, er et løpende arbeid både i Klimaetaten og i byrådsavdelingene. Ettersom rapportering på gjeldende klimabudsjett kommer inn samtidig som utarbeidelsen av det neste klimabudsjettet pågår, og flere av virkemidlene løper over flere år, er arbeidet en kontinuerlig prosess. Arbeidet organiseres etter faste milepæler.

Byrådsavdelingens bestillinger og Klimaetatens budsjettleveranser

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel sendte den første bestillingen til Klimaetaten for klimabudsjettet for 2024 i november 2022. I bestillingen ba byrådsavdelingen Klimaetaten om å utarbeide det første faggrunnlaget for klimabudsjettet 2024.

I bestillingen ba byrådsavdelingen Klimaetaten om å vurdere og komme med innspill som viste forslag til nødvendig styrke og sammensetning av virkemidler for at Oslo skal komme nærmest mulig målet om 52 prosent utslippsreduksjon så raskt som mulig etter 2023 og nå målet om 95 prosent utslippsreduksjon i 2030. Klimaetaten skulle også vurdere hvilke virkemidler som burde ligge i referansebanen, og hvilke som burde ligge i klimabudsjettet.

Klimaetaten leverte det første faggrunnlaget til byrådsavdelingen i februar 2023. Denne leveransen omtales som strateginotatet og inneholdt blant annet en beskrivelse av det Klimaetaten mente var de mest sentrale grepene som burde tas i kommende økonomiplanperiode. Strateginotatet viste frem forslag til nye virkemidler, ulike typer kartlegginger og annet utredningsarbeid som var gjennomført i forbindelse med forslagene fra etaten (for eksempel konseptvalgutredninger og mulighetsstudier).

Byrådsavdelingen for miljø og samferdsel bearbeidet faggrunnlaget og oppgir at den hadde dialog med andre byrådsavdelinger i den forbindelse. Deretter brukte Byrådsavdeling for finans grunnlaget i rammekonferansen¹ som ble gjennomført i mars 2023.

I april 2023 leverte Klimaetaten en vurdering av oppdatert utslippsregnskap til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel. Samme måned bestilte byrådsavdelingen blant annet utkast til klimabudsjettet og vedlegget for 2024, oppdatert referansebane, kommunikasjonspakke til offentliggjøring og vurdering av oppdatert utslippsregnskap.

I bestillingen gir Byrådsavdeling for miljø og samferdsel en rekke føringer for utarbeidelsen av utkastet til klimabudsjettet. For eksempel står det at Klimaetaten skal bruke samme metodiske tilnærming som i 2023, og at endringer skal omtales i etatens budsjettleveranse. Videre fremgår det at etaten skal anslå effekten av virkemidler som ikke er vedtatt, og at den skal synliggjøre hvilke forutsetninger som ligger til grunn for anslåtte effekter i metodebeskrivelsene av tiltaksvurderinger. Byrådsavdelingen skriver at effektvurderinger skal være basert på transparente metoder, etterprøvbare og vurderinger av praktisk gjennomførbarhet. Effektvurderinger skal være basert på realistiske antakelser om fremdrift, ikke måltall eller ambisjoner. Dersom det er vesentlige endringer i innretning av virkemidlene som gjør at beregningen endres, skal det gis en forklaring på dette sammenlignet med budsjettet for 2023.

I forkant av salderingskonferansen² leverte Klimaetaten i mai 2023 etatens andre innspill til klimabudsjettet. Innspillet inneholdt blant annet resultater fra klimabudsjettanalysen (som blant annet innebærer å måle virkemidler opp mot kommunens siste oppdaterte referansebane og å gjennomgå forutsetningene som ligger til grunn for hver virkemiddelanalyse), en presentasjon av identifiserte virkemidler og et veikart for hver sektor. I veikartene beskriver Klimaetaten blant annet endringer som har betydning for virkemidlene som er vedtatt. Innspillet inneholder forslag om nye virkemidler og en redegjørelse for hvilke virkemidler som er inkludert i referansebanen. Klimaetaten leverte også en vurdering og prioritering av andre virksomheters tilleggsforslag som er klimarelevante. Tilleggsforslag er satsinger det ikke er budsjettdekning for innenfor dagens ramme. Byrådsavdeling for miljø og samferdsel leverer underlaget som Byrådsavdeling for finans bruker i salderingskonferansen.

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel bestilte et fullstendig utkast til budsjett og økonomiplan (sak 1) og vedlegget til august 2023 og en endelig versjon av vedlegget til september 2023. Klimaetaten leverte dette. Deretter la Byrådsavdeling for finans frem byråds forslag til klimabudsjett i september. Bystyret vedtok klimabudsjettet for 2024 i desember 2023 (sak 186/23).

¹ Byrådets budsjettkonferanse som tar for seg langsiktige utfordringer og satsingsområder for de neste fire årene (økonomiplanperioden). Hovedprioriteringer blir fastsatt, og de økonomiske rammene blir gjennomgått. Byrådet tar stilling til hva som skal utredes videre i budsjettprosessen.

² Byrådets budsjettkonferanse med valg av mål, strategier og tiltak og endelig saldering av budsjettforslaget.

Arbeidet med effektberegninger

Det fremgår av vedlegget til klimabudsjettet for 2024 at valg av metode for å beregne effekt av virkemidler gjøres basert på hvilken type virkemiddel som skal vurderes, tilgjengelig datagrunnlag og beregningsverktøy. Ifølge vedlegget beregner Klimaetaten effekten av ulike virkemidler både gjennom interne analyser, anskaffelse av ekstern bistand og ved å sammenstille eksisterende analyser fra andre miljøer.

Klimabudsjetteamet i Klimaetaten gjør de endelige beregningene av effekt av virkemidlene i klimabudsjettet. Beregningene gjøres i referansebanemodellen, der det legges inn ulike forutsetninger for forventet utvikling for virkemiddelet. Klimaetaten oppgir at den har tett dialog med aktuelle virksomheter i kommunen for å sikre at forutsetningene som legges til grunn, er riktige. Ifølge en ansatt i Klimaetaten er det i noen tilfeller vanskelig å få komplette data, for eksempel fordi rapportering på kontrakter er ufullstendig.

Arbeidet med virkemidlene i klimabudsjettet

Tabellen med virkemidler i klimabudsjettet er ulik i 2023 og 2024. Det er ingen nye virkemidler i klimabudsjettet for 2024, men noen av virkemidlene som inngår i tabellen for 2023, er flyttet til referansebanen. Det fremgår av vedleggene til klimabudsjettene og budsjettleveransene fra Klimaetaten at virkemidler som er vedtatt og implementert, i utgangspunktet skal legges inn i referansebanen påfølgende år.

Det er likevel flere eksempler på at virkemidler som er vedtatt, ikke legges inn i referansebanen påfølgende år. Det fremgår av budsjettleveransene at det skyldes at Klimaetatens praksis er å beholde virkemidler i tabellen i klimabudsjettet dersom de skal følges opp med bevilgninger eller andre prosesser. I klimabudsjettet for 2023 brukte Klimaetaten 1. januar som avskjæringstidspunkt. I referansebanen for 2024 ble dette endret, slik at starttidspunktet ble fremleggelsen av det forrige klimabudsjettet hvert år.

For noen av virkemidlene som både ligger i klimabudsjettet for 2023 og 2024, er ordlyden endret fra det ene året til det andre. I strateginotatet fra februar 2023 peker Klimaetaten på at for å unngå at tabellen som viser vedtatte virkemidler i klimabudsjettet, blir for stor og omfattende, er flere virkemidler slått sammen.

Klimaetatens arbeid med forslag til nye virkemidler for å kutte klimagassutslipp er et kontinuerlig arbeid. Klimaetaten har en sentral rolle i å finne nye virkemidler. Når etaten mener den ser et handlingsrom, tar den kontakt med virksomheten som har ansvar for sektoren det gjelder.

I en bestilling fra april 2023 fremgår det at Byrådsavdeling for miljø og samferdsel forutsetter at Klimaetaten har tett dialog og oppsøkende aktivitet med relevante virksomheter, og at foreslåtte virkemidler i budsjettleveransene er diskutert med og forankret hos aktuelle tiltakseiere. Tiltakseier er den virksomheten som må gjennomføre tiltaket. Byrådsavdelingen peker på at det som utgangspunkt skal være enighet mellom Klimaetaten og tiltakseier om å fremme forslag om virkemidler eller tilleggssforslag. Klimaetaten bes løfte aktuelle prosesser for avklaringer eller be om bistand fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel ved eventuell uenighet.

Ifølge en ansatt i Klimaetaten har det vært tilfeller der etaten har foreslått nye virkemidler for andre virksomheter, men der virksomhetene har avvist forslaget av hensyn til kapasitet. Dersom Klimaetaten anser virkemiddelet som viktig for å nå klimamålene, fremmer etaten virkemiddelet i eget budsjettinnspill til byrådsavdelingen.

Klimaetaten oppfordrer kommunens virksomheter til å søke midler fra Klimasats hvert år. Det er Miljødirektoratets støtteordning for kommuner og fylkeskommuner som vil kutte utslipp av klimagasser og bidra til omstilling til lavutslippssamfunnet. Klimaetaten gjennomfører i den forbindelse en workshop i desember/januar der alle kommunens virksomheter inviteres. Klimaetaten tilbyr også hjelp til utforming av søknader og bistand ved spørsmål.

En ansatt i Klimaetaten forteller at etaten alltid har dialog med aktuelle virksomheter om formuleringer av virkemidler til klimabudsjettet, men at denne prosessen er blitt mer formalisert siden 2023. Tidligere foregikk dialogen først og fremst på saksbehandlernivå, der de ulike saksbehandlerne selv var ansvarlig for å få forankret sine innspill internt. Ifølge Klimaetaten ble formuleringer av virkemidler sendt til virksomhetene formelt i Websak til kommentering i forbindelse med klimabudsjettet for 2025. Før det har det vært en dialog på saksbehandlernivå for å komme frem til formuleringer begge virksomheter kan stille seg bak. Klimaetaten oppgir at dette ikke ble gjort for fellesvirkemidlene som alle virksomheter i kommunen rapporterer på.

3.2.2 Hvordan er sammenhengen mellom klimabudsjettet, resultatindikatorer, tildelingsbrev og byrådssaker?

Tildelingsbrev og rapporteringsrundskriv er en sentral del av systemet som skal bidra til at klimabudsjettet fungerer som et styringsverktøy, fordi resultatindikatorene fremkommer der. I tillegg har Byrådsavdeling for finans laget byrådssaker for å styre og spesifisere innretningen på noe av kommunens arbeid som er inkludert som virkemidler i klimabudsjettet.

Tildelingsbrev og resultatindikatorer

Byrådsavdeling for finans sender ut rapporteringsrundskriv til alle virksomheter i forkant av den ordinære økonomirapporteringen. I vedlegget som følger rundskrivene, er det formulert resultatindikatorer for alle virkemidlene fra klimabudsjettet som gjelder alle kommunens virksomheter. Byrådsavdeling for miljø og samferdsel er også involvert i utarbeidelsen av resultatindikatorene.

En ansatt i Byrådsavdeling for finans peker på at det er krevende å utforme tiltak og resultatindikatorer som er ment å treffe alle kommunens virksomheter. Ifølge den ansatte har avdelingen jobbet mye med å etablere hensiktsmessige mål med tilhørende resultatindikatorer for å måle kommunens bruk av krav i anskaffelser. Ifølge den ansatte har kommunen hatt en tendens til å lage resultatindikatorer på forhold som er lette å måle, og byrådsavdelingen har sett at mål og resultatindikatorer ikke alltid henger godt nok sammen.

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel beskriver at resultatindikatorene som tilhører de ulike virkemidlene i klimabudsjettet, har vokst frem over tid. Byrådsavdelingen oppgir at den har laget de fleste resultatindikatorene for virkemidlene som er felles for alle. Ifølge byrådsavdelingen fikk den innspill fra underliggende virksomheter, Byrådsavdeling for finans og Utviklings- og kompetanseetaten. I forbindelse med klimabudsjettet for 2025 oppgir

Byrådsavdelingen for miljø og samferdsel at Utviklings- og kompetanseetaten har gjennomgått indikatorene tilhørende virkemidlene som er felles for alle virksomheter, og gitt innspill til disse.

I mars 2023 inviterte Byrådsavdeling for miljø og samferdsel Klimaetaten til et arbeidsmøte om resultatindikatorene som gjelder alle kommunens virksomheter. Hensikten var å sikre at resultatindikatorene i klimabudsjetttrapporteringen blir like på tvers av virksomheter. Byrådsavdeling for miljø og samferdsel oppgir til Kommunerevisjonen at noen virkemidler som gjelder flere virksomheter, har hatt indikatorer med små variasjoner i ordlyd. Dette er ifølge byrådsavdelingen fordi virksomheter er ulike og det har vært behov for noen tilpasninger. Det har også tidvis vært behov for å gjøre justeringer av indikatorene fortløpende uten at det har blitt samkjørt i hele kommunen.

Det fremgår av brev fra april 2024 at Byrådsavdeling for miljø og samferdsel mener det er viktig at virksomhetene får inn gode resultatindikatorer og måltall knyttet til klima og gjennomføring av klimatiltak i sine respektive kapitler i Sak 1. En ansatt i Byrådsavdeling for miljø og samferdsel oppgir at den ber alle byrådsavdelingene om å ta kontakt dersom de trenger hjelp med resultatindikatorer, eller om de mener noe er uklart.

For virkemidler som kun gjelder enkelte virksomheter, er ikke resultatindikatorene med i rapporteringsrundskrivet eller i klimabudsjettet. I disse tilfellene har vi sett at noen virksomheter finner resultatindikatorene i eget tildelingsbrev eller i vedlegget til tildelingsbrev. For 2023 inkluderer tildelingsbrevene vi har sjekket, en opplisting av virkemidler fra klimabudsjettet som er relevante for virksomhetene. I 2024 henviser tildelingsbrevene til klimabudsjettet og ber virksomhetene gjøre seg kjent med hvilke virkemidler som er relevante å rapportere på.

En ansatt i Byrådsavdeling for miljø og samferdsel peker på at det er viktig at byrådsavdelingene sikrer god informasjon om oppfølging av klimabudsjettet gjennom tildelingsbrevet. Byrådslederens kontor lager en mal for hvordan tildelingsbrevet til kommunens virksomheter skal utformes, mens Byrådsavdeling for miljø og samferdsel skriver teksten i malen som omhandler hvordan klimabudsjettet skal følges opp. Våren 2023 ga Klimaetaten også forslag til innhold i andre etaters tildelingsbrev, ut fra innholdet i klimabudsjettet og for at Oslo kan nå målene i klimastrategien.

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel oppgir at det for klimabudsjettet for 2025 generelt har vært et mer systematisk arbeid med indikatorene. Ifølge byrådsavdelingen har Klimaetaten hatt dialog med alle respektive virksomheter om mulige indikatorer til alle virkemidlene, med unntak av virkemidlene som er felles for alle virksomheter. Etaten har deretter gitt innspill til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, som så har gått i dialog med de respektive byrådsavdelingene om indikatorene.

Virkemidler og byrådssaker

Flere av virkemidlene i klimabudsjettet handler om anskaffelser. Føringerne for hvordan kommunens virksomheter skal stille krav i anskaffelser, ligger i egne byrådssaker. Disse er utarbeidet av Byrådsavdeling for finans.

En ansatt i Byrådsavdeling for finans forteller at da byrådsavdelingen arbeidet med anskaffelsesstrategien fra 2017, var klima- og miljøkrav i anskaffelser et aktuelt tema. Utviklings- og kompetanseetaten og byrådsavdelingen vurderte hvor anskaffelser kunne gi størst effekt for klima og miljø, og kom frem til at bygg og anlegg, transport og egen kjøretøypark var de områdene som var best egnet.

Ifølge en ansatt i Byrådsavdeling for miljø og samferdsel startet byggforetakene med å stille krav om fossilfri anleggsdrift i 2016/2017. Videre piloterte Bymiljøetaten en tilnærmet utslippsfri anleggsplass i 2019. I 2019 ble det, blant annet som følge av disse erfaringene, vedtatt to byrådssaker: en om standard klima- og miljøkrav til bygg og anlegg og en om standard klima- og miljøkrav til transport av varer og tjenester. Formålet var at alle virksomhetene i kommunen skulle stille samme krav. På basis av disse byrådssakene har virkemidlene blitt lagt inn i klimabudsjettene med tilhørende rapportering. I 2023 kom også en egen byrådssak om utskiftning av kommunens egen kjøretøy- og maskinpark.

Den ansatte i Byrådsavdeling for finans oppgir at det ikke er klimabudsjettet som i hovedsak har drevet arbeidet med klima- og miljøkrav på anskaffelser, og at arbeidet har blitt gjort litt uavhengig av klimabudsjettet. Det har imidlertid vært dialog med Byrådsavdeling for miljø og samferdsel underveis. Samtidig oppgir den ansatte at Byrådsavdeling for miljø og samferdsel har ønsket enda strengere krav i sakene, noe som er naturlig gitt sektoransvaret.

En ansatt fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel peker på at klimastrategien, klimamålene og klimabudsjettet henger tett sammen, og at det blir litt misvisende at arbeidet er blitt gjort uavhengig av klimabudsjettet, selv om bevisstheten om det kanskje ikke har vært like stor hos alle som har jobbet med sakene.

Den ansatte i Byrådsavdeling for finans beskriver at gjennomføring av anskaffelsene er delegert til kommunens virksomheter, men byrådsavdelingen og Utviklings- og kompetanseetaten har ansvar for å veilede og tilrettelegge for best mulig gjennomføring. Derfor er det behov for byrådssaker, rutiner og maler som på en detaljert måte beskriver hvordan virksomhetene skal gå frem. Den ansatte forteller at slikt sektorovergripende arbeid fordrer at andre byrådsavdelinger følger opp. Ifølge den ansatte er det hensiktsmessig å ha byrådssaker som gjelder for en lengre tidshorisont, mens budsjettet gjelder for et år av gangen.

Ifølge en ansatt i Byrådsavdeling for finans har det blitt jobbet med å revidere byrådssakene i 2024. Markedet har utviklet seg raskere enn forutsatt på noen områder og tregere på andre områder. Derfor har det blitt nødvendig å justere kravene. Utviklings- og kompetanseetaten har hatt dialog med kommunens virksomheter når de har utarbeidet grunnlaget for de nye sakene. Deretter har etaten sendt utkast til saker til Byrådsavdeling for finans. Det har vært diskusjoner om virkemidlene i klimabudsjettet under revideringen, men byrådsavdelingen har jobbet med siktemålet om at foreslåtte tiltak skal bidra til at kommunen når målet sitt om å redusere klimagassutslippene med 95 prosent innen 2030.

Den ansatte i Byrådsavdeling for finans peker på at Utviklings- og kompetanseetaten har stort eierskap til disse byrådssakene. Fagetaten har foreslått en rekke konkrete forslag, mange

utarbeidet i samråd med andre kommunale virksomheter, som skal bidra til at kommunen når sine mål i klima- og miljøarbeidet.

3.2.3 Utvalgte virkemidler fra klimabudsjettene for 2023 og 2024

Her beskriver vi hvordan de utvalgte virkemidlene har blitt etablert, hvordan de er beskrevet i klimabudsjettet, og om det er gjort endringer fra 2023 til 2024. Vi gir også informasjon om utredningsarbeid der det er relevant.

Innkjøp av utslippsfrie og fossilfrie kjøretøy i kommunen

I oktober 2017 kom anskaffelsesstrategien (byrådssak 1104/17) med en føring om at kommunens kjøretøy og maskiner som hovedregel skal være utslippsfrie, og målet var en del av den påfølgende klimastrategien. I det første klimabudsjettet for 2017 var overgangen til utslippsfrie tjenestebiler og anleggsmaskiner tatt inn som virkemidler.

I klimabudsjettet for 2023 og 2024 er *Innkjøp av utslippsfrie og fossilfrie kjøretøy i kommunen* et av virkemidlene i tabellen som gjelder alle kommunens virksomheter. I beskrivelsen av virkemiddelet i klimabudsjettet for 2023 er det oppgitt at 85 prosent av kommunens egen bilpark er utslippsfri eller går på fornybart drivstoff, samt at alle virksomheter i Oslo kommune kjøper inn utslippsfrie kjøretøy (personbiler, varebiler og tunge kjøretøy). Det oppgis at bærekraftig biodrivstoff (fortrinnsvis biogass) skal brukes dersom utslippsfrie kjøretøy ikke er et alternativ. Det gis ikke ytterligere informasjon om hva virkemiddelet går ut på.

I beskrivelsen for 2024 er status for måloppnåelse oppgitt samt at det er henvist til byrådssaken *Oslo kommunes handlingsplan for en utslippsfri og delingsbasert maskin- og kjøretøypark i løpet av 2025* (1078/23), og en utfordring med implementering beskrives. Byrådssaken viser hvordan kommunens virksomheter skal innrette sin praksis for anskaffelser og forvaltning av egne kjøretøy, egne maskiner og eget utstyr. Beskrivelsen viser videre til at det kan være vanskelig å skifte deler av kjøretøyparken til utslippsfritt i løpet av 2025 uten at det går på bekostning av samfunnssikkerheten. I slike tilfeller vil det bli gitt dispensasjon fra kravet. Ut over dette er det ikke gitt informasjon om hva virkemiddelet går ut på.

Ordlyden i virkemiddelet er den samme i 2023 som i 2024. Beregnet effekt er ulik. Vedleggene til klimabudsjettene viser at Klimaetaten bruker tall fra Utviklings- og kompetanseetaten for å beregne effekten av dette virkemiddelet. Det fremgår videre av vedleggene at endringen fra 2023 til 2024 skyldes ny informasjon i tallgrunnlaget Klimaetaten har brukt.

Krav til utslippsfri varelevering på oppdrag for kommunen

Virkemiddelet om krav til utslippsfri transport for varelevering på oppdrag for kommunen har vært et virkemiddel siden det første klimabudsjettet for 2017 (men da formulert som *Grønn innkjøpsstrategi inkl. innkjøpskrav* under tiltaksområde Grønnere varetransport). Gjennom byrådssak 1123/19 *Standard klima- og miljøkrav til transport for Oslo kommunes vare- og tjenesteanskaffelser* ga byrådet kommunens virksomheter instruksjoner om hvordan de skulle stille krav til transport av varer eller tjenester til kommunens lokasjoner i anskaffelser over 500 000 kroner der transport er en del av ytelsen.

I klimabudsjettet for 2023 er *Krav til utslippsfri varelevering på oppdrag for kommunen* et av virkemidlene som gjelder alle kommunens virksomheter. Beskrivelsen av virkemiddelet oppgir

blant annet at krav til kjøretøy og drivstoff enten skal settes som et minimumskrav eller som et tildelingskriterium i anskaffelser. Det er presisert at kravstillingen også gjelder driftskontrakter. Videre fremgår det at alle etater er ansvarlig for å bruke Oslo kommunes standard klima- og miljøkrav til transport i anskaffelser av varer og tjenester.

I klimabudsjettet for 2024 er ordlyden for dette virkemiddelet endret til *Utslippsfri (inkl. biogass) og transporteffektiv leveranse av varer og tjenester på oppdrag for kommunen*. Beskrivelsen av virkemiddelet slår fast at alle virksomheter skal bruke standardkravene. Det er også utdypet at kravene retter seg mot den siste transportstrekningen, og at det gjelder anskaffelser over 500 000. Det er videre vist til at krav og veiledning er publisert i kommunens elektroniske anskaffelsesveileder. Denne informasjonen er hentet fra byrådssak 1123/19, men det er ikke vist til byrådssaken i klimabudsjettet.

Beskrivelsen for begge år henviser også til at kommunen stiller krav til transport i bygge- og anleggskontrakter. Klimaetaten oppgir at den har inkludert denne henvisningen fordi standardkravene for bygge- og anleggskontrakter også åpner for muligheten til å stille krav til transport av andre varer og tjenester. Det er ikke vist til byrådssak 1123/19 eller byrådssak 1091/19 om bygge- og anleggsplasser i noen av beskrivelsene.

Effektberegningen av virkemiddelet er ulik de to årene. I klimabudsjettet for 2023 har Klimaetaten beregnet en effekt av virkemiddelet om *Krav til utslippsfri varelevering på oppdrag for kommunen* sammen med et annet virkemiddel. I vedlegget til klimabudsjettet fremgår det at effekten er beregnet ut fra utskiftning av varebiler, og det fremgår at det ikke skilles mellom personbiler og varebiler i trafikkmodellene som er brukt som datakilde.

I klimabudsjettet for 2024 har virkemiddelet om *Utslippsfri (inkl. biogass) og transporteffektiv leveranse av varer og tjenester på oppdrag for kommunen* en egen beregnet effekt. I vedlegget fremgår det at effekten av virkemiddelet er beregnet med bakgrunn i data fra leverandører over antall kilometer kjørt i varelevering med ulike drivstoff. Klimaetaten har fått denne informasjonen fra Utviklings- og kompetanseetaten.

Krav om utslippsfri bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen

I anskaffelsesstrategien fra 2017 fremgår det at bygge- og anleggsmaskiner som brukes i forbindelse med utførelse av arbeid for Oslo kommune, som hovedregel skal ha nullutslippsteknologi. I klimabudsjettet har dette vært et virkemiddel siden 2017, da formulert som *Omlegging til grønn anleggsdrift*. Gjennom byrådssak 1091/19 *Standard klima- og miljøkrav til Oslo kommunes bygge- og anleggsplasser* ga Byrådsavdeling for finans kommunens virksomheter instruksjoner om hvordan de skulle stille krav til kontrakter innen bygg og anlegg med en kontraktsverdi over 500 000 kroner.

I klimabudsjettet for 2023 og 2024 er *Krav om utslippsfri bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen* et av virkemidlene som gjelder alle kommunens virksomheter. I beskrivelsen av virkemiddelet i 2023 og 2024 fremgår det at Oslo kommune stiller krav til at alle maskiner som benyttes på kommunale bygge- og anleggsplasser, benytter fossilfritt drivstoff, samt at kravet fra 2025 vil forsterkes til utslippsfrie maskiner. Videre vises det til at kommunen bruker tildelingskriterier for å premiere utslippsfrie maskiner og løsninger. Det er også noe informasjon om Utviklings- og kompetanseetatens rolle i å følge opp virkemiddelet.

Det gis ikke ytterligere informasjon om hva virkemiddelet går ut på. Det er ikke henvist til byrådssak 1091/19 i teksten.

Ordlyden i virkemiddelet er den samme i 2023 som i 2024. Beregnet effekt er ulik. Fra klimabudsjettens vedlegg fremgår det at beregningen i 2023 er basert på en antakelse om at Oslo kommune står for 20 prosent av omsetningen i bygge- og anleggsmarkedet, og at denne informasjonen kommer fra en rapport fra Entreprenørforeningen for bygg og anlegg fra 2019. I 2024 har Klimaetaten brukt Byggfaktas database over private og offentlige byggeprosjekter. Basert på deres kommunale rapporter for 2020 til 2023 er det anslått at kommunen samlet står for 30 prosent av byggeaktiviteten i Oslo.

Krav til bruk av utslippsfrie lastebiler til transport av masser og avfall på oppdrag for kommunen

Virkemiddelet om krav til transport av masser og avfall fra bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen har vært et virkemiddel siden klimabudsjettet for 2020 (men et pilotprosjekt på massetransport lå inne i 2019). Gjennom byrådssak 1091/19 *Standard klima- og miljøkrav til Oslo kommunes bygge- og anleggsplasser* ga Byrådsavdeling for finans instruksjoner til kommunens virksomheter om at alle kjøretøy som benyttes til transport av masser og avfall til eller fra bygge- og anleggsplassen skal benytte fossilfritt drivstoff. Standardkravene sier også noe om overgang til nullutslipp innen 2025 for massetransport, og premiering for utslippsfrie erstatninger.

I klimabudsjettet for 2024 er *Krav til bruk av utslippsfrie lastebiler til transport av masser og avfall på oppdrag for kommunen* et av virkemidlene som gjelder alle virksomheter. I beskrivelsen av virkemiddelet fremgår det at Oslo kommune fra 2020 har stilt krav om fossilfri transport av masser og avfall til og fra byggeplass i egne prosjekter. I tillegg brukes tildelingskriterier for å fremme bruk av elektrisitet, hydrogen og biogass. Det er videre oppgitt at alle relevante virksomheter stiller krav i nye kontrakter der det er aktuelt. Det gis ikke ytterligere informasjon om hva virkemiddelet går ut på.

I klimabudsjettet for 2023 er ordlyden for dette virkemiddelet en annen: *Krav til bruk av utslippsfrie lastebiler på oppdrag for kommunen*. Beskrivelsen av virkemiddelet er informasjon om at kommunen stiller krav om at alle kjøretøy som benyttes til transport i forbindelse med leveranse av varer eller tjenester til Oslo kommune (inkludert bygg og anlegg), leveres med elektrisitet, hydrogen eller biogass. Videre er det oppgitt at det stilles krav til masser til og fra byggeplasser i egne prosjekter. Det er ikke vist til byrådssak 1091/19 i beskrivelsene i 2023 eller 2024.

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel oppgir til Kommunerevisjonen at den i budsjettet for 2023 forsøkte å ikke skille på hva lastebilene skulle frakte, og hvilken byrådssak de eventuelt hørte til under. Det skapte imidlertid litt forvirring, og byrådsavdelingen oppgir å ha endret dette i rapporteringen.

Effektberegningen for dette virkemiddelet er ulik i de to budsjettene. I 2024 er virkemiddelet gitt en egen beregnet effekt. I 2023 har ikke virkemiddelet en egen beregnet effekt. Ifølge Klimaetaten inkluderte effektberegningen for virkemiddelet vareleveranser i 2023. I 2024 ble

beregningen for virkemiddelet om lastebiler skilt ut som et eget virkemiddel fordi etaten fikk bedre datagrunnlag og kunne beregne dette virkemiddelet alene.

I vedleggene skriver Klimaetaten at effektberegningen er basert på trend i utvikling av antall registrerte elektriske og biogassdrevne lastebiler i Oslo i nybilregisteret. Det er antatt en vekst både for elektriske og biogassdrevne lastebiler frem til 2030, men med et tak på 45 prosent for elektriske og biogassdrevne kjøretøy av det årlige nybilsalget. Dette er basert på kartlegginger fra Hafslund Rådgivning og Zero som viser at ikke alle deler av lastebilmarkedet vil kunne elektrifiseres innen 2025.

Insentiver til utslippsfri tungtransport i Oslo (fritak i bomringen, etablere / gi tilskudd til ladeinfrastruktur, fremskaffe arealer til energistasjoner m.m.)

Klimabudsjettet har hatt virkemidler om tungtransport siden 2019. Virkemiddelet om insentiver til utslippsfri tungtransport ble inkludert for første gang i 2023.

I klimabudsjettet for 2023 og 2024 er *Insentiver til utslippsfri tungtransport i Oslo (fritak i bomringen, etablere / gi tilskudd til ladeinfrastruktur, fremskaffe arealer til energistasjoner m.m.)* et av virkemidlene som gjelder Bymiljøetaten, Klimaetaten og Eiendoms- og byfornyelsesetaten.

I beskrivelsen for 2023 om hva virkemiddelet innebærer, fremgår det blant annet at Bymiljøetaten skal legge til rette for 20 nye ladepunkter tilrettelagt for vare- og nyttetransport i 2023. Det fremgår videre at Klimaetaten og Eiendoms- og byfornyelsesetaten jobber for å legge til rette for energistasjoner som tilbyr lading, hurtiglading og fylling av fornybare drivstoff som biogass og hydrogen. Beskrivelsen viser også til at det gjennom Klima- og energifondet er etablert tilskuddsordninger for hurtigladestasjoner for tunge kjøretøy og biogassfyllestasjoner.

I beskrivelsen for 2024 står det blant annet at Bymiljøetaten vil bidra til etablering av ladepunkter til tungtransport og jobber med skilting. Klimaetaten og Eiendoms- og byfornyelsesetaten jobber med å legge til rette for energistasjoner. Beskrivelsen gir også informasjon om måloppnåelse på deler av tiltakene som ligger i virkemiddelet.

Virkemiddelet er beregnet på samme måte i 2023 og 2024. I klimabudsjettet for 2024 er imidlertid virkemiddelet oppgitt med en egen effektberegning. Ifølge Klimaetaten skyldes dette en feil ved publisering av budsjettet.

Krav om fossilfri bygge- og anleggsvirksomhet i reguleringsplaner

Virkemiddelet om krav til fossilfri bygge- og anleggsvirksomhet i reguleringsplaner har vært et virkemiddel i klimabudsjettet siden 2021 (men da med en annen ordlyd).

Ifølge en ansatt i Klimaetaten har virkemiddelet utspring i erfaringen med å stille krav i kommunens anskaffelser. Plan- og bygningsetaten arrangerte et arbeidsverksted høsten 2019 som handlet om bruk av plan- og bygningsetaten som klimaverktøy. Der deltok kommunale etater, andre kommuner, departementer, akademia og aktører fra privat næringsliv. I 2020 utredet Klimaetaten og Plan- og bygningsetaten handlingsrommet for å stille klimakrav i reguleringsplaner sammen.

Klimaetaten og Plan- og bygningsetaten ga en felles anbefaling til Byrådsavdeling for byutvikling i 2020. Kommuneadvokaten ettergikk vurderingen og konkluderte i notat av 2. juli 2020 med at det forelå hjemmel for kravet til tross for en viss tolkningstvil. Kommunal- og moderniseringsdepartementet konkluderte i sin tolkningsuttalelse 11. oktober 2021 med at kravet ikke hadde hjemmel i plan- og bygningsloven. Siden bestemmelsen ble tatt i bruk, har det vært flere saker der Statsforvalteren har vurdert at kommunen ikke har hjemmel i Plan- og bygningsloven til å bruke bestemmelsen. Plan- og bygningsetaten har fulgt opp sakene fra Statsforvalteren løpende. Tolkningsuttalelsen har medført at Plan- og bygningsetaten ikke håndhever kravet til fossilfrie anleggsplasser per i dag.

Ifølge en ansatt i Plan- og bygningsetaten har etaten vært i dialog med Kommunaldepartementet om å bruke bestemmelsen. I 2024 har departementet hatt et forslag på høring om at slike krav kan hjemles i forurensingsloven. Kommunen har avgitt uttalelse til forslaget.

I brev fra Byrådsavdeling for byutvikling til Plan- og bygningsetaten i desember 2022 instrueres etaten om å fortsette å legge inn bestemmelsen, og det fremgår av etatens arbeidsrutine at den skal gjøre det. En leder i Plan- og bygningsetaten beskriver at etaten har fulgt opp bestillingen fra byrådsavdelingen ved å lage en konkret formulering som etaten legger inn i alle nye reguleringsplaner. Etaten har forholdt seg til bestillingen etaten fikk fra Byrådsavdeling for byutvikling, i arbeidet med å implementere bestemmelsen.

I klimabudsjettet for 2023 og 2024 er *Krav om fossilfri bygge- og anleggsvirksomhet i reguleringsplaner* et av virkemidlene i tabellen som gjelder for Plan- og bygningsetaten og Klimaetaten. I beskrivelsen av hva virkemiddelet innebærer, er det for begge årene henvist til at Plan- og bygningsetaten har ansvar for å følge opp kravet. I 2023 er det beskrevet at det er svært vanskelig å anslå utslippseffekten av virkemiddelet. I 2024 er det beskrevet at det antas at om lag 40 prosent av byggeaktiviteten omfattes av kravet i 2024. Det gis også informasjon om at hjemmelsgrunnlaget er uklart.

Effektberegningen for virkemiddelet er relativt lik i 2023 som i 2024, og det fremgår av metodevedlegget hvilke antakelser Klimaetaten har lagt til grunn begge år.

3.3 Kommunerevisjonens vurderinger

Arbeidet med klimabudsjettet inngår i den ordinære budsjettprosessen i kommunens økonomistyring som Byrådsavdeling for finans har et overordnet ansvar for. Gjennom denne prosessen legger byrådsavdelingen til rette for et system som bidrar til at grunnlaget for klimabudsjettet blir forsvarlig utredet.

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel følger opp klimabudsjettet gjennom sitt sektoransvar. Undersøkelsen viser at byrådsavdelingen bruker bestillingene til Klimaetaten til å sette rammene for hvordan etaten skal jobbe med grunnlaget for klimabudsjettet. Dette bidrar til at grunnlaget for klimabudsjettet er forsvarlig utredet. Klimaetaten har både dialog med andre virksomheter i arbeidet med virkemidler og prosesser for å fremskaffe ny og oppdatert informasjon om virkemidlene. Dette er aktiviteter som bidrar til prosessen med å identifisere forbedringspunkter fra år til år.

Det er enkelte svakheter og forbedringspunkter i arbeidet. Det er flere kilder som inneholder føringer for hvordan virksomhetene skal gjennomføre noen av virkemidlene i klimabudsjettet. Eksempler på dette er tildelingsbrev med resultatindikatorer og ulike byrådssaker. Det er eksempler på at ordlyden i klimabudsjettet er forskjellig fra ordlyden i disse kildene. Eksempelvis omhandler virkemiddelet om masser og avfall kun transport som er utført med *lastebil*. Føringsen i byrådssak 1091/19 er at kravet gjelder *alle kjøretøy* som benyttes til transport av masser og avfall. Videre viser virkemiddelet til utslippsfri transport, mens byrådssaken stiller krav om fossilfri transport. I beskrivelsen av virkemiddelet er det vist til transport til og fra byggeplassen, mens byrådssaken viser til transport til og fra bygge- og anleggsplassen. Slike nyanseforskjeller medfører at det på enkelte områder er manglende sammenfall mellom føringer i byrådssakene og beskrivelser av virkemidler i klimabudsjettet. Dette kan skape usikkerhet hos virksomhetene som skal gjennomføre og rapportere på virkemidlene.

Videre mener Kommunerevisjonen at beskrivelsene av noen av virkemidlene i klimabudsjettet kan skape usikkerhet om hvilke aktiviteter virkemidlene omhandler. Eksempelvis inkluderer Klimaetaten henvisning til krav til kommunens kontrakter innen bygg og anlegg i omtalen av virkemiddelet om krav til transport i vare- og tjenesteanskaffelser. Dette kan skape usikkerhet rundt om virkemiddelet gjelder den ene eller andre typen anskaffelse.

Det er en svakhet at Klimaetaten for noen virkemidler endrer ordlyden i virkemidlene i klimabudsjettet uten at det kommuniseres om endringen innebærer andre forventninger til virksomhetene som skal gjennomføre dem. Kommunerevisjonen mener det er positivt at Klimaetaten oppgir at den fra og med utarbeidelsen av klimabudsjettet for 2025 har begynt å sende formuleringer av virkemidler til virksomheter. Vi merker oss at dette ikke gjøres for fellesvirkemidlene som alle virksomheter i kommunen skal rapportere på.

4 Gjennomføring av virkemidlene

I dette kapitlet beskriver og vurderer vi hvordan virksomhetene går frem for å skaffe seg informasjon om hvordan virkemidlene i klimabudsjettet skal gjennomføres og rapporteres på, og hva Klimaetaten gjør for å følge opp og støtte virksomhetene.

4.1 Revisjonskriterier

- Bydel Nordstrand, Bymiljøetaten, Plan- og bygningsetaten, Utviklings- og kompetanseetaten og Velferdsetaten skal sikre seg tilstrekkelig informasjon om hvordan virkemidlene i klimabudsjettet skal gjennomføres og rapporteres på.
- Klimaetaten skal aktivt følge opp og støtte virksomhetene som har ansvar for virkemidler i klimabudsjettet, i deres gjennomføring.

4.2 Faktabeskrivelse

4.2.1 Informasjon og dialog om hva virkemidlene innebærer

De ansatte Kommunerevisjonen har snakket med, var godt kjent med hvilke virkemidler fra klimabudsjettet som gjelder for virksomheten de er ansatt i. Noen av de ansatte forteller at de i liten grad går til klimabudsjettet for å finne ut hvordan virkemidlene skal gjennomføres eller rapporteres på. Bymiljøetaten oppgir at etatens rapporteringsdokumenter og interne dokumenter er utarbeidet med utgangspunkt i klimabudsjettet.

For å sikre seg informasjon om hvordan virkemidlene i klimabudsjettet skal gjennomføres og rapporteres på, går virksomhetene til tildelingsbrevene med eventuelle vedlegg, resultatindikatorene det skal rapporteres på, eventuelle byrådssaker for området eller andre bestillinger.

Klimaetaten har ikke et eget system eller forum der kommunens virksomheter kan stille spørsmål om virkemidlene i klimabudsjettet, og etaten har ikke en etablert praksis for systematisk oppfølging av alle virkemidlene i klimabudsjettet i alle virksomheter på undersøkelsestidspunktet.

Kommunen har flere forum eller arenaer der virksomhetene kan stille spørsmål om arbeid som inngår i noen av virkemidlene fra klimabudsjettet. For eksempel er Utviklings- og kompetanseetaten kommunens kompetansesenter innen anskaffelser, og etaten leder både anskaffelsesforum og en intern kommunal arbeidsgruppe for alle virksomheter som lyser ut bygge- og anleggsoppdrag. Her er det anledning til å ta opp spørsmål om virkemidlene som handler om det.

En ansatt i Utviklings- og kompetanseetaten forteller at det ikke var særlig mye dialog med Klimaetaten om virkemidlene de første årene. De siste årene har det vært mer dialog. En teamleder i Utviklings- og kompetanseetaten forteller at teamet har uformell muntlig og skriftlig dialog med fagavdelingen i Klimaetaten. Dialogen handler for eksempel om hvorvidt virkemidlene Utviklings- og kompetanseetaten har et særskilt ansvar for å rapportere på, treffer de som skal rapportere på dem. Teamlederen har opplevd at virksomheter har gitt tilbakemelding om at de ikke forstår hva de skal rapportere på. I slike tilfeller gir teamlederen

tilbakemelding til Klimaetaten. Utviklings- og kompetanseetaten og Klimaetaten har også kontaktmøter to ganger i året.

For noen av virkemidlene i klimabudsjettet har Klimaetaten etablert egne møterekker eller tatt andre initiativ som legger til rette for oppfølging og støtte. For eksempel oppgir Plan- og bygningsetaten at den har hatt faste møter med Klimaetaten om virkemidler i klimabudsjettet som handler om energiområdet. Klimaetaten har også faste møter med Utviklings- og kompetanseetaten og Bymiljøetaten.

En ansatt i Klimaetaten forteller at det varierer hvor mye kontakt Klimaetaten har med andre virksomheter gjennom året. Flere i Klimaetaten oppgir å ha løpende dialog med en rekke virksomheter gjennom ulike prosesser og i forbindelse med ulike virkemidler. For eksempel har prosjektgruppa i Klimaetaten som jobber med utslipp fra tungtransporten, møter en til to ganger i året med alle kommunens virksomheter som jobber med tungtransport. Bymiljøetaten deltar blant annet i denne prosjektgruppa, som i tillegg har koordineringsmøter hver annen uke.

Enkelte i Klimaetaten deltar også i virksomheters interne prosesser. Eksempelvis er en ansatt i Klimaetaten fast utlånt til Utviklings- og kompetanseetaten en gang i uka i forbindelse med revisjon av standardkravene til bygge- og anleggskontrakter. Klimaetaten er ikke en del av arbeidsgruppa som jobber med revisjon av standardkravene til transport i vare- og tjenesteanskaffelser.

En fagsjef i Bydel Nordstrand oppgir at klimabudsjettet oppleves som fjernt fra arbeidshverdagen i bydelen, der fokus og prioritet ligger på tjenesteproduksjonen. Den ansatte opplever at det er krevende å formidle hvordan klimabudsjettet skal gjøres til en relevant del av arbeidshverdagen til de som jobber i tjenestene.

Det fremgår av strateginotatet fra februar 2023 at Klimaetaten har hatt dialog med bydelene gjennom et seminar, utforskende verksted og en spørreundersøkelse. Ut fra notatet kan vi lese at temaet for dette arbeidet var barrierer for miljø- og klimaarbeid.

Ifølge fagsjefen i Bydel Nordstrand inviterer Bymiljøetaten bydelen til møter i et nettverk for læring og erfaringsutveksling på klima- og miljøfeltet (som også Klimaetaten var med på å etablere og deltar i). Klimaetaten opplyser om at nettverket ble etablert for å få innspill til klimatiltak, støtte bydelene i sitt klimaarbeid og oppnå gjensidig læring mellom bydeler og etater. Fagsjefen forteller at møtene har ulikt tema fra gang til gang, og at nettverket møtes om lag fire ganger i året.

I Kommunerevisjonens spørreundersøkelse til kommunens virksomheter oppgir 34 av 37 virksomheter at de kjenner til hvilke virkemidler fra klimabudsjettet som gjelder for dem. Tre virksomheter visste ikke eller var usikre på hvilke virkemidler som gjaldt dem. I tabellen nedenfor fremgår de øvrige 34 virksomhetenes vurdering av hvor tydelige virkemidlene i klimabudsjettet er, og om de får veiledning ved behov.

Tabell 1 Kommunerevisjonens spørreundersøkelse (N=34)

	Litt eller helt enig	Verken eller	Litt eller helt uenig	Vet ikke
«Jeg mener det er tydelig hvordan virkemidlene i klimabudsjettet skal gjennomføres i virksomheten jeg jobber i»	21	8	5	
«Jeg mener det er tydelig hvilke av virksomhetens aktiviteter jeg skal ta med når jeg rapporterer status»	23	5	6	
«Jeg får den veiledning jeg har behov for når jeg rapporterer status»	19	10	4	1

Det fremgår av tabell 1 at henholdsvis 21 og 23 virksomheter er litt eller helt enig i at det er tydelig hvordan virkemidlene skal gjennomføres i virksomheten, og hvilke aktiviteter som skal tas med i rapportering av status. 19 virksomheter var litt eller helt enig i at de får den veiledningen de har behov for når de rapporterer status.

Halvparten av virksomhetene svarer at de har hatt kontakt med Klimaetaten i forbindelse med rapportering på virkemidler fra klimabudsjettet, mens 29 har hatt kontakt med Utviklings- og kompetanseetaten.

4.3 Kommunerevisjonens vurderinger

Virksomhetene sikrer seg informasjon om hvordan virkemidlene i klimabudsjettet skal gjennomføres og rapporteres på. Kommunerevisjonen merker seg at de ansatte primært hentet informasjon fra andre kilder enn klimabudsjettet for å finne informasjonen. Praksisen kan gi risiko for at virksomhetene kan gå glipp av nyanser eller utdypinger som er relevante for dem.

Klimaetaten har fulgt opp virksomheter som har ansvar for virkemidler i klimabudsjettet, i deres gjennomføring. Det er etablert flere møtepunkter der virksomheter kan få avklart spørsmål de eventuelt skulle ha om enkelte virkemidler.

5 Kvalitetssikring av rapporteringene

I dette kapitlet beskriver og vurderer vi virksomhetenes og Klimaetatens systemer for å kvalitetssikre rapporteringen på virkemidlene i klimabudsjettet. I kapittel 6 beskriver vi virksomhetenes rapporteringer i 2023 og 2024.

5.1 Revisjonskriterier

- Bydel Nordstrand, Bymiljøetaten, Plan- og bygningsetaten, Utviklings- og kompetanseetaten og Velferdsetaten skal ha systemer for å sikre at rapporteringene på virkemidler i klimabudsjettet er tilstrekkelig kvalitetssikret.
- Klimaetaten skal ha systemer for kvalitetssikring av etatens rapportering på virkemidler i klimabudsjettet.

5.2 Faktabeskrivelse

5.2.1 Virksomhetenes systemer for kvalitetssikring

Bydel Nordstrand

I Bydel Nordstrand har en av fagsjefene ansvaret for å sammenstille bydelens rapportering på virkemidler i klimabudsjettet. I undersøkelsesperioden har bydelen kun rapportert på virkemiddelet om *Innkjøp av utslippsfrie og fossilfrie kjøretøy i kommunen*. Dette er ytterligere beskrevet i kapittel 6. Fagsjefen får et skjema fra økonomiseksjonen der resultatindikatorene skal fylles ut. Fagsjefen jobber sammen med bydelens seksjon for transporttjenester når tall for bydelens bilpark skal innhentes, sammenstilles og kvalitetssikres. For eventuelle rapporteringer om anskaffelser gjennomfører fagsjefen tilsvarende prosesser sammen med avdelingen for service- og støttetjenester.

Ifølge fagsjefen pågår en kartlegging av bilparken i Bydel Nordstrand, der noe av hensikten er å identifisere reservebiler som hjemmetjenesten kan bruke hvis det oppstår utfordringer med elbilene om vinteren. På denne måten vil kartleggingen gi informasjon om drivstoffteknologi i bilparken. Ifølge fagsjefen har bydelen manglet en fullstendig oversikt frem til dette arbeidet ble startet opp.

Bymiljøetaten

Bymiljøetaten har en veileder for klimaarbeidet i 2023 som var under revidering i 2024. Denne beskriver ansvarsfordeling og fremgangsmåte for innrapportering på klima og miljø. Ifølge veilederen har Bymiljøetatens klimakoordinator ansvaret for å koordinere utarbeidelsen av grunnlaget for etatens rapportering på virkemidlene i klimabudsjettet. Veilederen beskriver at klimakontaktene i etaten har ansvar for å innhente informasjon i egen enhet til rapportering på resultatindikatorene.

Etaten har en mal for entreprenørrapportering der entreprenørene hver måned skal gi informasjon blant annet om drivstofforbruk og kilometer kjørt. Informasjonen skal brukes når klimakontaktene avgir tall til etatens rapportering. Bymiljøetatens klimakoordinator har ansvaret for å gjennomgå og kvalitetssikre informasjonen fra klimakontaktene og sammenstille datagrunnlaget som skal rapporteres fra etaten.

I 2024 hadde klimakoordinatoren og klimakontaktene månedlige møter der rapportering på virkemidler i klimabudsjettet var tema. Bymiljøetaten er opptatt av at etatens rapporteringer og grunnlaget som etaten leverer, skal være etterprøvbart, og at det skal være tydelig hvilke avgrensinger som er gjort i rapporteringen. Derfor har etaten både en samlet rapportering for virksomheten på de ulike resultatindikatorerne og seks ulike vedlegg med utdypende informasjon i sin rapportering.

Plan- og bygningsetaten

I Plan- og bygningsetaten koordinerer seksjonen for styring rapporteringen på resultatindikatorerne som følger virkemidlene i klimabudsjettet. Seksjonen sender ut malen med virkemidler og resultatindikatorer, og de ulike avdelingene blir bedt om å fylle inn tall etter hvilket ansvarsområde de har.

Seksjonen for økonomi og seksjonen for styring sammenstiller og kvalitetssikrer kvartals- og tertialrapportene samt årsberetningene. Rapporteringene godkjennes av etatsdirektøren.

For virkemiddelet *Krav om fossilfri bygge- og anleggsvirksomhet i reguleringsplaner* har etaten etablert en rutine som sier at kravet skal stilles i alle plansaker. I 2020 sendte etaten ut en e-post til alle avdelingene om hvordan kravet skulle tas inn i planene.

Utviklings- og kompetanseetaten

Utviklings- og kompetanseetaten sender en rapport til Byrådsavdeling for finans der etaten oppgir resultater på virkemidlene etaten har rapporteringsansvar for. I denne rapporten bruker ikke Utviklings- og kompetanseetaten resultatindikatorerne fra rapporteringsrundskrivet (men disse brukes når etaten rapporterer resultater fra egen virksomhet). Etaten har rutiner for hvordan tall skal hentes ut og oppdateres.

For virkemiddelet om *Krav om utslippsfri bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen* får etaten tilsendt en oversikt fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) over alle kommunens kunngjøringer av anskaffelser i Doffin (databasen for offentlige innkjøp). Ansatte i etaten går gjennom alle anskaffelsene manuelt for å vurdere om det var relevant å stille krav, og om det ble gjort.

En fagansvarlig i etaten peker på at metoden viser hvilke krav og kriterier som ble stilt ved utlysningen av konkurransen. For å få informasjon om hva som skjedde etter utlysningen, sender Utviklings- og kompetanseetaten ut en spørreundersøkelse til kommunens største byggherrer. I spørreundersøkelsen stiller den blant annet spørsmål om hvordan det gikk med gjennomføringen av miljøkravene i anskaffelsene, og om virksomhetene fikk tilbud i tråd med kravene.

Oversikten fra direktoratet inkluderer ikke anskaffelser under nasjonal terskelverdi (1,3 millioner kroner), og etaten samler ikke inn informasjon om disse anskaffelsene på andre måter. Ifølge teamlederen i Utviklings- og kompetanseetaten er det tidkrevende å hente ut informasjon som kan vise om anskaffelser under terskelverdi har stilt krav. Etter etatens syn er det trolig snakk om relativt få anskaffelser som er under terskelverdi innen bygg og anlegg, og dermed en mindre miljøbelastning fra disse.

Utviklings- og kompetanseetaten rapporterer også tall for maskin- og kjøretøyparken til kommunen, basert på tall den henter inn fra Oslo Forsikring og Statens vegvesens kjøretøyregister.

Etaten oppgir at kun en fjerdedel av maskinene i Oslo kommune er forsikret gjennom Oslo Forsikring, fordi det kun er krav om forsikring ved makshastighet over ti kilometer i timen. I rapporteringene beskriver etaten at detaljeringsgraden for kommunens maskinpark er svært mangelfull da det ikke er stilt noen særskilte krav til utfyllende opplysninger ved tegning av forsikring. Det er heller ikke mulig å gjøre oppslag på maskinene hos Statens vegvesen fordi de færreste maskiner har registreringsnummer (unntakene er traktor og motorredskap). En ansatt i Utviklings- og kompetanseetaten forteller at det er sjelden etaten får informasjon om hvilket drivstoff maskiner bruker. Etaten har heller ingen metode for å verifisere informasjonen.

For å få fullstendige oversikter ber etaten om informasjonen fra virksomhetene for kommunens egne maskiner. En teamleder i etaten har erfart at virksomheter har rapportert et antall kjøretøy til Klimaetaten som ikke stemmer med tallet fra Oslo Forsikring. I disse tilfellene har saksbehandleren i Utviklings- og kompetanseetaten tatt det opp med virksomhetene for å forsøke å finne ut hva som er det riktige antallet.

Etaten har i 2024 gjennomført en anskaffelse av et felles flåtestyringssystem for kommunen som skal bidra til å øke datakvaliteten på nettopp dette området.

Velferdsetaten

I Velferdsetaten har en av etatens seksjonssjefer ansvaret for å fylle ut tallene for resultatindikatorene. I undersøkelsesperioden har etaten kun rapportert på virkemiddelet om *Innkjøp av utslippsfrie og fossilfrie kjøretøy i kommunen*. Dette er ytterligere beskrevet i kapittel 6. Seksjonssjefen forteller at etaten har egne regneark for å beregne prosentsatsen de rapporterer, og et eget regneark med oversikt over bilparken til etaten.

Velferdsetaten har deltatt i et prosjekt om flåtestyring i regi av Utviklings- og kompetanseetaten, og seksjonssjefen forteller at etaten derfor har god oversikt over hvilke kjøretøy den har.

5.2.2 Klimaetatens system for kvalitetssikring

Klimaetaten sammenstiller resultater fra kommunens virksomheter i en rapport som går til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel. Grunnlaget for rapporten er blant annet virksomhetenes innrapportering og rapporten fra Utviklings- og kompetanseetaten. Ansatte i Klimaetaten oppgir at når klimabudsjetteamet i Klimaetaten mottar rapporteringene fra virksomhetene, fordeles disse i etaten ut fra klimarådgivernes ansvarsområde. Fremgangsmåten er ikke fastsatt i en egen rutine. På forespørsel fra Kommunerevisjonen har etaten vist e-poster som er sendt ut til rådgiverne i forkant av sammenstilling av rapporteringene. E-postene omtaler ikke kvalitetssikring konkret. En oversendt e-post viser også beskrivelse av praksis for rapportering som tidligere leder for klimabudsjetteamet sendte til teamet da vedkommende gikk over i en annen rolle i etaten.

Klimarådgiverne har ansvar for å sammenstille tallene for sine virkemidler og avgi disse til klimabudsjetteamet. Klimarådgiverne vi har snakket med, forteller at de går gjennom tallene og vurderer om det er behov for videre oppfølging, eller om det er tall som mangler. En av

klimarådgiverne oppgir at vedkommende vurderer om noen av tallene kan være feil, ved å se på forrige rapportering, eller om noen tall virker unormalt høye eller lave. Eventuelle spørsmål rettes enten til budsjetteamet i Klimaetaten, som kan ha mer informasjon om virksomhetens arbeid, eller direkte til virksomheten som har rapportert inn tallene.

En ansatt i Klimaetaten har erfart at rapporteringsindikatorene noen ganger forstås forskjellig av virksomhetene som skal rapportere på dem. Den ansatte har også erfart at virksomhetene noen ganger mangler tallene som er nødvendige for å rapportere på noen av indikatorene. Ifølge den ansatte er dette tatt opp med Byrådsavdeling for miljø og samferdsel. Den ansatte har erfart at det stort sett alltid kommer spørsmål fra en eller flere virksomheter ved rapportering, eksempelvis om hvilke kontrakter som skal inkluderes, og hvilke tall som skal telles med.

5.3 Kommunerevisjonens vurderinger

Forvaltningsrevisjonen viser at de utvalgte virksomhetene gjennomfører ulike aktiviteter som kan bidra til å sikre at rapporteringen på virkemidlene i klimabudsjettet er tilstrekkelig kvalitetssikret. Omfanget av kvalitetssikringen varierer mellom virksomhetene, men det gjør også kompleksiteten i rapporteringen.

Forvaltningsrevisjonen indikerer at Klimaetaten har en etablert praksis for gjennomgang av rapporteringene de mottar, men etaten mangler retningslinjer for hvordan dataene skal kvalitetssikres. Det gir risiko for manglende systematikk i oppfølgingen.

6 Rapportering på virkemidlene og formidling av informasjon

I dette kapittelet beskriver vi resultatindikatorene og virksomhetenes rapportering på de utvalgte virkemidlene fra klimabudsjettet 2023 og 2024 samt Klimaetatens sammenstilling av rapporteringene til overordnet byrådsavdeling. Til slutt vurderer vi om virksomhetene og Klimaetaten har formidlet relevant informasjon til overordnet byrådsavdeling.

6.1 Revisjonskriterier

- Bydel Nordstrand, Bymiljøetaten, Plan- og bygningsetaten, Utviklings- og kompetanseetaten og Velferdsetaten skal formidle relevant informasjon om gjennomføringen av virkemidlene i klimabudsjettet til overordnet byrådsavdeling. Her vil vi blant annet vektlegge om virksomhetene har formidlet status for gjennomføring av virkemidlene og forklart eventuelle avvik.
- Klimaetaten skal formidle relevant informasjon om gjennomføringen av virkemidlene i klimabudsjettet og grad av måloppnåelse til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel.

6.2 Faktabeskrivelse

6.2.1 Innkjøp av utslippsfrie og fossilfrie kjøretøy i kommunen

I rapporteringsrundskrivnet fra Byrådsavdeling for finans fremgår det at virkemiddelet om *Innkjøp av utslippsfrie og fossilfrie kjøretøy i kommunen* skal måles gjennom følgende fire resultatindikatorer:

- Andel nullutslippskjøretøy av total kjøretøypark under 3,5 tonn
- Andel kjøretøy som går på bærekraftig biodrivstoff av total kjøretøypark under 3,5 tonn
- Andel nullutslippskjøretøy av total kjøretøypark over 3,5 tonn
- Andel kjøretøy på bærekraftig biodrivstoff av total kjøretøypark over 3,5 tonn

Alle de reviderte virksomhetene formidlet informasjon om status for virkemiddelet i sine økonomirapporteringer i 2023 og 2024. Virksomhetene som ikke har nådd måltallet, Bydel Nordstrand, Bymiljøetaten og Velferdsetaten, oppgir årsaker til avvikene i sine rapporteringer. Eksempelvis oppga Bymiljøetaten at det ikke fantes andre alternativer for resterende fem prosent av kjøretøyene som ikke var utslippsfrie, eller som gikk på biodrivstoff. Disse benyttet bensin og hybridteknologi. Etaten oppga at den skifter ut kjøretøyene så fort markedet tilbyr det. Velferdsetaten og Bydel Nordstrand oppgir samme årsak til avvikene i alle rapporteringene.

Som nevnt i kapittel 5.2.1 bruker ikke Utviklings- og kompetanseetaten resultatindikatorene fra byrådsavdelingen for virkemidlene om anskaffelser og innkjøp. Etaten leverer i stedet en rapport der resultatene for virkemidlene den har rapporteringsansvar for, beskrives. Rapporteringsansvaret omfatter hele kommunens aktivitet på anskaffelsesområdet. Som beskrevet i kapittel 5 benytter etaten andre kilder til denne informasjonen enn virksomhetenes egne rapporteringer. I rapporten har Utviklings- og kompetanseetaten laget en egen kategorisering av virkemidlene og samlet resultatene under tre tematiske overskrifter: *Utslippsfri og delingsbasert maskin- og kjøretøypark, Standard klima- og miljøkrav i vare- og*

tjenesteanskaffelser og Standard klima- og miljøkrav i bygge- og anleggsplasser. Utviklings- og kompetanseetaten oppgir at den ikke bruker resultatindikatorene fordi rapporten skal være en samlet rapportering på måloppnåelse på virkemidler i klimabudsjettet. Ifølge teamlederen har etaten hatt dialog med byrådsavdelingen om format og innhold for rapporten, som oversendes samtidig med den ordinære klimabudsjettrapportering, og fått tilbakemelding om at denne måten å rapportere på skal videreføres.

I tillegg til rapporteringen på egne kjøretøy har etaten i 2023 og 2024 gitt en beskrivelse av hvor stor andel av kommunens kjøretøy- og maskinpark som er utslippsfri og fossilfri. I tillegg har etaten laget en tabelloversikt over antall og andel nullutslipp for kommunenes tjenestebiler, fordelt på virksomheter. For andre tertial 2023 og første kvartal 2024 var andel nullutslipp for tjenestebiler henholdsvis 83 og 84 prosent for hele kommunen.

I spørreundersøkelsen til alle kommunens virksomheter oppga 29 virksomheter at de har rapportert på virkemiddelet om utslippsfrie og fossilfrie kjøretøy i kommunen. Én var usikker, og fire oppga at de ikke hadde rapportert på virkemiddelet. 23 virksomheter var litt eller helt enig i at det var tydelig hvilke kjøretøy som skal telles med i rapporteringen.

Klimaetatens rapportering til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Som vi beskrev i kapittel 5.2.2, formidler også Klimaetaten status for gjennomføring av virkemidlene gjennom en rapport til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel.

Klimaetatens rapportering om utslippsfrie og fossilfrie kjøretøy for 2023 og 2024 er basert på tall den har mottatt fra Utviklings- og kompetanseetaten. I 2023 og 2024 oppgir Klimaetaten at om lag 80 prosent av kommunens lette kjøretøy var elektriske, mens 45–50 prosent av kommunens tunge kjøretøy var elektriske eller brukte biogass.

I strateginotatet fra 2023, som er sendt byrådsavdelingen, tar Klimaetaten opp at det fortsatt er risiko for at virksomhetene de nærmeste årene anskaffer nødvendig fossilbasert utstyr med levetid utover 2025. Klimaetaten skriver at det er viktig at virksomhetene følges aktivt opp, for å sikre at Oslo kommunes tunge kjøretøy og anleggsmaskiner er utslippsfrie eller går på biogass innen utgangen av 2025. Denne informasjonen går igjen i beskrivelsen av virkemiddelet i klimabudsjettene for 2024, der det fremgår at det for enkelte virksomheter kan være krevende å skifte deler av kjøretøyparken til utslippsfritt i løpet av 2025.

6.2.2 Krav til utslippsfri varelevering på oppdrag for kommunen

I rapporteringsrundskrivet fra Byrådsavdeling for finans fremgår det at virkemiddelet om *Krav til utslippsfri varelevering på oppdrag for kommunen* skal måles gjennom følgende resultatindikator:

- Andel nye kontrakter som innebærer transport hvor det stilles standard miljøkrav til transport

I rapporteringsrundskrivet fra 2024 fremgår det at den samme resultatindikatoren er brukt om et nytt virkemiddel. Det gjelder *Utslippsfri (inkl. biogass) og transporteffektiv leveranse av varer og tjenester på oppdrag for kommunen*. Virkemiddelet fra 2023 er ikke med i klimabudsjettet for 2024. Virkemidlene har ulik ordlyd, og beskrivelsen varierer noe. Resultatindikatoren er den samme.

Ifølge tildelingsbrevene for 2023 for Bydel Nordstrand og Velferdsetaten skal ikke virksomhetene rapportere på dette virkemiddelet. I de samme tildelingsbrevene for 2024 er det lagt inn en generell henvisning til klimabudsjettet, og det fremgår at virksomhetene skal sette seg inn i hvilke virkemidler som er relevante for dem. Bydel Nordstrand rapporterte i 2023 og 2024 at den ikke hadde noen nye kontrakter. Velferdsetaten oppgir at den ikke ser resultatindikatoren som relevant å rapportere på.

Plan- og bygningsetaten rapporterte «ikke aktuelt» på resultatindikatoren i 2023, mens etaten i første kvartalsrapport 2024 oppgir 100 prosent. Ifølge etaten hadde den vare- og eller tjenestekontrakter i 2024 der kravet er stilt.

Bymiljøetaten oppga 100 prosent i rapporteringene for 2023 og 2024. I sammenstillingen ved årsslutt 2023 oppgir etaten at den stiller krav i nye kontrakter som omfattes av byrådssak 1123/19.

I årsberetning for 2023 oppga Utviklings- og kompetanseetaten at den for resultatindikatoren *Andel nye kontrakter som innebærer transport hvor det stilles standard miljøkrav til transport* hadde en måloppnåelse på 100 prosent, og at dette gjaldt samkjøpsavtalene. I rapporten for 2023 og 2024 oppgir etaten at det stilles miljøkrav til transport i alle samkjøpsavtaler hvor det er relevant. Informasjon fra Doffin viser ifølge rapporteringen at standard klima- og miljøkrav til transport ble brukt i 55 prosent av relevante utlysninger i 2023. De 55 prosentene inkluderer også kommunens samkjøpsavtaler.

I spørreundersøkelsen til alle kommunens virksomheter oppgir 19 virksomheter at de har rapportert på virkemiddelet om utslippsfri varelevering på oppdrag for kommunen det siste året. Av disse var 14 litt eller helt enig i at det var tydelig hvilke kontrakter som skulle telles med i rapportering av status.

Klimaetatens rapportering til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Klimaetaten har oppgitt til Kommunerevisjonen at rapporteringene for virkemiddelet er basert på tall som Utviklings- og kompetanseetaten samler inn. Disse ses opp mot virksomhetenes rapporteringer. Klimaetaten oppgir i sine rapporteringer per første kvartal og andre tertial 2023 at krav til utslippsfri varelevering på oppdrag for kommunen ble stilt i henholdsvis 61 og 55 prosent av relevante utlysninger. For rapporteringene i 2024 har etaten kun gitt informasjon om krav stilt i samkjøpsavtalene. Det var ikke opplyst om andelen krav stilt i utlysninger for hele kommunen.

I beskrivelsen av virkemiddelet i klimabudsjettet for 2024 fremgår det at kommunens virksomheter stiller krav til utslippsfri transport i de aller fleste nye kontrakter (der det er tre eller flere leverandører som kan tilby), unntaksvis fossilt drivstoff. I 2023 er formuleringen mer generell da det står at kommunen stiller krav til at alle varer og tjenester som leveres til Oslo kommune, transporteres med klimavennlig drivstoff.

I strateginotatet fra 2023 informerer Klimaetaten blant annet om at utslippene fra vare- og tungtransporten var økende, dels som følge av trafikkvekst, og at det nasjonale virkemiddelapparatet for innfasing av nullutslippskjøretøy var svekket. I Klimaetatens andre leveranse i 2023 fremgår det at Klimaetaten høsten 2022 startet et målrettet arbeid for å øke

andelen elektriske varebiler i Oslo, og at etaten har innhentet kunnskap og diskutert ulike barrierer og virkemidler med brukerne.

6.2.3 Krav om utslippsfri bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen

I rapporteringsrundskrivet fra Byrådsavdeling for finans fremgår det at virkemiddelet om *Krav om utslippsfri bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen* skal måles gjennom følgende to resultatindikatorer:

- Andel utslippsfri, inkludert biogassbasert, utførelse av anleggsarbeid (målt som prosent av total energibruk)
- Andel utførelse av anleggsarbeid på bærekraftig biodiesel (målt som prosent av total energibruk)

I spørreundersøkelsen til kommunens virksomheter oppgir 16 virksomheter at de har rapportert på virkemiddelet om utslippsfri bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen. 12 var litt eller helt enig i at det var tydelig hvilke kontrakter de skulle telle med, i rapportering av status. Tre var litt uenig, mens én virksomhet oppga verken eller.

Velferdsetaten har ikke rapportert på virkemiddelet om *krav om utslippsfri bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen* verken i 2023 eller 2024. Ifølge en seksjonssjef i Velferdsetaten har det ikke vært aktuelt for etaten å rapportere på virkemiddelet da den ikke har slike aktiviteter, ut over kommunens samkjøpsavtaler. Seksjonssjefen beskriver videre at det heller ikke har blitt etterlyst.

Bydel Nordstrand oppgir i sine rapporteringer at den ikke har slike kontrakter. Ifølge fagsjefen i Bydel Nordstrand gjennomfører bydelen noen anskaffelser utenom samkjøpsavtalene. Fagsjefen forteller at bydelen for eksempel har anskaffet en basketballbane på egenhånd. I ettertid ble det et spørsmål om hvorvidt denne anskaffelsen skulle inngå i rapporteringen til klimabudsjettet, eller om den falt utenfor klimabudsjettets definisjon av anskaffelser der det skal stilles krav. Fagsjefen forteller at bydelen sjelden gjør anskaffelser der den er byggherre.

I Plan- og bygningsetatens rapportering på virkemiddelet varierer det hvorvidt etaten oppgir «ikke aktuelt», null prosent eller lar cellen i tabellen være blank. For rapporteringen andre tertial 2023 oppgir etaten i en merknad at den ikke har noen bygge- og anleggskontrakter. Etaten beskriver videre en anskaffelse der det kunne vært relevant å stille krav til anleggsmaskiner. Etaten oppgir i rapporteringen at den ikke har stilt krav fordi et stort spenn av aktuelle leverandører ikke kan levere dette.

Utviklings- og kompetanseetaten rapporterte som nevnt ikke på resultatindikatorene for utslippsfri bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen. Etaten oppgir at det skyldes at den ikke har egne bygge- og anleggsanskaffelser.

I klimabudsjettet er Utviklings- og kompetanseetaten oppgitt med rapporteringsansvar. I etatens rapport til Byrådsavdeling for finans for 2023 og 2024 fremgår det at standardkravene til bygge- og anleggsvirksomhet ble brukt i totalt 91 prosent av de relevante utlysningene i kommunen. I rapporten bemerker etaten at oversikten fra Doffin (database for offentlige innkjøp) ikke fanger opp *alle* anskaffelser som kommunen gjennomfører, og viser til

noen eksempler. Utviklings- og kompetanseetaten viser videre til Klimaetatens innsamlede data om energibruk på bygge- og anleggsplassene som beskriver at energibruken for anleggsmaskiner var 55 prosent utslippsfri i 2022 og 77 prosent utslippsfri i 2023.

I rapporteringen for 2023 bruker Bymiljøetaten antall timer i stedet for total energibruk når den oppgir status for resultatindikatorene. I årsavslutning 2023 oppgir etaten at det i 18 prosent av timene var utslippsfrie anleggsarbeider, mens 77 prosent var på biodiesel. Etaten har også oppgitt avvik på dieselbruk i 2023. For alle rapporteringene er det oppgitt at bruken følges opp i de aktuelle kontraktene. I vedlegg til etatens tildelingsbrev for 2024 er ordlyden i resultatindikatorene fra rapporteringsrundskrivet endret, slik at etaten skal rapportere på antall timer i stedet for energibruk.

Ansatte forteller at det for noen av virkemidlene i klimabudsjettet ikke alltid er entydig hvilke aktiviteter som skal telles med og rapporteres på. Eksempelvis har Klimaetaten bedt Bymiljøetaten inkludere anleggsarbeidene som utføres med driftskontraktene, i rapporteringen på virkemiddelet om *Krav om utslippsfri bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen*.

Ansatte i etaten oppgir at det for noen av oppgavene Bymiljøetaten gjennomfører, både er elementer av tjenester og anleggsvirksomhet. Det gjelder primært driftskontrakter. Driftskontraktene dreier seg blant annet om veidrift og veivedlikehold og drift av parker. Veidrift inkluderer arbeid som vask, strøing og brøyting, men også mindre reparasjon av veier (mindre asfaltering/lapping).

For disse anskaffelsene følger Bymiljøetaten byrådssak 1123/19 og veiledningen fra Utviklings- og kompetanseetaten for transporttjenester/driftskontrakter (Variant C: Transporttjenester/driftskontrakter).

For rapporteringen per andre tertial 2024 er det oppgitt to tall for andelen utslippsfritt og andelen utført med biodiesel. Bymiljøetaten oppgir at det ene tallet viser til bygge- og anleggskontrakter der byrådssak 1091/19 kommer til anvendelse. For disse kontraktene utgjør andelen utslippsfritt 54 prosent. Det andre tallet inkluderer all maskinbruk på driftskontraktene, og andelen utslippsfritt er da 19 prosent. Dette inkluderer mindre anleggsarbeider utført med driftskontrakter eller rammeavtaler, der flere av arbeidene er under verdi 500 000 kroner. Ifølge rapporteringen stiller ikke driftskontraktene fullstendige standardkrav til bygg og anlegg i henhold til byrådssak 1091/19.

Det fremgår av etatens tildelingsbrev for 2023 og 2024 at Bymiljøetaten i tillegg til resultatindikatorene som er felles for alle virksomheter for dette virkemiddelet, skal rapportere på enda en indikator:

- Andel nye kontrakter som innebærer bruk av maskiner hvor det stilles krav til utslippsfrie maskiner eller maskiner som går på bærekraftig biodrivstoff, jf. klimabudsjettet.

I 2024 har denne indikatoren en fotnote der det presiseres at indikatoren gjelder bygge- og anleggskontrakter og driftskontrakter for vei og park. I årsberetningen for 2023 oppgir etaten at måltallet for året er nådd (100 prosent). Videre oppgir den at kravene i noen tilfeller kan

fravikes hvis vilkår for å gjøre unntak er oppfylt. Kontrakter som i henhold til byrådssaken har fravik fra miljøkrav, er ikke inkludert i resultatet.

Ansatte i Bymiljøetaten forteller at det i all hovedsak er byrådssak 1123/19 og 1091/19 som setter rammene for hvilke krav som skal stilles til klima og miljø i anskaffelsene. Hvorvidt en anskaffelse defineres som en bygge- og anleggskontrakt eller vare- og tjenestekontrakt, avgjør hvilken byrådssak som blir førende. Etaten følger ordlyden i byrådssakene, som ikke alltid er lik ordlyden i klimabudsjettet eller resultatindikatorene som følger med.

Klimakoordinatoren forteller at etaten har hatt dialog med byrådsavdelingen, Utviklings- og kompetanseetaten og Klimaetaten om hvilke kontrakter som skal inkluderes i rapporteringen på virkemidlene fra klimabudsjettet. Der etaten gjennomfører bygge- og anleggsanskaffelser, benyttes standardkontrakter for bygg og anlegg, og disse innehar standardkravene for bygg og anlegg i henhold til byrådssak 1091/19. Alle disse kontraktene er medtatt i rapportering.

Et annet eksempel på usikkerhet om hva som skal telles med i rapporteringen, er bygge- og anleggsanskaffelser der arbeider har verdi under 500 000 kroner for det enkelte oppdraget. I henhold til byrådssak 1091/19 kommer ikke kravene i byrådssaken til anvendelse i disse anskaffelsene. For å redusere usikkerheten og spørsmål til rapporteringen oppgir Bymiljøetaten tall for etaten samlet sett, men også mer detaljert per kontraktstype i egne vedlegg.

Klimaetatens rapportering til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Klimaetaten har oppgitt til Kommunerevisjonen at rapporteringene på virkemiddelet er basert på tall som Utviklings- og kompetanseetaten samler inn. Disse ses opp mot virksomhetenes rapporteringer. Klimaetaten oppgir i sin rapportering for første kvartal 2023 at de ulike virksomhetene rapporterer ulikt på andel utslippsfri bygge- og anleggsvirksomhet i kvartalsrapporteringen, noe som tyder på at resultatindikatoren tolkes forskjellig fra virksomhet til virksomhet. Denne informasjonen fremgår ikke i senere rapporteringer. Det varierer hvilke virksomheter etaten oppgir informasjon om. Eksempelvis inngår Fornebubanen, Oslobygg KF og Oslo Havn i noen, men ikke alle rapporteringene. For rapporteringene i 2024 har etaten spesifisert at også driftsavtalene i Bymiljøetaten er talt med, selv om disse ikke er bygge- og anleggskontrakter.

I strateginotatet fra 2023 tar Klimaetaten opp at standardkravene må oppdateres når kommunen går over til minstekrav om utslippsfri anleggsplass fra 1. januar 2025. Videre pekte Klimaetaten på at et forslag til nye krav burde foreligge innen 1. juni 2024.

6.2.4 Krav til bruk av utslippsfrie lastebiler til transport av masser og avfall på oppdrag for kommunen

I rapporteringsrundskrivet fra Byrådsavdeling for finans fremgår det at virkemiddelet om *Krav til bruk av utslippsfrie lastebiler til transport av masser og avfall på oppdrag for kommunen* skal måles gjennom følgende resultatindikatorer:

- Andel utslippsfri, inkludert biogassbasert, massetransport (målt som prosent av totalt kjørte km)
- Andel massetransport på bærekraftig biodiesel (målt som prosent av totalt kjørte km)

Resultatindikatoren viser til andel massetransport, mens virkemiddelet viser til bruk av *lastebiler* til transport av masser og avfall. Videre er det i resultatindikatoren kun vist til massetransport, mens virkemiddelet viser til masser og *avfall*.

I rapporteringsrundskrivnet fra 2023 fremgår det at den samme resultatindikatoren er brukt om et annet virkemiddel: *Krav til bruk av utslippsfrie lastebiler på oppdrag for kommunen*. Virkemiddelet fra 2023 er ikke med i klimabudsjettet for 2024. Virkemidlene har ulik ordlyd, og beskrivelsen varierer noe. Resultatindikatoren er den samme.

Bydel Nordstrand har i 2023 og 2024 rapportert at den ikke har noen nye slike kontrakter. Velferdsetaten har ikke rapportert på disse resultatindikatorerne, men oppgir at virkemiddelet ikke er aktuelt for etaten. Plan- og bygningsetaten oppgir i sine rapporteringer i 2023 at resultatindikatorerne ikke er aktuelle for etaten. For rapporteringene i 2024 har ikke etaten fylt ut et resultat for indikatorerne, men oppgir til Kommunerevisjonen at dette skyldes at det heller ikke var aktuelt i 2024.

Utviklings- og kompetanseetaten rapporterte ikke på resultatindikatorerne for utslippsfrie lastebiler til transport av masser og avfall i 2023 og 2024. Dette fordi etaten ikke har egne bygge- og anleggsanskaffelser. Etaten er oppgitt med rapporteringsansvar. I etatens rapporter fremgår det at standardkravene til bygge- og anleggsvirksomhet ble brukt i totalt 91 prosent av de relevante utlysningene i kommunen, som beskrevet tidligere. Transport av masser og avfall er ikke nevnt eksplisitt. Etaten rapporterte heller ikke på virkemiddelet om utslippsfrie lastebiler i 2023. Etaten var oppgitt med rapporteringsansvar.

I spørreundersøkelsen til alle virksomheter oppga elleve virksomheter at de har rapportert på virkemiddelet om bruk av utslippsfrie lastebiler til transport av masser og avfall på oppdrag for kommunen. Åtte var litt eller helt enig i at det var tydelig hvilke kontrakter som skal telles med i rapportering av status. En av virksomhetene viste til at forskjellen mellom beskrivelsen av masser og avfall i virkemiddelet og resultatindikatoren kunne bidra til misforståelser og ulik tolkning av krav og rapportering.

I Bymiljøetatens klimarapporteringsvedlegg til etatens tildelingsbrev 2024 er det vist til at virkemiddelet omhandler både byggeplasser og anleggsplasser. I beskrivelsen av virkemiddelet i klimabudsjettet for 2024 er det kun vist til byggeplasser. Bymiljøetaten oppgir at det også har vært spørsmål om hva som regnes som masser, og om det kun er transport med lastebil som skal rapporteres på.

Som tidligere nevnt stiller Bymiljøetaten krav i driftskontraktene i tråd med formuleringene i byrådssak 1123/19. Byrådssaken inneholder ingen spesifikke krav til bruk av utslippsfrie lastebiler til transport av masser og avfall på oppdrag for kommunen.

Bymiljøetaten inkluderer transport av masser og avfall fra driftskontraktene i rapporteringen på virkemiddelet. For rapporteringen per første kvartal 2024 oppgir etaten to tall der ett av disse omfatter driftskontraktene (52 prosent utslippsfritt og biodiesel), og ett der disse er utelatt (100 prosent for kontraktene der etaten er byggherre. 92 prosent av dette er utslippsfritt). For rapporteringen per andre tertial er tallene henholdsvis 81 og 100 prosent. Etaten beskriver at driftskontraktene stiller standardkrav til transport i henhold til byrådssak 1123/19, og at krav til massetransport ikke er stilt i disse kontraktene.

Entreprenørene har rapportert inn tall for massetransport utført med varebil. Samtidig påpeker etaten at det kan være vanskelig å skille ut massetransport i disse kontraktene fordi kjøretøyene utfører mange oppgaver i ett og samme oppdrag.

Bymiljøetatens rapporteringer på virkemiddelet med samme resultatindikator i 2023 var totalt 98 prosent kjørte kilometer med utslippsfritt, biogass eller biodiesel. Avklaringer om hvordan driftskontraktene skulle telles, kom etter denne rapporteringen.

Noen ansatte i Bymiljøetaten opplever at det ikke er helt konsekvent hvordan etaten skal rapportere på virkemidler i klimabudsjettet, sett opp mot føringer og krav til anskaffelser i byrådssakene.

For å redusere usikkerheten og spørsmål til rapporteringen oppgir Bymiljøetaten tall for etaten samlet, men også per enhet i Bymiljøetaten. Enhetene som har driftskontraktene, har dårligere resultat på massetransport, og det er synliggjort i rapporteringen. En ansatt i etaten opplever at det ikke er en fullstendig forståelse fra Klimaetaten for hvorfor det er komplisert å stille de samme kravene i driftskontrakter med et anleggselement som for bygge- og anleggsplasser.

Klimaetatens rapportering til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Klimaetaten har oppgitt til Kommunerevisjonen at rapporteringene på virkemiddelet er basert på tall som Utviklings- og kompetanseetaten samler inn. Disse ses opp mot virksomhetenes rapporteringer. Etaten rapporterer at 39 prosent av massetransporten på oppdrag for kommunen i første kvartal 2024 ble utført utslippsfritt og 51 prosent med biodiesel. Resterende ti prosent er massetransport utført med diesel i eldre kontrakter hos Renovasjons- og gjenvinningsetaten og hos Eiendoms- og byfornyelsesetaten. Andelene for andre kvartal 2024 var henholdsvis 41, 54 og 6 prosent. I etatens rapportering per første kvartal 2023 er det ikke oppgitt en samlet prosentandel for kommunens virksomheter. Etaten oppgir blant annet at Oslobygg KF og Oslo Havn KF rapporterer at de ikke har innhentet tall på kjørte kilometer, men at de stiller krav i anskaffelser. For andre tertial 2023 rapporterer Klimaetaten at så å si 100 prosent av massetransport / transport av varer og tjenester gjøres utslippsfritt, på biogass eller med bærekraftig biodrivstoff. Klimaetaten beskriver videre at Bymiljøetaten oppga at 97 prosent av deres transport av varer og tjenester er elektrisk eller på biogass.

I sammenstillingen for 2023 oppgir Klimaetaten at Oslo kommune stiller standard klima- og miljøkrav til maskiner og kjøretøy i alle sine kontrakter for bygg og anlegg over 500 000 kroner, samt at all massetransport skal utføres utslippsfritt eller med biogass fra 1. januar 2025. Videre beskriver etaten at tilnærmet all massetransport på oppdrag for kommunen var utslippsfri, på biogass eller med bærekraftig biodrivstoff i 2023.

6.2.5 Insentiver til utslippsfri tungtransport i Oslo (fritak i bomringen, etablere / gi tilskudd til ladeinfrastruktur, fremskaffe arealer til energistasjoner m.m.)

Ettersom dette virkemiddelet kun gjelder Bymiljøetaten, Klimaetaten og Eiendoms- og byfornyelsesetaten, er ikke resultatindikatoren for virkemiddelet inkludert i rapporteringsrundskrivet fra Byrådsavdeling for finans. I tildelingsbrevene til Bymiljøetaten er følgende resultatindikator oppgitt for dette virkemiddelet for 2023 og 2024:

- Antall nye ladepunkt tilrettelagt for vare- og nyttetransport med kommunal involvering

Virkemiddelet handler om tungtransport, og resultatindikatoren bruker begrepet vare- og nyttetransport. I tildelingsbrevet er det presisert at laderne skal være offentlig tilgjengelig, og at det hovedsakelig skal være hurtigludere for tynge kjøretøy (lastebiler og busser).

I Bymiljøetatens klimarapporteringsvedlegg til tildelingsbrevene for 2023 og 2024 er det beskrevet at tall for etablering av ladeinfrastruktur rapporteres samlet, selv om det varierer om det er til varebiler, tur- og ekspressbusser eller til tungtransport.

Bymiljøetaten hadde per første kvartal 2023 ikke etablert nye ladepunkter for vare- og nyttetransport. Måltallet for året var 20. Under «Årsak til avvik» oppga etaten planlagte etableringer for 2023. Det var ikke oppgitt hvor mye av dette som var ladere til tungtransport. Per andre kvartal 2023 hadde etaten etablert seks ladere, og i avviksforklaringen vises det til at disse ble etablert på Grønliia. I etatens rapportering ved årsslutt 2023 ble det rapportert at de seks ladepunktene var reservert tungtransport. Bymiljøetaten oppgir at dette også har blitt kommunisert til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og til media i forbindelse med åpningen av de seks ladepunktene på Grønliikaia.

Per første kvartal og per andre tertial 2024 hadde etaten etablert to ladere, men ikke oppgitt om disse var tilpasset tunge kjøretøy. Årsprognosen per andre tertial var på 18 ladere. Etaten beskrev ikke hvordan den skulle få etablert ytterligere 16 ladere innen slutten av året. Under årsak til avvik var det imidlertid beskrevet at negativt avvik på to (fra måltallet på 20) skyldes at en planlagt lokasjon ikke var realistisk å gjennomføre i 2024. Videre var det beskrevet at det arbeides med en erstatning for denne, men at det var usikkert om den ville bli ferdigstilt i 2024. I vedlegget for siste rapportering var det oppgitt hvor mange ladere totalt i Oslo som var egnet for tungtransport. Tidligere vedlegg hadde ikke beskrevet dette.

Klimaetatens rapportering til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

I Klimaetatens rapporteringer til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel beskriver etaten at Bymiljøetaten ikke har etablert hurtigludere til tungtransport i tråd med måltallet, og at det er usikkert om målene nås. I etatens sammenstilling ved årsslutt 2023 ble forsinkelser i etablering av ladere til tungtransport spesielt fremhevet. Etaten oppgir hvor mange av de nyetablerte ladepunktene som er hurtigludere bygget for tunge kjøretøy. Seks av 16 etablerte ladere i 2023 var til tungtransport.

I strateginotatet fra 2023 peker Klimaetaten på at mangel på arealer til lade- og fylleinfrastruktur for tunge kjøretøy er den største barrieren for etablering av lade- og fyllestasjoner, som igjen er den største barrieren for omstilling til fornybare drivstoff for tunge kjøretøy. I notatet informerer Klimaetaten om at den har spilt inn behov for arealer til lading og fylling av tunge kjøretøy i Eiendoms- og byfornyelsesetatens arealbehovskartlegging. Klimaetaten informerer videre om at den har utarbeidet forslag til planbestemmelser for å sikre økt etablering av lading og biogass for næringstransporten.

I 2022 opprettet Klimaetaten en tilskuddsordning for offentlig tilgjengelig hurtiglading gjennom kommunens klima- og energifond. Denne ble opprettet da kommunal utbygging ikke har gitt de resultatene som var ønsket. Klimaetaten oppgir til Kommunerevisjonen at

tilskuddsordningen har gjort at ladetilbudet til tunge kjøretøy i stor grad vil være løst, til tross for at utbyggingen på kommunale tomter ikke har vært i tråd med målene.

6.2.6 Krav om fossilfri bygge- og anleggsvirksomhet i reguleringsplaner

Ettersom dette virkemiddelet ikke er felles for alle kommunens virksomheter, er det ikke en resultatindikator for det i rapporteringsrundskrivet fra Byrådsavdeling for finans. I tildelingsbrevet til Plan- og bygningsetaten er følgende resultatindikator oppgitt for dette virkemiddelet i 2023:

- Krav legges inn i nye reguleringsplaner

I tildelingsbrevet for 2024 er ikke virkemiddelet eller resultatindikatoren nevnt. Det står imidlertid at det forutsettes at Plan- og bygningsetaten gjør seg godt kjent med klimabudsjettet og bidrar til at kommunen når sine klimamål. Videre fremgår det at det bør jobbes videre med å se på hvordan det kan stilles krav i kommuneplanen og reguleringsplaner som bidrar til reduserte klimagassutslipp og økt klimarobusthet.

Klimaetaten oppgir i sine rapporteringer i 2023 og 2024 at den ikke mottar rapporteringer på virkemiddelet om krav til fossilfri bygge- og anleggsvirksomhet i reguleringsplaner.

Ut fra beskrivelsen av virkemiddelet i klimabudsjettet for 2023 og 2024 fremgår det at kommunen siden 2020 har stilt krav om at alle nye reguleringsplaner har fossilfri bygge- og anleggsvirksomhet.

I strateginotatet peker Klimaetaten på at dette virkemiddelet er blant de mest effektive klimatiltakene i Oslos klimabudsjett. Etaten understreker at virkemiddelet alene kan være med på å nær halvere utslippene fra sektoren i 2030 sammenlignet med 2009. Samtidig informerer etaten om at den oppfatter at reguleringsbestemmelsen praktiseres som en «sovende» bestemmelse. Det betyr at nye reguleringsplaner inneholder bestemmelsen, men at den i praksis ikke håndheves av Plan- og bygningsetaten. Klimaetaten understreker at det vil bli utfordrende å oppfylle utslippsreduksjonene som beregnet i klimabudsjettet 2023 dersom kravet ikke håndheves.

Plan- og bygningsetaten har rapportert ulikt til Byrådsavdeling for byutvikling på resultatindikatoren i 2023 og 2024. Oversikten Kommunerevisjonen har mottatt fra Plan- og bygningsetaten for første kvartal 2023, viser at det ikke er rapportert på resultatindikatoren. For rapporteringen andre tertial 2023 inngår resultatindikatoren i oversikten uten at andelen av reguleringsplaner der kravet ble stilt, er oppført (tom celle). Ifølge etaten har det ved en feiltakelse ikke blitt rapportert 100 prosent i disse rapporteringene. For første kvartal 2024 rapporterer etaten 100 prosent på andelen reguleringsplaner med krav om fossilfrie bygge- og anleggsplasser. En ansatt i etatens seksjon for klima og miljø forteller at kravet legges inn i alle detaljreguleringssaker.

6.3 Kommunerevisjonens vurderinger

Klimaetaten har formidlet relevant informasjon om gjennomføring av virkemidlene, inkludert informasjon om måloppnåelse, til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel. Samtidig viser gjennomgangen av virksomhetenes rapporteringer flere eksempler på uklarheter om hva som

skal inkluderes, og hvordan begreper som er brukt i virkemidlene og resultatindikatorene, skal tolkes. Dette gir risiko for at informasjonen om måloppnåelse ikke har tilstrekkelig validitet.

Videre mener Kommunerevisjonen at Utviklings- og kompetanseetatens praksis med å ikke bruke resultatindikatorene fra rapporteringsrundskrivet i rapporten der etaten oppgir resultater på virkemidlene den har rapporteringsansvar for, gir risiko for misforståelser om hvilken aktivitet det skal rapporteres for.

Samlet sett har både virksomhetene og Klimaetaten i all hovedsak formidlet relevant informasjon til byrådsavdelingene.

7 Byrådsavdelingenes rolle i rapporteringen

7.1 Revisjonskriterier

- Byrådsavdeling for finans og Byrådsavdeling for miljø samferdsel skal påse at rapporteringen på gjennomføring av klimabudsjettet gir god informasjon om kommunens måloppnåelse. For at informasjon om måloppnåelse skal være god, bør den blant annet være korrekt, entydig og pålitelig.

7.2 Faktabeskrivelse

Som vist i kapittel 3.2 har Byrådsavdeling for finans overordnet ansvar for det årlige budsjettet der klimabudsjettet inngår. Byrådsavdeling for finans har etablert et system for rapportering på virkemidlene i klimabudsjettet gjennom økonomirapporteringene. Som vist til i kapittel 6 rapporterer virksomhetene på resultatindikatorene tilhørende virkemidlene tre ganger i året i forbindelse med økonomirapporteringen.

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel ga i 2023 Klimaetaten i oppdrag å sammenstille og kvalitetssikre rapporteringene fra kommunens virksomheter per første kvartal, andre tertial og til årsberetningen. For bestillingene for første kvartal og andre tertial ba byrådsavdelingen Klimaetaten gjøre en tidlig vurdering av muligheten for å nå målet om 52 prosent utslippsreduksjon i 2023 sammenlignet med 2009. Ved årsavslutning ble etaten bedt om å beskrive og vurdere arbeidet med å nå Oslos fem klimamål fra klimastrategien. Som beskrevet i kapittel 6 avga Klimaetaten rapporteringer i 2023 i tråd med oppdraget.

I byrådsavdelingens bestillinger til Klimaetaten for 2023 informerte den om at Klimaetaten ville få tilsendt reviderte versjoner av sammenstillingene for første kvartal og andre tertial for kvalitetssikring og gjennomlesning. For årsberetningen ba byrådsavdelingen etaten sette av ressurser som kunne oppklare eventuelle uklarheter og spørsmål om mer informasjon, i perioden frem til byrådets årsberetning var ferdigstilt.

En ansatt i Byrådsavdeling for miljø og samferdsel oppgir å ha stilt oppfølgingsspørsmål til etater om forhold som vedkommende har stusset over i rapporteringene, ved flere anledninger. Den ansatte skal også ha bedt om mer informasjon fra etatene ved behov. Vedkommende beskriver videre at mange av virkemidlene fra klimabudsjettet også ligger i det ordinære budsjettet. Byrådsavdelingen sjekker om det er konsistent rapportering mellom ordinært budsjett og klimabudsjett. Sammenstillingen sendes oppover i linja og til politisk ledelse, som også har anledning til å stille spørsmål eller be om utdypninger. Deretter sendes sammenstillingen til Byrådsavdeling for finans før den sendes på høring i byrådsavdelingene. Den ansatte oppgir at Klimaetaten kvalitetssikrer sammenstillingen og fyller ut resterende informasjon mens høringen pågår. En ny versjon sendes deretter til Byrådsavdeling for finans før den sendes via byrådet til bystyret.

En ansatt med ansvar for etatsstyring av Bymiljøetaten mottar økonomirapporteringen fra Bymiljøetaten, og der inngår resultatene på virkemidler fra klimabudsjettet. Den ansatte går igjennom rapporteringen og vurderer om det er noen røde flagg som må følges opp. I det ligger at den ansatte vurderer om det er sannsynlig at etaten vil oppnå måltallene, eller om tiltak bør iverksettes. Den ansatte sammenligner rapporterte resultater til tildelingsbrevet og til klimabudsjettet og har ikke opplevd at disse har vært ulike.

I byrådets økonomirapportering fremgår status for de utvalgte virkemidlene fra klimabudsjettene. Her er det eksempler på at byrådet viser frem at måltall ikke er nådd, eksempelvis for etablering av ladere til tungtransport.

For virkemiddelet om *Innkjøp av utslippsfrie og fossilfrie kjøretøy i kommunen* videreformidler byrådet informasjon om måloppnåelsen fra Klimaetaten i økonomirapporteringen. Som vist i kapittel 6.2.1 bygger tallene fra Klimaetaten på tall Utviklings- og kompetanseetaten selv sammenstiller fra andre kilder enn fra kommunens virksomheter.

For virkemiddelet om *Krav til utslippsfri varelevering på oppdrag for kommunen* oppgir byrådet i noen av rapporteringene (første kvartal 2023 og årsberetningen 2023) tall fra Utviklings- og kompetanseetaten over hvor ofte krav stilles i utlysninger utover samkjøpsavtalene. I årsberetningen for 2023 forklares også hvorfor noen virksomheter har gjennomført anskaffelser uten å stille krav til utslippsfri varelevering. I rapporten for første kvartal 2024 er det ingen informasjon om status eller måloppnåelse for dette virkemiddelet.

Det varierer hvordan måloppnåelse for *Krav om utslippsfrie bygge- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen* presenteres i økonomirapporteringen, og hvilke virksomheter som trekkes frem. I økonomirapporteringen fra 2024 omtales driftskontrakter særskilt. Som omtalt i kapittel 6 formidlet Klimaetaten i 2023 informasjon til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel om at virksomhetene rapporterte ulikt på samme virkemiddel, noe som tyder på at resultatindikatoren tolkes forskjellig fra virksomhet til virksomhet. I byrådets årsberetning for 2023 skriver byrådet at det er knyttet noe usikkerhet til innrapporterte tall fra leverandører på anleggsmaskinenes energibruk.

For virkemiddelet om *Krav til bruk av utslippsfrie lastebiler til transport av masser og avfall på oppdrag for kommunen* varierer det hva som inkluderes i økonomirapporteringen. I rapportene for første kvartal 2023 fremgår det blant annet at Bymiljøetaten har inkludert all transport med lastebil i sin rapportering (ikke bare masser), at 99 prosent av transporten på åtte prosjekter er utslippsfri, og at én prosent bruker biodiesel. I rapporten for andre tertial i 2023 fremgår det at Bymiljøetaten har 97 prosent transport med biogass eller elektrisk transport av varer og tjenester. I årsberetningen for 2023 og i rapporteringen for første kvartal og andre tertial 2024 er informasjon om måloppnåelse presentert for kommunen samlet sett. I rapporteringen fremgår det ikke eksplisitt om disse tallene inkluderer driftskontrakter eller ikke. Som beskrevet i kapittel 6.2 opplever noen ansatte i Bymiljøetaten at det ikke er helt konsekvent hvordan etaten skal rapportere på virkemidler i klimabudsjettet, sett opp mot føringer og krav til anskaffelser i byrådssakene. Dette gjelder spesielt driftskontraktene.

Som vist i kapittel 3.2.3 forsøkte Byrådsavdeling for miljø og samferdsel å ikke skille på hva lastebilene skulle frakte, men opplevde at det skapte noe forvirring. I kapittel 3.2.3 og 6.2 fremgår eksempler på at ordlyden i virkemidler og tilhørende resultatindikatorer har medført spørsmål, og at for eksempel Bymiljøetaten har inkludert mer enn andre virksomheter i sin rapportering. Dette er ikke nevnt i noen av byrådets rapporteringer.

I rapporteringen på virkemiddelet om *Insentiver til utslippsfri tungtransport i Oslo (fritak i bomringen, etablere / gi tilskudd til ladeinfrastruktur, fremskaffe arealer til energistasjoner m.m.)* fremgår det både for første kvartal og andre tertial 2023 at alle ladepunktene

Bymiljøetaten skulle etablere, var for tungtransport. Som vist i kapittel 6.2.5 er beskjeden i tildelingsbrevet at de 20 ladepunktene *i hovedsak* skal være for tungtransport. Denne nyansen er inkludert i årsberetningen for 2023 og videreføres i 2024, da informasjonen om måloppnåelse skiller mellom ladepunkt for tungtransport og for annen transport.

I økonomirapporteringen oppgir byrådet hvor mange av detaljreguleringsplanene som er vedtatt av bystyret, som har stilt krav om fossilfri bygge- og anleggsvirksomhet. I byrådets rapporteringer er det ikke informasjon om manglende håndheving av kravet. Som beskrevet i kapittel 6 har Klimaetaten tidligere formidlet at dette oppleves som en sovende bestemmelse, til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel.

7.3 Kommunerevisjonens vurderinger

Byrådsavdeling for finans legger til rette for at det gis informasjon om gjennomføringen av virkemidler i klimabudsjettet og om kommunens måloppnåelse gjennom kommunens system for økonomirapportering.

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel har et system for å kvalitetssikre rapporteringen. Systemet omfatter både kvalitetssikring gjennomført av Klimaetaten og av byrådsavdelingen selv. Dette kan bidra til at informasjonen om måloppnåelse er korrekt, entydig og pålitelig.

Forvaltningsrevisjonen viser at gjennomføring av de utvalgte virkemidlene i klimabudsjettet måles gjennom resultatindikatorer og et sett med andre indikatorer som Utviklings- og kompetanseetaten har laget selv. For at rapporteringen på gjennomføring av virkemidlene skal gi god informasjon om måloppnåelse, bør resultatindikatorene fange opp arbeidet virksomhetene gjør, som er relevant for virkemiddelet indikatoren hører til.

Kommunerevisjonen mener det er en svakhet at byrådsavdelingene ikke har sikret at det for alle virkemidler er samsvar mellom ordlyden i virkemidlene og tilhørende resultatindikator. Dette kan gi risiko for at virksomhetene legger ulik forståelse til grunn ved rapportering på samme virkemiddel, og kan svekke kvaliteten på informasjonen som rapporteres.

Forvaltningsrevisjonen har vist at det i noen tilfeller oppstår usikkerhet om hva som skal inngå i rapporteringen, og hva som skal utelukkes. Virksomhetene forholder seg til byrådssakene når de gjennomfører anskaffelser. Hvilke aktiviteter virkemidlene om anskaffelser er ment å dekke, sammenfaller ikke på alle punkter med kravene som skal stilles etter byrådssakene om anskaffelser. Det er dermed enkelte tilfeller der det er forskjell på det virksomhetene skal stille krav om, og det de skal rapportere på. Konsekvensen blir et mindre oversiktlig system for virksomhetene, der de stiller krav om noe, men ber rapportere på noe annet eller mer enn det de stiller krav om.

Det er eksempler på at Byrådsavdeling for miljø og samferdsel har gitt avklaringer. Likevel mener Kommunerevisjonen at eksemplene om lastebiler, masser, driftskontrakter og ladepunkter for tungtransport viser at avklaringene ikke alltid har tilstrekkelig effekt, eller at de kommer sent.

Videre er ikke alle resultatene som formidles om måloppnåelse, basert på virksomhetenes rapportering på resultatindikatorer, men på andre kilder. Kommunerevisjonen stiller derfor

spørsmål om resultatindikatorene for de utvalgte virkemidlene alltid gir den informasjonen byrådet har behov for.

Kommunerevisjonen mener det er en svakhet at byrådsavdelingene ikke har påsett at byrådets økonomirapportering alltid er konsekvent i presentasjonen av resultater for gjennomføring av de utvalgte virkemidlene i klimabudsjettet. Når måten resultatene presenteres på, varierer, er det risiko for at rapporteringen ikke er tilstrekkelig entydig, og at det blir vanskelig å følge utviklingen og måloppnåelsen over tid. Dette har betydning for om byrådsavdelingene påser at rapporteringen gir *god* informasjon om måloppnåelse.

8 Kommunerevisjonens konklusjoner og anbefalinger

Kommunerevisjonen har undersøkt i hvilken grad kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål gir god styringsinformasjon.

Undersøkelsesperioden er i hovedsak 2023 og 2024. De reviderte enhetene er Bydel Nordstrand, Byrådsavdeling for finans, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, Bymiljøetaten, Klimaetaten, Plan- og bygningsetaten, Utviklings- og kompetanseetaten og Velferdsetaten.

8.1 Konklusjon

Samlet sett gir kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål god styringsinformasjon på flere områder. Kommunens klimabudsjett er fortsatt et relativt nytt styringsverktøy. Det kan gi behov for fortsatt løpende oppfølging og justeringer.

Forvaltningsrevisjonen viser at det gjennomføres flere aktiviteter som bidrar til at klimabudsjettet er forsvarlig utredet. Klimaetaten gjennomfører prosesser for å identifisere forbedringspunkter fra år til år. De reviderte virksomhetene sikrer seg informasjon om hvordan virkemidlene skal gjennomføres og rapporteres på. Klimaetaten har dialog med flere av kommunens virksomheter i den forbindelse. Klimaetaten og virksomhetene har i all hovedsak formidlet relevant informasjon til overordnede byrådsavdelinger. De utvalgte virksomhetene gjennomførte ulike aktiviteter som kan bidra til at rapporteringen på virkemidlene i klimabudsjettet er tilstrekkelig kvalitetssikret.

Det er likevel enkelte svakheter og forbedringspunkter i arbeidet. Det er en svakhet at Klimaetaten endret ordlyden i noen virkemidler i klimabudsjettet uten at det ble kommunisert om endringen innebar andre forventninger til virksomhetene.

Det er flere kilder som inneholder føringer for hvordan virksomhetene skal gjennomføre noen av virkemidlene i klimabudsjettet. Eksempler på dette er tildelingsbrev med resultatindikatorer og byrådssaker om krav i anskaffelser. Forvaltningsrevisjonen viser eksempler på manglende sammenfall mellom føringer i byrådssakene og beskrivelser av virkemidler i klimabudsjettet. Dette har i noen tilfeller gitt forskjeller i det virksomhetene skal stille krav om etter byrådssakene, og det de bes rapportere om ut fra virkemidlene i klimabudsjettet.

Videre mener Kommunerevisjonen at måten noen virkemidler beskrives på i klimabudsjettet, kan skape uklarhet. Når Klimaetaten for eksempel inkluderer henvisning til krav til kommunens kontrakter innen bygg og anlegg i omtalen av virkemiddelet som gjelder krav til transport i vare- og tjenesteanskaffelser, kan det skape usikkerhet rundt om virkemiddelet gjelder den ene eller andre typen anskaffelse.

For at rapporteringen på gjennomføring av virkemidlene skal gi god informasjon om måloppnåelse, bør resultatindikatorene fange opp arbeidet virksomhetene gjør, som er relevant for virkemiddelet indikatoren hører til. Kommunerevisjonen mener det er en svakhet at byrådsavdelingene for noen virkemidler ikke har sikret samsvar mellom ordlyden i virkemidlene og tilhørende resultatindikator. Dette kan gi risiko for at virksomheter legger ulik

forståelse til grunn ved rapportering på samme virkemiddel, og kan svekke kvaliteten på informasjonen som rapporteres.

Forvaltningsrevisjonen har vist at det i noen tilfeller oppstår usikkerhet hos enkelte virksomheter om hva som skal inngå i rapporteringen, og hva som skal utelukkes. Det er flere eksempler på at Byrådsavdeling for miljø og samferdsel har gitt avklaringer. Likevel mener Kommunerevisjonen at det er tilfeller som viser at avklaringene ikke alltid har tilstrekkelig effekt, eller at de kommer sent.

Videre er det eksempler på at resultatene byrådet formidler om måloppnåelse for det enkelte virkemiddel, er basert på andre kilder enn virksomhetenes rapportering på resultatindikatorer. Kommunerevisjonen stiller derfor spørsmål om resultatindikatorer for virkemidlene alltid gir den informasjonen byrådet og andre har behov for. En konsekvens kan være at ressursene virksomhetene bruker på å rapportere på resultatindikatorer, ikke står i forhold til bruken av dem.

Kommunerevisjonen mener det er en svakhet at Byrådsavdeling for finans og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel ikke har påsett at rapporteringen fra byrådet er konsekvent i presentasjonen av resultater og måloppnåelse for de utvalgte virkemidlene i klimabudsjettet. Når måten resultatene presenteres på, varierer, er det risiko for at det blir vanskelig å følge utvikling og måloppnåelse over tid.

8.2 Anbefalinger

Kommunerevisjonen anbefaler byråden for finans, byråden for miljø og samferdsel og Klimaetaten å vurdere

- tiltak som gir en tydeligere og mer konsekvent beskrivelse av virkemidlene i klimabudsjettet
- tiltak som kan bidra til at rapportering på gjennomføring av virkemidler i klimabudsjettet gir bedre styringsinformasjon

9 Uttalelser til rapporten og Kommunerevisjonens vurdering av disse

Kommunerevisjonen har mottatt uttalelser til rapporten fra byråd for byutvikling, byråd for finans, byråd for helse, byråd for miljø og samferdsel, Bydel Nordstrand, Bymiljøetaten, Klimaetaten, Plan- og bygningsetaten, Utviklings- og kompetanseetaten og Velferdsetaten. I dette kapittelet presenterer og vurderer Kommunerevisjonen sentrale momenter i uttalelsene. Uttalelsene følger i vedlegg 3-12.

9.1 Byråd for byutvikling

9.1.1 Byrådets uttalelse

Byråden skriver at klimabudsjettet er et nybrottsarbeid og anser at forvaltningsrevisjonen er et nyttig verktøy for å få en gjennomgang og anbefalinger for å gjøre dette til et bedre styringsverktøy. Byråden mener rapporten og dens anbefalinger er nyttig i forbedringsarbeidet med klimabudsjettet.

Byråden viser til Plan- og bygningsetatens uttalelse til rapporten der det fremgår at etaten gir uttrykk for behov for oversikt og forutsigbarhet over de virkemidler som blir foreslått i klimabudsjettet. Etaten skriver også at prosessen er noe uklar. Videre viser byråden til at etaten oppgir at den vil ta kontakt med Klimaetaten for å avklare prosessen med virkemidlene for klimabudsjett 2026.

Byråden beskriver at det er viktig med god prosess og forankring av virkemidlene i virksomhetene som skal følge opp og rapportere på virkemidlene. Byråden oppgir at både Byrådsavdeling for byutvikling og underliggende etater er og vil være på tilbudssiden for å komme med innspill til foreslåtte virkemidler.

9.1.2 Kommunerevisjonens vurdering av byrådets uttalelse

Kommunerevisjonen har ingen kommentarer til byrådets uttalelse.

9.2 Byråd for finans

9.2.1 Byrådets uttalelse

Byråden merker seg forvaltningsrevisjonens vurdering av at det var en svakhet at Byrådsavdeling for finans og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel ikke har påsett at rapporteringen fra byrådet er konsekvent i presentasjonen av resultater og måloppnåelse for de utvalgte virkemidlene i klimabudsjettet. Videre merker byråden seg rapportens anbefalinger. Byråden tar med seg disse anbefalingene i fremtidige budsjett- og rapporteringsprosesser.

Byråden skriver at byrådsavdelingen årlig gjennomfører evalueringer av budsjettprosessen og byråden vil inkludere forvaltningsrevisjonens anbefalinger i dette arbeidet. Byråden viser til at det i løpet av inneværende år er planlagt at rapporteringen på klimabudsjettet skal gjøres i kommunens budsjett- og rapporteringsverktøy Framsikt. Ifølge byråden vil dette kunne forenkle og uniformere klimarapporteringen ytterligere. Byråden oppfatter Kommunerevisjonens rapport som nyttig.

9.2.2 Kommunerevisjonens vurdering av byrådens uttalelse

Byråden varsler relevante tiltak.

9.3 Byråd for helse

9.3.1 Byrådens uttalelse

Byråden skriver at rapporten gir en grundig beskrivelse av prosess og involvering i arbeidet med klimabudsjett og styringsinformasjon. Den inneholder tydelige konklusjoner og konkrete anbefalinger for det videre arbeidet. Byråden oppfatter rapporten som informativ og nyttig.

9.3.2 Kommunerevisjonens vurdering av byrådens uttalelse

Kommunerevisjonen har ingen kommentarer til byrådens uttalelse.

9.4 Byråd for miljø og samferdsel

9.4.1 Byrådens uttalelse

Byråden oppgir at det er nyttig at Kommunerevisjonen gjennom denne undersøkelsen har identifisert forbedringspunkter for kommunens videre arbeid. Byråden har noen kommentarer til rapporten.

Byråden mener Kommunerevisjonens fremstilling av styrker og svakheter i kapittelet om sentrale vurderinger gir et noe ubalansert inntrykk ved at forbedringspunktene vies større plass enn styrkene i arbeidet med klimabudsjettet. Samtidig er hun glad for konklusjonen om at klimabudsjettet er forsvarlig utredet. Byråden beskriver hvilke styrker hun mener klimabudsjettet har. Byråden skriver blant annet at klimabudsjettet er en integrert del av det ordinære budsjettet med etablerte rutiner, prosesser og felles malverk for å innhente budsjettinnspill, samt et omfattende system for rapportering på virkemidler.

Byråden viser til Kommunerevisjonens vurdering av at byrådsavdelingen for noen virkemidler ikke har sikret samsvar mellom ordlyden i virkemidlene og tilhørende resultatindikator. Byråden beskriver at bruk av indikatorer i seg selv innebærer en forenkling, og at alle detaljer ikke vil komme frem. Videre oppgir hun at det er et mål å finne indikatorer som i størst mulig grad er nyttige og som går i kjernen av det kommunen skal oppnå med virkemiddelet. Samtidig skal det ikke være en ressurskrevende rapporteringsbyrde som ikke står i forhold til nytten. Byråden følger seg trygg på at de i all hovedsak har god innsikt i virksomhetenes oppfølging av tiltakene i klimabudsjettet. Samtidig er det fortsatt behov for å vurdere forbedringsmuligheter i indikatorsettene.

Byråden viser til forvaltningsrevisjonens vurdering av at det i noen tilfeller oppstår usikkerhet hos enkelte virksomheter om hva som skal inngå i rapporteringen. Byråden oppgir at det er et mål å gi tilstrekkelig tydelighet om hva som skal inngå i rapporteringen, og at det derfor er dialog med virksomhetene. Byråden merker seg at Kommunerevisjonen mener at avklaringene ikke alltid har tilstrekkelig effekt eller kommer sent. Ifølge byråden hadde det styrket revisjonen om det var gjengitt konkrete eksempler på dette.

Når det gjelder bruk av kilder til informasjon om måloppnåelse, oppgir byråden at det i noen tilfeller er hensiktsmessig å supplere eller erstatte virksomhetenes rapportering på

klimabudsjettet med andre kilder som gir bedre informasjon. Byråden legger til grunn at bystyret vil ønske den beste informasjonen byrådet har tilgjengelig.

Byråden vil ta med seg forvaltningsrevisjonens anbefalinger inn i det kontinuerlige forbedringsarbeidet. Til anbefalingen om å vurdere en tydelig og konsekvent beskrivelse av virkemidlene i klimabudsjettet, viser byråden til at virkemiddelbeskrivelsen for klimabudsjettet 2025 er integrert i en tabell. Formålet har vært å gjøre informasjonen kortfattet, presis, konsekvent og leservennlig. Byråden mener det er viktig med fortsatt god dialog med, og veiledning til, virksomhetene. Videre gir tildelingsbrev, rapporteringsrundskriv osv. gir eventuelle detaljer og presiseringer. Dette mener byråden de i all hovedsak gjør på en god måte, selv om det alltid er rom for forbedringer.

Byråden viser til at byrådet fortløpende vurderer tiltak som kan bidra til at rapporteringen på gjennomføringen av virkemidler gir enda bedre styringsinformasjon. Byråden viser til arbeid som er gjennomført med resultatindikatorne i forkant av klimabudsjettet for 2025. Byråden oppgir at rapporteringen på klimabudsjettet etter hvert vil inngå i budsjett- og rapporteringsløsningen Framsikt. Dette kan bidra til å forenkle og strukturere rapporteringsarbeidet.

Byråden merker seg at Klimaetaten mener rapportens språkbruk i faktabeskrivelsen kan være forvirrende noen steder. Byråden peker i den sammenheng på at det i rapporten er utsagn fra enkeltinformanter som framholdes som faktainformasjon, uten at det er tydelig hvordan Kommunerevisjonen har fulgt opp eller vurdert informantens utsagn. Byråden oppfordrer revisjonen til å vurdere hvordan denne typen uklarhet kan unngås, da byråden mener nytten av Kommunerevisjonens konklusjoner og anbefalinger blir svekket om grunnlaget framstår uklart.

9.4.2 Kommunerevisjonens vurdering av byrådets uttalelse

Kommunerevisjonen merker seg byrådets kommentarer til sentrale vurderinger i rapportens sammendrag. Innledningsvis kommer det fram at mye er på plass i byrådets arbeid med kommunens klimabudsjett og tilhørende rapportering. Det fremgår for øvrig i vår konklusjon at «Forvaltningsrevisjonen viser at det gjennomføres flere aktiviteter som bidrar til at klimabudsjettet er forsvarlig utredet». Det er vanlig at forbedringspunkter og svakheter vies en del plass i Kommunerevisjonens vurderinger. For at våre rapporter skal bidra til læring og forbedring er det i en del tilfeller behov for å beskrive eventuelle svakheter nok så konkret. I tillegg beskrives gjerne risiko eller konsekvens som følge av svakheter mv. for å synliggjøre dette for administrasjonen, politikere og andre.

Byråden mener det hadde styrket revisjonen dersom det var gjengitt konkrete eksempler der byrådsavdelingens avklaringer har kommet sent eller ikke har hatt tilstrekkelig effekt. I rapportens kapitler seks og syv har vi presenterer eksempler på dette knyttet til lastebiler, masser, driftskontrakter og ladepunkter for tungtransport.

Vi viser til punkt 9.6.2 for våre kommentarer til Klimaetatens beskrivelser av rapportens språkbruk. For øvrig gjør Kommunerevisjonen vurderinger av den samlede faktabeskrivelsen opp mot revisjonskriteriene. Vi mener vurderingene kommer tydelig frem av rapporten.

Byråden varsler relevante tiltak.

9.5 Bydel Nordstrand

9.5.1 Bydel Nordstrands uttalelse

Bydel Nordstrand oppgir at rapporten er nyttig fordi den gir innsikt i grunnlaget og arbeidet med klimabudsjettet, og peker på behov for forbedringer. Bydelen trekker frem at den vil fortsette å rapportere på tiltak i klimabudsjettet i henhold til fellesskriv for økonomirapporteringen.

9.5.2 Kommunerevisjonens vurdering av bydelens uttalelse

Kommunerevisjonen har ingen kommentarer til bydelens uttalelse.

9.6 Bymiljøetaten

9.6.1 Bymiljøetatens uttalelse

Bymiljøetaten anser rapporten som nyttig, og skriver at den setter fokus på mulige forbedringer i arbeidet med klimabudsjettet som etaten også har gitt innspill om. Bymiljøetaten stiller seg bak rapportens konklusjoner og anbefalinger, og anser rapporten som nyttig for det videre arbeidet med kommunens klimabudsjett som styringsverktøy.

Bymiljøetaten oppgir at den skal videreføre arbeidet med koordinering av klimaarbeidet internt. Det inkluderer prosedyrer for rapportering på tiltak i klimabudsjettet, og kommunikasjon internt og mot Klimaetaten, Utviklings- og kompetanseetaten og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel.

9.6.2 Kommunerevisjonens vurdering av Bymiljøetatens uttalelse

Kommunerevisjonen har ingen kommentarer til Bymiljøetatens uttalelse.

9.7 Klimaetaten

9.7.1 Klimaetatens uttalelse

Klimaetaten peker på at forbedringspunktene rettet mot etaten gjelder å unngå nyanseforskjeller i beskrivelser av tiltak opp mot byrådssaker, og begrense endring av virkemidlers ordlyd dersom innholdet ikke er endret. Videre viser den til forbedringspunktet om å formalisere etatens retningslinjer for kvalitetssikring av etaters rapportering.

Klimaetaten mener dette er svakheter av begrenset karakter, som den ikke mener påvirker klimabudsjettet som et robust styringssystem. Videre mener etaten forbedringspunktene er enkle å imøtekomme og viser i den forbindelse til etatens forbedringsarbeid.

Etaten viser til vurderingen av at Klimaetaten inkluderer henvisning til krav til kommunens kontrakter innen bygg- og anlegg i omtalen av virkemiddelet som gjelder krav til transport i vare- og tjenesteanskaffelser. Dette kan skape usikkerhet om hvilken type anskaffelse virkemiddelet gjelder for. Klimaetaten ser at det kan ha skapt usikkerhet om begge byrådssakene, som inneholder krav til kommunens anskaffelser på de to områdene, er en del av virkemidlet eller ikke. Etaten påpeker samtidig at virkemidlene har tydelige overskrifter. Videre peker den på at standardkravene for bygg- og anleggskontrakter åpner for muligheten til å stille krav til transport av andre varer og tjenester. Etaten mener derfor at standardkravene for bygg- og anleggskontrakter også er et virkemiddel for å redusere transportutslipp.

Etaten viser til at virkemidlene er kategorisert etter utslippssektor og utslippskilde. Videre beskriver den at kvantifisering av effekt er en sentral del av bestillingene fra byrådsavdelingen til Klimaetaten. Ifølge etaten kan ikke beregningene skille mellom hvilken byråds sak som ligger til grunn for virkemiddelet, da etaten enten regner på reduserte utslipp fra utslippssektor veitrafikk, eller redusert utslipp fra utslippskilde annen mobil forbrenning, der utslipp fra bygge- og anleggsvirksomhet inngår. Klimaetaten beskriver at det også i fremtiden kan oppstå situasjoner der effekt av flere byråds saker blir del av en effektberegning og derav et virkemiddel. Etaten vil søke å unngå at dette skaper forvirring.

Etaten viser til Kommunerevisjonens vurdering av endringer i virkemidlenes ordlyd fra år til år, uten at det blir kommunisert om endringen innebar andre forventninger til virksomhetene. Etaten beskriver at den endret ordlyd fra klimabudsjettet 2023 til 2024 fordi den fikk tilbakemelding om at et virkemiddel ble misforstått. Etaten oppgir at ny ordlyd ble brukt for å konkretisere og unngå nye misforståelser.

Klimaetaten beskriver at den nå har formalisert rutinene for kvalitetssikring av rapporteringene etaten mottar. For de øvrige anbefalingene, vil etaten ta med seg disse i det kontinuerlige forbedringsarbeidet med klimabudsjettet. Dette i samarbeidet med de aktuelle byrådsavdelingene.

Klimaetaten mener forvaltningsrevisjonen har vært nyttig ved at den viser at klimabudsjettet er et godt styringsverktøy. Samtidig oppgir etaten at revisjonen kun ser på virkemidler i klimabudsjettet som er felles for alle virksomheter i kommunene. Dermed gir den begrenset nytte.

Klimaetaten opplever rapportens språkbruk som forvirrende noen steder, spesielt når Kommunerevisjonen presenterer opplysninger fra enkelte ansatte. Etaten mener at man som uinformert leser vil stille spørsmål om dette er noe bare en ansatt sier, om etatens ledelse er enig i opplysningene og om Kommunerevisjonen har gjort noe for å bekrefte eller avkrefte påstanden. Ifølge etaten kan språkbruken skape misforståelser og mistenksomhet i tilfeller det ikke foreligger noen grunn til det.

9.7.2 Kommunerevisjonens vurdering av Klimaetatens uttalelse

Kommunerevisjonen merker seg Klimaetatens kommentarer til beskrivelser av virkemidler, oppdeling etter utslippssektor og sammenheng med kommunens byråds saker om anskaffelser. Videre merker vi oss at Klimaetaten oppgir å ha gjort endringer i et virkemiddels ordlyd etter tilbakemelding fra virksomheter for å unngå misforståelser.

Når det gjelder valg av virkemidler, er Kommunerevisjonen enig i at vårt utvalg ikke er representativt for alle virkemidlene i klimabudsjettet. Kommunerevisjonen har valgt fire virkemidler som er felles for alle virksomheter. Disse har stor betydning ettersom alle virksomhetene i kommunen skal rapportere på dem. I tillegg har det gitt informasjon om hvordan ulike styringsdokumenter i kommunen fungerer sammen, i og med at føringer for virkemidlene er beskrevet i flere dokumenter.

I tillegg har Kommunerevisjonen valgt ett virkemiddel som Bymiljøetaten rapporterer på, og ett virkemiddel som kun Plan- og bygningsetaten rapporterer på. Disse ble valgt fordi de er

beregnet å gi store utslippskutt ut fra effektbeskrivelsen i klimabudsjettet. De har dermed stor vesentlighet.

Klimaetaten har merknader til rapportens språkbruk, spesielt når Kommunerevisjonen presenterer opplysninger fra enkelte ansatte. I denne undersøkelsen har vi henvendt oss til virksomhetene for å få informasjon om hvilke ansatte vi bør intervju. Vi mener de vi har intervjuet har nyttig informasjon om prosessene rapporten tematiserer. De vi har intervjuet har førstehåndskjennskap til det som beskrives. Når vi henviser til at informasjon kommer fra enkelte ansatte er formålet å være gjennomiktig i hvilken kilde vi bygger på. Informasjon fra intervjuer som er brukt i rapporten er verifisert skriftlig av informanten. I tillegg har Klimaetaten fått en samlet faktabeskrivelse til verifisering. Etaten har dermed hatt mulighet til å tilbakemeldinger om forhold den er uenig i. Vi bruker ikke enkeltutsagn fra ansatte som eneste grunnlag for en vurdering. Vurderingene er basert informasjon som har kommet frem fra flere kilder. Vi viser for øvrig til metodevedleggets avsnitt om rapportens gyldighet og pålitelighet.

Klimaetaten varsler relevante tiltak.

9.8 Plan- og bygningsetaten

9.8.1 Plan- og bygningsetatens uttalelse

Plan- og bygningsetaten oppgir at det er nyttig med en gjennomgang der kommunens aktiviteter sees i sammenheng, og da særlig etatens bidrag inn mot Oslo kommunes overordnede målsetninger og arbeid med klimabudsjettet. Plan- og bygningsetaten oppgir at den har behov for å ha oversikt og forutsigbarhet over virkemidler som blir foreslått inn i klimabudsjettet. Ifølge etaten er prosessen noe uklar slik situasjonen er i dag. Etaten trekker frem at det er nyttig å kunne være med å påvirke hvilke tiltak som foreslås inn i klimabudsjettet og hvilken ordlyd og omfang tiltak skal ha. Etaten mener det vil ha betydning for at den skal kunne bruke egne ressurser mest mulig effektivt.

På spørsmål om tiltak oppgir Plan- og bygningsetaten at den vil påse at rapportering på resultatindikatorer er konsistent, og at den vil være tydelig på grunnlaget for rapporteringen. Etaten vil fortsette arbeidet med avklaring av metoder for evaluering og oppfølging av krav om fossilfri bygg- og anleggsvirksomhet i reguleringsplaner. Etaten vil snarlig kontakte Klimaetaten for å avklare prosessen med virkemidler for klimabudsjettet for 2026.

9.8.2 Kommunerevisjonens vurdering av Plan- og bygningsetatens uttalelse

Kommunerevisjonen har ingen kommentarer til Plan- og bygningsetatens uttalelse.

9.9 Utviklings- og kompetanseetaten

9.9.1 Utviklings- og kompetanseetats uttalelse

Utviklings- og kompetanseetatens overordnede vurdering er at rapporten er et grundig og nyttig innspill til kommunens arbeid med rapportering på klimabudsjettet som et styringsverktøy. Etaten kjenner seg igjen i beskrivelsen av at kommunens klimabudsjett og rapportering på måloppnåelse gir god styringsinformasjon på flere områder. Samtidig trekker etaten frem at det ville vært en styrke for undersøkelsen om det hadde vært noen spørsmål

knyttet til faktisk bruk og oppfølging av rapporteringen, og i hvilken grad den faktisk brukes og er egnet som et styringsverktøy.

Utviklings- og kompetanseetaten oppgir at den vil fortsette samarbeidet med andre virksomheter om effektiv, klar og tydelig rapportering på tiltak og virkemidler i klimabudsjettet.

9.9.2 Kommunerevisjonens vurdering av Utviklings- og kompetanseetatens uttalelse

Kommunerevisjonen merker seg etatens kommentarer om faktisk bruk og oppfølging av rapporteringen på måloppnåelse. I kapittel 2.2 omtales klimabudsjettet som styringsverktøy. Der fremgår det blant annet at klimabudsjettet skal forankre klimaarbeidet i kommunens virksomheter, og i byrådet og bystyret. I de påfølgende kapitlene har vi informasjon om bruk og oppfølging av rapportering knyttet til klimabudsjettet. For eksempel beskriver vi hvordan virksomhetene får informasjon om virkemidlene i klimabudsjettet i kapittel fire, mens ulike sider ved rapporteringen omtales i kapitlene fem til syv.

9.10 Velferdsetaten

9.10.1 Velferdsetatens uttalelse

Velferdsetaten trekker frem at rapporten er interessant lesing. Samtidig peker den på at rapportens konklusjoner og anbefalinger kun har begrenset nytteverdi for etaten.

Velferdsetaten oppgir at rapportering knyttet til miljøforhold kanskje kunne håndteres eller styres mer fra sentralt hold i kommunen, og peker på at miljødata bør være lettere tilgjengelig for alle virksomheter som har rapporteringsplikt.

På spørsmål om tiltak viser Velferdsetaten til at den vil sikre bedre oversikt over egen bilpark, og integrere klimaarbeidet tettere i etatens ordinære virksomhet og tjenesteproduksjon for å unngå at det blir utført på siden av annen virksomhet.

9.10.2 Kommunerevisjonens vurdering av Velferdsetaten uttalelse

Kommunerevisjonen oppfatter at etatens syn på rapportens nytteverdi henger sammen med hvor sentrale rapportens konklusjoner og anbefalinger er for etatens kjerneoppgaver. For øvrig har vi ingen kommentarer til Velferdsetatens uttalelse.

Referanser

Referanser fra Oslo kommune:

Bymiljøetaten (2024) *Årsberetning 2023*

Byrådet (2024) *Årsberetning 2023*

Byrådsavdeling for arbeid, integrering og sosiale tjenester (2023) *Tildelingsbrev 2023 for Velferdsetaten*

Byrådsavdeling for byutvikling (2023) *Tildelingsbrev Plan- og bygningsetaten 2023*

Byrådsavdeling for byutvikling (2024) *Tildelingsbrev Plan- og bygningsetaten 2024*

Byrådsavdeling for finans (2023) *Tildelingsbrev Utviklings- og kompetanseetaten 2023*

Byrådsavdeling for finans (2024) *Tildelingsbrev Utviklings- og kompetanseetaten 2024*

Byrådsavdeling for helse (2024) *Tildelingsbrev 2024 – bydelene*

Byrådsavdeling for helse, eldre og innbyggertjenester (2023) *Tildelingsbrev 2023 – bydelene*

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel (2023) *Tildelingsbrev Bymiljøetaten 2023*

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel (2024) *Tildelingsbrev Bymiljøetaten 2024*

Byrådsavdeling for sosiale tjenester (2024) *Tildelingsbrev 2024 for Velferdsetaten*

Byrådssak 1078/23 *Oslo kommunes handlingsplan for en utslippsfri og delingsbasert maskin- og kjøretøypark i løpet av 2025*

Byrådssak 1091/19 *Standard klima- og miljøkrav til Oslo kommunes bygge- og anleggsplasser*

Byrådssak 1104/17 *Oslo kommunes anskaffelsesstrategi*

Byrådssak 1123/19 *Standard klima- og miljøkrav til transport for Oslo kommunes vare- og tjenesteanskaffelser*

Byrådssak 214/19 *Klimastrategi for Oslo mot 2030*. Vedtatt av bystyret 6. mai 2020 (sak 109)

Byrådssak 236/14 *Klimatilpasningsstrategi for Oslo kommune 2014–2030 Oslo – Oslo – en klimarobust by*. Tatt til orientering av bystyret 30. april 2015 (sak 87)

Dokument 3. Kommunens vedtatte budsjett for 2023

Dokument 3. Kommunens vedtatte budsjett for 2024

Klimaetaten (2024) *New York tar etter Oslos klimaarbeid*. <https://www.klimaoslo.no/new-york-tar-etter-oslos-klimaarbeid/>

Sak 1/2023. Vedlegg til klimabudsjettet for 2023

Sak 1/2024. Vedlegg til klimabudsjettet for 2024

Utviklings- og kompetanseetaten (2024) *Årsberetning 2023*

Andre referanser:

Miljødirektoratet (2025) *Utslipp av klimagasser i kommuner og fylker*. Lastet ned 31.01.2025 fra: [Utslipp av klimagasser i Norges kommuner og fylker - miljodirektoratet.no](https://www.miljodirektoratet.no)

Tabelloversikt

Tabell 1 Kommunerevisjonens spørreundersøkelse (N=34).....	28
--	----

Siste publikasjoner fra Kommunerevisjonen i Oslo

Kommunerevisjonens rapporter i 2025

- Rapport 1/2025 Kjøp og hjelpetiltak på barnevernsområdet
- Rapport 2/2025 Vedlikehold av skoler
- Rapport 3/2025 Regnskapsrevisjonen 2024 – Med vekt på økonomisk internkontroll
- Rapport 4/2025 Internkontroll i Kulturtaten

Kommunerevisjonens rapporter i 2024

- Rapport 1/2024 Vedlikehold og fornyelse av vann- og avløpsnett
- Rapport 2/2024 Eierskapskontroll av Oslobolig AS
- Rapport 3/2024 Grønne anskaffelser – klima- og miljøkrav
- Rapport 4/2024 Regnskapsrevisjonen 2023 – Oppsummering av utvalgte undersøkelser
- Rapport 5/2024 Økonomisk stønad til store barnefamilier
- Rapport 6/2024 Spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder Bydel Grorud og Bydel Ullern
- Rapport 7/2024 Overordnet styring og koordinering av overvannshåndtering
- Rapport 8/2024 Næringssetats kontroll av skjenkesteder
- Rapport 9/2024 Kontraktsoppfølging helse og omsorg
- Rapport 10/2024 Grønn material- og energibruk i nybygg
- Rapport 11/2024 Teknisk informasjonssikkerhet i Elvia AS
- Rapport 12/2024 Ytringskultur i Oslo kommune
- Rapport 13/2024 Byråders habilitet
- Rapport 14/2024 Kontraktsoppfølging i Fornebubanen
- Rapport 15/2024 Eierskapskontroll av Nasjonalt kommunesamarbeid for 110 sentralene IKS
- Rapport 16/2024 Arbeidsintegrering av flyktninger
- Rapport 17/2024 Kjøp og spredning av kommunale boliger

Vedlegg 1 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier er en betegnelse på de forventninger og krav Kommunerevisjonen legger til grunn for sine vurderinger, det vil si de krav, normer og/eller standarder som virksomheten vurderes mot.

Revisjonskriterier skal utledes fra autoritative kilder i tråd med *Standard for forvaltningsrevisjon* (RSK 001). I denne undersøkelsen kommer revisjonskriteriene fra følgende kilder:

- lov av 22. juni, nr. 83, om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Oslo kommunes vedtatte budsjett for 2023 og 2024 – dokument 3
- bystyrets budsjettvedtak 2023 og 2024
- byrådssak 214/19 *Klimastrategi for Oslo mot 2030*, behandlet i bystyret i sak 109 6. mai 2020
- byrådssak 1036/22 *Ny instruks for virksomhetsstyring i Oslo kommune*
- byrådssak 1037/22 *Ny instruks for internkontroll*
- byrådssak 1055/17 *Tillitsbasert styring og ledelse i Oslo kommune*
- byrådssak 124/19 *Revidert reglement for byrådet*, behandlet i bystyret i sak 187 19. juni 2019
- *Retningslinjer for styringsdialogen mellom byrådsavdelinger og underliggende etater*. Vedtatt av kommunaldirektøren ved Byrådslederens kontor desember 2023.
- Klimaetatens tildelingsbrev for 2023 og 2024
- Tildelingsbrev 2023 – bydelene

Revisjonskriteriene er gruppert etter reviderte virksomheter. Derfor er deler av utledningen gjengitt flere steder. Der vi i revisjonskriteriene henviser til virkemidler, mener vi de nummererte virkemidlene som er listet opp i tabellen under *Tiltak og virkemidler i klimabudsjettet* i Oslo kommunes vedtatte budsjett for 2023 og 2024 – dokument 3.

Klimaetaten

Revisjonskriterier:

1. Klimaetaten skal bidra til at underlaget til klimabudsjettet er godt utredet. Det innebærer blant annet at Klimaetaten bør ha dialog med andre virksomheter i utarbeidelsen av virkemidlene i klimabudsjettet og ha en prosess for å identifisere forbedringspunkter fra år til år.
2. Klimaetaten skal aktivt følge opp og støtte virksomhetene som har ansvar for virkemidler i klimabudsjettet, i deres gjennomføring.
3. Klimaetaten skal ha systemer for kvalitetssikring av etatens rapportering på virkemidler i klimabudsjettet.
4. Klimaetaten skal formidle relevant informasjon om gjennomføringen av virkemidlene i klimabudsjettet og grad av måloppnåelse til Byrådsavdeling for miljø og samferdsel.

Hva bygger vi revisjonskriteriene på?

I Byrådssak 214/19 *Klimastrategi for Oslo mot 2030*, behandlet i bystyret 6. mai 2020 (sak 109), er det beskrevet at klimagassutslippene i Oslo skal være 95 prosent lavere i 2030 enn i 2009. Det fremgår videre at Oslo kommune bruker klimabudsjettet som et styringsverktøy for

å målrette klimaarbeidet. I Oslo kommunes vedtatte budsjett (dokument 3) for 2023 fremgår det at Klimaetaten har en sentral rolle i å følge opp og videreutvikle klimabudsjettet som styringsverktøy og i å utvikle nye styringsverktøy i klimapolitikken og klimaarbeidet til Oslo kommune. Videre skal Klimaetaten i samarbeid med relevante virksomheter utarbeide forslag til utslippskutt gjennom tiltak og virkemidler slik at klimamålene kan følges opp.

I Oslo kommunes budsjett vedtatt av bystyret (dokument 3) for 2023 og 2024 fremgår det at Klimaetaten skal være en rådgiver og pådriver i gjennomføringen av tiltakene i klimabudsjettet. Videre slås det fast at Klimaetaten har en sentral rolle i å følge opp og videreutvikle klimabudsjettet som styringsverktøy. Rollen som rådgiver og pådriver finner vi også igjen i tildelingsbrevet til Klimaetaten for 2023 og 2024. *Ny instruks for virksomhetsstyring i Oslo kommune* (byrådssak 1036/22) peker på at virksomhetslederen skal gjennomføre vedtak fattet i overordnede organer innen vedtatte ressursrammer. I tildelingsbrevet til Klimaetaten for 2023 fremgår i tillegg at etaten skal støtte andre virksomheter i utvikling, analyse, gjennomføring og rapportering på tiltakene i klimabudsjettet. Pådriverrollen vil måtte tilpasses hver enkelt virksomhet og det enkelte tiltak. Ifølge *Ny instruks for virksomhetsstyring i Oslo kommune* (byrådssak 1036/22) skal det gjennomføres resultatoppfølging internt i virksomheten med en hyppighet og et omfang som er tilpasset virksomhetens risikonivå og egenart.

I tildelingsbrevene for 2023 og 2024 trekkes etatens ansvar for kontinuerlig forbedring og videreutvikling av rapportering og vurdering av resultatoppnåelse frem. Det fremgår videre at alle data som kreves innrapportert, både tjenestedata og regnskapsdata, skal være kvalitetssikret på en tilfredsstillende måte, i tråd med retningslinjer fra Byrådsavdeling for finans. I 2023 skulle Klimaetaten løpende vurdere hvordan rapporteringssystemet og styringssystemet for øvrig kunne videreutvikles, slik at det kunne bli et viktig verktøy i å sikre måloppnåelse.

I henhold til kommuneloven § 25-1 skal kommunen ha en internkontroll med administrasjonens virksomhet. Internkontrollen skal være systematisk og tilpasses virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. Oslo kommune har i *Ny instruks for internkontroll* (byrådssak 1037/22) definert internkontroll som en prosess iverksatt og gjennomført av virksomhetens ledere og ansatte og som omfatter de systemer, rutiner og tiltak som skal bidra til å sikre blant annet gjennomføring av politiske vedtak og pålitelig, rettidig og relevant styringsinformasjon.

Ifølge internkontrollinstruksen er det viktig å sikre at internkontrollen er integrert i driften, blant annet for å sikre riktig kvalitet i virksomhetens aktiviteter, verktøy og arbeidsprosesser. I forbindelse med tiltak og kontrollaktiviteter skal det ifølge instruksen særlig legges vekt på å etablere nødvendig kvalitetssikring i oppgaveløsningen.

Ny instruks for virksomhetsstyring i Oslo kommune (byrådssak 1036/22) slår videre fast at virksomhetslederen skal rapportere avvik til overordnet nivå, iverksette korrigerende tiltak og melde fra om forhold av betydning for oppnåelse av mål og overholdelse av lov og regelverk. Dette går også igjen i tildelingsbrev til etaten. Der står det at Klimaetaten skal holde Byrådsavdeling for miljø og samferdsel oppdatert om eventuelle utfordringer eller muligheter knyttet til gjennomføringen av tiltak i klimabudsjettet. I *Retningslinjer for styringsdialogen*

mellom byrådsavdelingene og underliggende etater fremgår det at risikovurderinger innebærer å identifisere, vurdere og følge opp hendelser som kan påvirke måloppnåelsen negativt. Omfanget av oppfølging må gjøres ut fra en vurdering av sannsynligheten for at risikoer inntreffer, og eventuelle konsekvenser. Staten har ansvar for å melde fra skriftlig dersom det i løpet av året skjer endringer som påvirker måloppnåelsen.

Rapporteringen bør gi både oversikt og innsikt. Styringsinformasjonen skal ivareta behovet for kontroll (etterlevelse) og behovet for læring og utvikling. Styringsinformasjonen skal brukes til å følge med og til å ta beslutninger.

Byrådsavdeling for finans og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Revisjonskriterier:

5. Byrådsavdelingene skal ha et system for å sikre at grunnlaget for klimabudsjettet er forsvarlig utredet.
6. Byrådsavdelingene skal påse at rapporteringen på gjennomføring av klimabudsjettet gir god informasjon om kommunens måloppnåelse. For at informasjon om måloppnåelse skal være god, bør den blant annet være korrekt, entydig og pålitelig.

Hva bygger vi revisjonskriteriene på?

I Byrådssak 214/19 *Klimastrategi for Oslo mot 2030*, behandlet i bystyret 6. mai 2020 (sak 109), er det beskrevet at klimagassutslippene i Oslo skal være 95 prosent lavere i 2030 enn i 2009. Det fremgår videre at Oslo kommune bruker klimabudsjettet som et styringsverktøy for å målrette klimaarbeidet. For å sikre at klimamålene blir nådd, utarbeider byrådet et årlig klimabudsjett for Oslo kommune.

I henhold til kommuneloven § 10-2 gjelder bestemmelser om kommunedirektøren på tilsvarende måte for kommunerådet og fylkesrådet hvis ikke noe annet er bestemt i lov. I Oslo kommune blir kommunerådet betegnet som byrådet. Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 13-1 peker på at kommunedirektøren (byrådet) skal påse at saker som legges frem for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak. Videre skal kommunedirektøren (byrådet) påse at vedtak som treffes av folkevalgte organer, blir iverksatt uten ugrunnet opphold. I *Revidert reglement for byrådet* (byrådssak 124/1) fremgår det at byrådet skal påse at saker som legges frem for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet, og at saker er koordinert de enkelte byråder imellom før det fattes vedtak i saken. Utredningen skal gi et faktisk og et rettslig grunnlag for å treffe vedtak. Byrådet skal påse at vedtak som treffes av folkevalgte organer, blir iverksatt uten ugrunnet opphold. I bystyrets budsjettvedtak for 2023 og 2024 fremgår det at byrådet skal rapportere om status i oppfølgingen av virkemidlene fra klimabudsjettet i den ordinære rapporteringen til bystyret, og at rapporteringen blant annet baseres på status for gjennomføring av virkemidlene.

Ifølge *Ny instruks for virksomhetsstyring i Oslo kommune* (byrådssak 1036/22) skal det mellom virksomhet og byrådsavdeling gjennomføres resultatoppfølging med en hyppighet og et omfang tilpasset virksomhetens risikonivå og egenart. I resultatoppfølgingen skal status på fremdrift og prognose for måloppnåelse synliggjøres. Ved oppståtte eller forventede avvik skal

det iverksettes korrigerende tiltak. I *Retningslinjer for styringsdialogen mellom byrådsavdelingene og underliggende etater* fremgår det at risikovurderinger innebærer å identifisere, vurdere og følge opp hendelser som kan påvirke måloppnåelsen negativt. Omfanget av oppfølging må gjøres ut fra en vurdering av sannsynligheten for at risikoer inntreffer, og eventuelle konsekvenser. Både byrådsavdeling og etat har ansvar for å melde fra skriftlig dersom det i løpet av året skjer endringer som påvirker måloppnåelsen.

Instruksen for virksomhetsstyring peker videre på at byrådsavdelingene og virksomhetene har et felles ansvar for å ta initiativ til samhandling og samordning mellom sektorer og virksomheter der det er nødvendig for å nå felles eller overordnede mål. I *Tillitsbasert styring og ledelse i Oslo kommune* (byrådssak 1055/17) trekkes det frem at gjennomføringskraft blant annet påvirkes av kvaliteten på beslutningsgrunnlaget, og at samordning på tvers av sektorer er nødvendig for å møte utfordringene kommunen står overfor. Saken viser videre til at byrådsavdelingene og virksomhetene må vurdere rutiner, delegering, kontroll og oppfølging. Særlig vekt bør det legges på hvordan styringsdialogen gjennomføres, på gode beslutningsgrunnlag og på samarbeid på tvers.

Ifølge *Ny instruks for internkontroll* (byrådssak 1037/22) har byrådsavdelingene på vegne av byrådet ansvar for å påse at underliggende virksomheter har etablert et system for internkontroll som etterleves og fungerer tilfredsstillende. Instruksen peker videre på at byrådsavdelingene også skal sikre at internkontroll er tilfredsstillende ivarettatt i egen avdeling.

Det fremgår videre av instruksen at pålitelig, rettidig og relevant informasjon er viktig for å sikre god styring og kontroll. Det skal særlig legges vekt på at det etableres løpende rapporterings-, informasjons- og kommunikasjonsrutiner som sikrer nødvendig styringsinformasjon for å følge opp planlagte aktiviteter og resultater.

Ifølge instruksen for virksomhetsstyring har byrådsavdelingene på vegne av byrådet ansvar for å føre tilsyn og kontroll med underliggende virksomheter. Ifølge *Tillitsbasert styring og ledelse i Oslo kommune* (byrådssak 1055/17) skal tillitsbasert styring og ledelse kjennetegnes av blant annet gode beslutningsgrunnlag, god samhandling og samordning på tvers. Det skal legges mer vekt på tydelige mål, forventninger til resultater og effekter. Det trekkes frem at tillitsbasert styring ikke betyr fravær av kontroll, men å finne den rette balansen mellom styring og ledelse, kontroll og oppfølging.

Utvalgte virksomheter

Revisjonskriterier:

7. Virksomhetene skal sikre seg tilstrekkelig informasjon om hvordan virkemidlene i klimabudsjettet skal gjennomføres og rapporteres på.
8. Virksomhetene skal ha systemer for å sikre at rapporteringene på virkemidler i klimabudsjettet er tilstrekkelig kvalitetssikret.
9. Virksomhetene skal formidle relevant informasjon om gjennomføringen av virkemidlene i klimabudsjettet til overordnet byrådsavdeling. Her vil vi blant annet vektlegge om virksomhetene har formidlet status for gjennomføring av virkemidlene og forklart eventuelle avvik.

Hva bygger vi revisjonskriteriene på?

I Oslo kommunes budsjett vedtatt av bystyret (dokument 3) for 2023 og 2024 fremgår det at klimaarbeidet og ansvaret for gjennomføring av klimatiltak er tydelig plassert i styringslinjen og hos dem som er ansvarlige for gjennomføring av tiltak i Oslo kommune gjennom klimabudsjettet.

Ny instruks for virksomhetsstyring i Oslo kommune (byrådssak 1036/22) peker på at virksomhetslederen skal gjennomføre vedtak fattet i overordnede organer innen vedtatte ressursrammer. Ifølge instruksjonen skal det gjennomføres resultatoppfølging internt i virksomheten med en hyppighet og et omfang som er tilpasset virksomhetens risikonivå og egenart.

Ifølge *Ny instruks for internkontroll* (byrådssak 1037/22) er det viktig å sikre at internkontrollen er integrert i driften blant annet for å sikre riktig kvalitet i virksomhetens aktiviteter, verktøy og arbeidsprosesser. I forbindelse med tiltak og kontrollaktiviteter skal det ifølge instruksjonen særlig legges vekt på å etablere nødvendig kvalitetssikring i oppgaveløsningen.

Ny instruks for virksomhetsstyring i Oslo kommune (byrådssak 1036/22) slår videre fast at virksomhetslederen skal rapportere avvik til overordnet nivå, iverksette korrigerende tiltak og melde fra om forhold av betydning for oppnåelse av mål og overholdelse av lover og regelverk. For etatene trekker *Retningslinjer for styringsdialogen mellom byrådsavdelingene og underliggende etater* frem at risikovurderinger innebærer å identifisere, vurdere og følge opp hendelser som kan påvirke måloppnåelsen negativt. Omfanget av oppfølgingen må gjøres ut fra en vurdering av sannsynligheten for at risikoer inntreffer, og eventuelle konsekvenser. Etaten har ansvar for å melde fra skriftlig dersom det i løpet av året skjer endringer som påvirker måloppnåelsen. I *Tildelingsbrev 2023* for bydelene fremgår det at byrådsavdelingene gjennomgår bydelenes årsrapporter og øvrige rapporter som bystyret fastsetter. Bydelene skal rapportere på ordinær måte gjennom kvartals-, tertial- og årsrapportering.

Instruksjonen peker på at byrådsavdelingene og virksomhetene har et felles ansvar for å ta initiativ til samhandling og samordning mellom sektorer og virksomheter der det er nødvendig for å nå felles eller overordnede mål.

Vedlegg 2 Metode

Generelt om forvaltningsrevisjon

De sentrale delene av en forvaltningsrevisjon er beskrevet i RSK 001 *Standard for forvaltningsrevisjon* fra Norges kommunerevisorforbund. Disse delene er like for alle forvaltningsrevisjoner. Kort oppsummert bestemmer kontrollutvalget problemstillingen i sin bestilling til Kommunerevisjonen. Kommunerevisjonen utleder relevante revisjonskriterier for problemstillingen. Kriteriene er målestokken som vi holder den reviderte enheten opp mot. For å svare på problemstillingen og vurdere opp mot revisjonskriteriene samler vi inn relevante data som vi bearbeider og analyserer. Vurderingene leder frem til Kommunerevisjonens konklusjoner og anbefalinger.

Beskrivelse av prosjektgjennomføring

Forvaltningsrevisjonen er forankret i kontrollutvalgets vedtak av 29. januar 2024 (sak 10). Kommunerevisjonen sendte brev om oppstart av forvaltningsrevisjonen til byråden for finans, byråden for miljø og samferdsel og Klimaetaten 23. april 2024. Bydel Nordstrand, Bymiljøetaten, byråden for byutvikling, byråden for helse, Plan- og bygningsetaten, Utviklings- og kompetanseetaten og Velferdsetaten mottok brev om oppstart i perioden 28–30. mai 2024. Nordstrand bydelsutvalg ble orientert om undersøkelsen 26. juni 2024.

Vi gjennomførte et oppstartsmøte med Byrådsavdeling for finans, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og Klimaetaten 21. mai 2024. 11. og 12. juni gjennomførte vi tilsvarende møter med Bydel Nordstrand, Bymiljøetaten, Plan- og bygningsetaten, Utviklings- og kompetanseetaten og Velferdsetaten.

Kommunerevisjonen sendte første utkast av revisjonskriteriene til Byrådsavdeling for finans, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og Klimaetaten 29. mai 2024. Bydel Nordstrand, Bymiljøetaten, Plan- og bygningsetaten, Utviklings- og kompetanseetaten og Velferdsetaten mottok første utkast til revisjonskriteriene 14. juni 2024. Flere hadde innspill til utkastet, og det ble gjort enkelte justeringer av kriteriene og i utledningen av disse. Kommunerevisjonen sendte endelig versjon av revisjonskriteriene 26. juni 2024. Byråden for byutvikling og byråden for helse mottok også dette til orientering.

Datainnsamlingen har i hovedsak foregått i perioden juni–oktober 2024. Vi sendte utkast til faktafremstillingen til alle virksomhetene 16. og 17. desember 2024 og mottok tilbakemelding og relevant underlag i perioden 19. desember 2024 til 16. januar 2025. På grunnlag av tilbakemeldingen og underlaget gjorde vi flere justeringer i faktafremstillingen og stilte skriftlige spørsmål til noen av virksomhetene.

31. januar og 3. og 5. februar hadde vi presentasjoner av foreløpige vurderinger for de reviderte virksomhetene og byrådsavdelinger. Som følge av tilbakemeldinger i møtet ble det gjort enkelte justeringer i rapporten. Vi sendte rapporten til uttalelse til de reviderte og ansvarlige byråder 10. februar 2025.

Metode for datainnhenting og analyse

Undersøkelsesperioden er i hovedsak 2023 og 2024. De reviderte enhetene er Bydel Nordstrand, Byrådsavdeling for finans, Byrådsavdeling for miljø og samferdsel, Bymiljøetaten,

Klimaetaten, Plan- og bygningsetaten, Utviklings- og kompetanseetaten og Velferdsetaten. For å svare på problemstillingen har vi gjennomført intervjuer, stilt skriftlige spørsmål, hentet inn dokumenter og forskjellige tallgrunnlag og gjennomført en spørreundersøkelse.

Valg av virksomheter og virkemidler

For å undersøke rapportering på klimabudsjettet har vi valgt ut fem virksomheter og seks virkemidler fra klimabudsjettet i 2023 og 2024. Vi har valgt noen virksomheter som har ansvar for å rapportere på relativt mange virkemidler og/eller virkemidler som gir store utslippskutt ut fra effektbeskrivelsen i klimabudsjettet. Vi ønsket også å se på noen virksomheter som har kjerneoppgaver som i mindre grad er relatert til klima og miljø.

Videre har vi valgt noen virkemidler fra klimabudsjettet 2023 og 2024 som alle i kommunen skal rapportere på, og som derfor har betydning for mange. I tillegg har vi valgt noen virkemidler som er beregnet å gi store utslippskutt ut fra effektbeskrivelsen i klimabudsjettet. De har dermed stor vesentlighet.

Intervjuer

For å få informasjon vi ikke kunne hente ut fra dokumenter, gjennomførte vi intervjuer med personer som hadde sentrale roller for utforming av klimabudsjettet, gjennomføring av virkemidler og rapportering på disse. Eksempler på slik informasjon er opplysninger om praksis og opplevelse av ansvarsfordeling og informasjon om kommunikasjonsflyt og hvordan samarbeidet innad og på tvers av virksomhetene oppleves.

Vi har intervjuet 15 personer, både ledere og ansatte. Disse fremgår av listen nedenfor.

- fire ansatte i Klimaetaten
- én ansatt i Plan- og bygningsetaten
- to ansatte i Utviklings- og kompetanseetaten
- én ansatt i Byrådsavdeling for finans
- to ansatte i Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
- tre ansatte i Bymiljøetaten
- én ansatt i Velferdsetaten
- én ansatt i Bydel Nordstrand

Alle intervjuene ble gjennomført som fysiske møter. I alle intervjuene var det én informant og to ansatte fra Kommunerevisjonen. Den ene fra Kommunerevisjonen ledet intervjuet og stilte de fleste spørsmålene, mens den andre skrev referat og stilte enkelte oppfølgingsspørsmål underveis.

Alle intervjuene var semistrukturerte. Det vil si at vi hadde utformet hovedspørsmålene på forhånd, men vi stilte oppfølgingsspørsmål underveis der vi mente det var hensiktsmessig. I forkant av intervjuene hadde vi utformet en intervjuguide som ble brukt i gjennomføringen. Informantene fikk vite om hovedtemaene for intervjuet på forhånd. Referatene fra intervjuene er verifisert av informantene.

Vi gjennomførte også to møter med ansatte i Klimaetaten. Referater fra disse møtene er ikke verifisert eller brukt direkte i rapporten. Det første møtet bestod av en overordnet innføring i

Klimaetatens arbeidsprosesser, og det andre møtet var en muntlig avklaring av skriftlige spørsmål Kommunerevisjonen sendte etaten i forkant.

Spørreskjema

For å få bredere informasjon om hvordan kommunens virksomheter jobber med gjennomføring og rapportering på virkemidler i klimabudsjettet, gjennomførte vi en spørreundersøkelse. Alle kommunens virksomheter, med unntak av de reviderte, fikk og svarte på spørreundersøkelsen. I forkant av utsendingen ba vi virksomhetene oppgi hvem i deres virksomhet som jobber med rapporteringer til klimabudsjettet. De fleste oppga én kontaktperson, mens enkelte oppga to eller tre. Spørreundersøkelsen ble sendt ut via Questback til kontaktpersonen. I virksomhetene som hadde oppgitt mer enn en person, valgte vi ut én av disse. Vi sendte også spørreskjemaet via e-post slik at virksomhetene kunne involvere eventuelle andre relevante ansatte når de avga sin besvarelse i Questback.

I forkant av utsendingen gjennomførte vi en pilotering med en av kontaktpersonene fra de reviderte virksomhetene. Formålet med piloteringen var å få tilbakemelding på om spørsmålene var lette å forstå, og om de var relevante for hvordan virksomhetene jobber med rapportering.

Vi gjorde analysen av dataene fra spørreundersøkelsen i Excel.

Dokumentanalyse

For å få informasjon om prosessen og arbeidet med underlaget til klimabudsjettet hentet vi blant annet inn bestillinger fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel og leveranser fra Klimaetaten. For å undersøke hvilken informasjon virksomhetene fikk om virkemidlene og rapportering på dem, hentet vi blant annet inn rapporteringsrundskriv med vedlegg og ba om eventuelle andre bestillinger virksomhetene hadde fått. Vi hentet inn rapporteringene virksomhetene hadde levert, for å undersøke disse, og eventuell korrespondanse med overordnede byrådsavdelinger for å undersøke hva som ble løftet. Vi hentet også inn dokumentasjon på styringsdialog av samme hensyn.

Alle dokumentene, noe av det skriftlige tallgrunnlaget og verifiserte intervjureferater er analysert i Nvivo ut fra en nodestruktur som delvis var bygd opp per revisjonskriterium og delvis per virkemiddel fra klimabudsjettet. Analyse i Nvivo har bidratt til triangulering fordi vi har analysert alle datakildene ut fra de samme nodene.

Gyldighet og pålitelighet

For å kvalitetssikre datagrunnlaget har vi vurdert dataenes gyldighet (validitet) og pålitelighet (reliabilitet). Gyldighet refererer til hvor godt man klarer å måle det man har til hensikt å måle eller undersøke. Pålitelighet refererer til hvor nøyaktig innsamlingen av data har vært, og i hvilken grad innsamlingen har vært fri for systematiske skjevheter.

I denne forvaltningsrevisjonen kan begrepsbruk være en utfordring for høy validitet. Det gjelder blant annet begreper som var interne uttryksmåter i virksomhetene vi hadde kontakt med (stammespråk). For eksempel brukte flere i Klimaetaten begrepene «første leveranse» og «strateginotat» om hverandre og uten ytterligere forklaring. I Bymiljøetaten og Utviklings- og kompetanseetaten brukte flere vi snakket med, begrepet «byrådssaken» uten å spesifisere hvilken de snakket om. Det var også flere informanter som brukte uspesifisert flertallsform i

intervjuene (vi, de, man etc.). For å bidra til økt validitet avklarte vi begrepsbruken underveis i intervjuene ved å for eksempel spørre om følgende:

- Når du sier «første leveranse», mener du da strateginotatet?
- Når du sier «byrådssaken», mener du sak 1091/19 om bygge- og anleggsplasser eller 1123/19 om transport av varer og tjenester?
- Når du sier «vi», hvem helt konkret er det du snakker om da?

Undersøkelsen bygger i all hovedsak på intervjudata og skriftlig dokumentasjon fra de reviderte virksomhetene, i tillegg til resultatene fra spørreundersøkelsen.

For å bidra til økt validitet og pålitelighet har vi så langt det har latt seg gjøre, triangulert informasjonen vi har brukt. I tilfeller der informasjonen vi presenterer, i hovedsak bygger på én kilde, er dette poengtert løpende i rapporten. Eksempler på det er henvisninger til enkelte informantutsagn eller dokumenter.

Intervjuene er verifisert av dem som ble intervjuet, og faktabeskrivelsen er verifisert av de reviderte virksomhetene. Gjennom faktaverifiseringen fikk virksomhetene også anledning til å gi supplerende informasjon.

Rapporten har vært underlagt intern kvalitetssikring i Kommunerevisjonen. Kvalitetssikringen er gjennomført av andre personer enn dem som har samlet inn og analysert dataene. Samlet sett mener vi at faktabeskrivelsen gir et tilfredsstillende pålitelig og gyldig grunnlag for våre vurderinger, konklusjoner og anbefalinger.

Behandling av personopplysninger

Formålet med Kommunerevisjonens innhenting, behandling og oppbevaring av personopplysninger er å utføre den lovbestemte revisjonen av Oslo kommune. Hvilke personopplysninger vi samler inn og behandler, avhenger av hvilken informasjon vi trenger for å gjennomføre undersøkelsen. Personopplysningene vil kunne være opplysninger som kommunen er pålagt å innhente, som av andre grunner er i kommunens systemer, som ansatte plikter å oppgi til Kommunerevisjonen, eller som er gitt frivillig.

Denne forvaltningsrevisjonen er i stor grad basert på skriftlig dokumentasjon som er produsert i forbindelse med utarbeidelsen og oppfølgingen av kommunens klimabudsjett. I tillegg har vi gjennomført intervjuer med ansatte og mottatt svar på skriftlige spørsmål. Intervjureferatene inneholder personopplysninger i form av ansattes utsagn som bygger på deres egen oppfatning av prosessene vi har undersøkt. Det har ikke blitt behandlet sensitive personopplysninger i forvaltningsrevisjonen.

Kommunerevisjonen følger bestemmelsene i personopplysningsloven og legger vekt på å begrense lagringen av personopplysninger. Vi legger vekt på bare å innhente data som er relevante for formålet med undersøkelsen. Vi tar bare vare på personopplysninger som er nødvendige for dokumentasjon av arbeidet vi utfører. Personopplysninger lagres utilgjengelig for uvedkommende.

Retten til å få slettet personopplysninger er bl.a. styrt av at Kommunerevisjonen har 10 års lagringsplikt for dokumentasjon av revisjonene.

For ytterligere informasjon om Kommunerevisjonens ansvar for og behandling av personopplysninger se vår [personvernerklæring](#).

Vedlegg 3 Uttalelse fra byråd for byutvikling

Byrådsavdeling for byutvikling

Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 3
0663 OSLO

Deres ref.:
24/176 - 122

Vår ref. (saksnr.):
24/2467 - 23

Saksbeh.:

Dato:
07.03.2025

Uttalelse fra byråd for byutvikling til foreløpig forvaltningsrapport "Klimabudsjett og styringsinformasjon"

Det vises til Kommunerevisjonens brev av 10.02.2025 med forespørsel om uttalelse til foreløpig forvaltningsrapport «Klimabudsjett og styringsinformasjon». I brevet står det at svarfristen er 05.03.2025 mens i e-posten står det 07.02.2025. Det er avklart med Kommunerevisjonen at svar kommer 07.03.2025.

Jeg finner at informasjonen om undersøkelsen har vært tilstrekkelig. Jeg har ingen kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder, data, revisjonskriterier, rapportens oppbygning eller språkbruk.

Klimabudsjett er et nybrottsarbeid og jeg anser at forvaltningsrapporten er et nyttig verktøy for å få en gjennomgang og anbefalinger til å gjøre dette til et bedre styringsverktøy. Rapporten og dens anbefalinger er nyttig inn i det forbedringsarbeidet med klimabudsjettet som gjøres.

Jeg er opptatt av at klimabudsjettet skal være et godt styringsverktøy og at prosessen for å komme frem til adekvate virkemidler er god både på etatsnivå og byrådsavdelingsnivå. Det fremkommer av rapporten at Klimaetaten er i dialog med berørte virksomheter som er ansvarlig for virkemidler i klimabudsjettet og at de oppgir at fra og med utarbeidelsen av klimabudsjett for 2025 har begynt å sende formuleringene av virkemidler til virksomhetene. Det vises til Plan- og bygningsetatens uttalelse til foreløpig rapport som gir uttrykk for at etaten har behov for oversikt og forutsigbarhet over de virkemidler som blir foreslått inn i klimabudsjettet og at prosessen er noe uklar. Videre at etaten vil ta kontakt med Klimaetaten for å avklare prosessen med virkemidlene for klimabudsjett 2026.

Det er viktig med en god prosess og forankring av virkemidlene i de virksomhetene som skal følge opp og som har rapporteringsansvar. Både Byrådsavdeling for byutvikling og underliggende etater er og vil være på tilbudssiden for å komme med innspill til foreslåtte virkemidler.

Utover dette har jeg ingen kommentarer til rapportens konklusjoner eller anbefalinger.

 Oslo kommune
Byrådsavdeling for byutvikling

Besøksadresse:
Rådhuset
Postadresse:
Rådhuset, 0037 OSLO

Telefon: 21 80 21 80
postmottak@byr.oslo.kommune.no
Org. Nr.: 974770482
oslo.kommune.no

Vennlig hilsen

James Stove Lorentzen

byråd for byutvikling

Kopi til:

Byantikvaren

Eiendoms- og byfornyelsesetaten

Plan- og bygningsetaten

Vedlegg 4 Uttalelse fra byråd for finans

Byrådsavdeling for finans

Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 3
0663 OSLO

Unntatt offentlighet
Offl. § 5 første ledd

Deres ref.:
24/176 - 120

Vår ref. (saksnr.):
24/2467 - 22

Saksbeh.:
Audun Myhrvold, 936 57 177

Dato:
06.03.2025

Uttalelse fra byråd for finans til forvaltningsrevisjon av klimabudsjett og styringsinformasjon

Innledningsvis konstaterer jeg at Kommunerevisjonens vurdering er at kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål samlet sett gir god styringsinformasjon på flere områder. Kommunerevisjonens vurdering er videre at forvaltningsrevisjonen viser at det gjennomføres flere aktiviteter som bidrar til at klimabudsjettet er forsvarlig utredet.

1. Har informasjonen ved oppstart og gjennomføring av prosjektet vært tilstrekkelig?

Ja, informasjonen har vært tilstrekkelig.

2. Har byråden kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Nei.

3. Har byråden kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger og konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Nei.

4. Hva er byrådets samlede vurdering av rapportens konklusjoner og anbefalinger?

Som nevnt ovenfor synes jeg det er positivt at Kommunerevisjonens vurdering er at kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål samlet sett gir god styringsinformasjon på flere områder, og at det gjennomføres flere aktiviteter som bidrar til at klimabudsjettet er forsvarlig utredet.

Imidlertid merker jeg meg at «Kommunerevisjonen mener det er en svakhet at Byrådsavdeling for finans og Byrådsavdeling for miljø og samferdsel ikke har påsett at rapporteringen fra byrådet er konsekvent i presentasjonen av resultater og måloppnåelse for de utvalgte virkemidlene i klimabudsjettet. Når måten resultatene presenteres på varierer, er det risiko for at det blir vanskelig å følge utvikling og måloppnåelse over tid.»

Videre merker jeg meg rapportens anbefalinger:

«Kommunerevisjonen anbefaler byråden for finans, byråden for miljø og samferdsel og

 Oslo kommune
Byrådsavdeling for finans

Besøksadresse:
Rådhuset
Postadresse:
Rådhuset, 0037 OSLO

Telefon: 21 80 21 80
postmottak@byr.oslo.kommune.no
Org. Nr.: 976819845
oslo.kommune.no

Klimaetaten å vurdere

- tiltak som gir en tydeligere og mer konsekvent beskrivelse av virkemidlene i klimabudsjettet
- tiltak som kan bidra til at rapportering på gjennomføring av virkemidler i klimabudsjettet gir bedre styringsinformasjon»

Jeg tar med meg disse anbefalingene i fremtidige budsjett- og rapporteringsprosesser.

5. Har byråden iverksatt tiltak eller vil byråden vurdere tiltak basert på rapporten? I tilfelle, hvilke tiltak og når skal de gjennomføres?

Byrådsavdelingen gjennomfører årlige evalueringer av budsjettprosessen og jeg vil inkludere Forvaltningsrevisjonens anbefalinger i dette arbeidet.

Jeg vil også nevne at i løpet av inneværende år er det planlagt for at rapporteringen på klimabudsjettet skal gjøres i kommunens budsjett- og rapporteringsverktøy Framsikt. Dette vil kunne forenkle og uniformere klimarapporteringen ytterligere.

6. Oppfattes rapporten som nyttig? Oppgi begrunnelse hvis dette ikke allerede har framkommet som svar på ovenstående spørsmål.

Ja, jeg oppfatter kommunerevisjonens rapport som nyttig, jf. svar på spørsmål 5.

7. Har byråden kommentarer til rapportens oppbygning eller språkbruk?

Jeg har ingen kommentarer til rapportens oppbygning eller språkbruk.

Vennlig hilsen

Hallstein Bjercke

byråd

Vedlegg 5 Uttalelse fra byråd for helse

Byrådsavdeling for helse

Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 3
0663 OSLO

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
24/2467 - 21

Saksbeh.:
Lars Petter Jensen, 951 34 075

Dato:
05.03.2025

Uttalelse fra byråd for helse - forvaltningsrevisjon av klimabudsjett og styringsinformasjon

Det er kun en ansatt i bydel Nordstrand som er intervjuet, og bydel Nordstrand er kun én av 17 underliggende virksomheter i byrådsavdeling for helse (15 bydeler samt Sykehjemsetaten og Helseetaten) Mine tilbakemeldinger er derfor av generell og overordnet karakter.

1. Har informasjonen ved oppstart og gjennomføring av prosjektet vært tilstrekkelig?

Det har vært tilstrekkelig informasjon ved oppstart og gjennomføring av prosjektet.

2. Har byråden kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Jeg har ingen kommentarer verken til metodevalg, anvendte kilder eller data av betydning for rapportens konklusjon.

3. Har byråden kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger og konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Jeg har ingen kommentarer til revisjonskriteriene.

4. Hva er byrådets samlede vurdering av rapportens konklusjoner og anbefaling?

Rapporten gir en grundig beskrivelse av prosess og involvering i arbeidet med klimabudsjett og styringsinformasjon. Den inneholder tydelige konklusjoner og konkrete anbefalinger for det videre arbeidet.

5. Har byråden iverksatt tiltak eller vil byråden vurdere tiltak basert på rapporten? I tilfelle, hvilke tiltak og når skal de gjennomføres?

Rapporten gir etter min vurdering ikke grunnlag for å iverksette tiltak ut over løpende oppfølging av klimabudsjettet i styringsdialogen med våre underliggende virksomheter.

6. Oppfattes rapporten som nyttig? Oppgi begrunnelse hvis dette ikke allerede har

 Oslo kommune
Byrådsavdeling for helse

Besøksadresse:
Olav V gate 4
Postadresse:
Rådhuset, 0037 OSLO

Telefon: 21 80 21 80
postmottak@byr.oslo.kommune.no
Org. Nr.: 876819872
oslo.kommune.no

framkommet som svar på ovenstående spørsmål.

Rapporten oppfattes som informativ og nyttig, jfr. begrunnelse under svar på pkt. 4.

7. Har byråden kommentarer til rapportens oppbygning eller språkbruk?

Jeg har ingen kommentarer til rapportens oppbygning eller språkbruk.

Vennlig hilsen

Saliba Andreas Korkunc

byråd

Vedlegg 6 Uttalelse fra byråd for miljø og samferdsel

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 3
0663 OSLO

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
24/2467 - 20

Saksbeh.:
Guri Tajet, 928 37 204

Dato:
04.03.2025

Uttalelse fra Byråd for miljø og samferdsel til rapport: Forvaltningsrevisjon av klimabudsjett og styringsinformasjon

Jeg viser til oversendt rapport fra undersøkelsen om Klimabudsjett og styringsinformasjon. Problemstillingen for forvaltningsrevisjonen er som følger: "I hvilken grad gir kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål god styringsinformasjon?"

Innledningsvis ønsker jeg å fremheve at det er positivt at forvaltningsrevisjonen viser at kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål gir god styringsinformasjon.

Videre er jeg glad for konklusjonen om at grunnlaget for klimabudsjettet er forsvarlig utredet, blant annet gjennom byrådsavdelingens bestillinger som setter rammer for arbeidet. Jeg er også fornøyd med at det fremkommer tydelig at byrådsavdelingen har et system for å kvalitetssikre rapporteringen, og at dette kan bidra til at informasjonen om måloppnåelse er korrekt, entydig og pålitelig.

Kommunerevisjonen ber meg om svar på 7 spørsmål. Nedenfor følger vurdering av rapporten, dens konklusjoner og anbefalinger.

1. Har informasjonen om undersøkelsen vært tilstrekkelig?

Svar: Ja.

2. Har byråden kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Svar: Nei.

3. Har byråden kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger og konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Svar: Nei.

 Oslo kommune
Byrådsavdeling for miljø og samferdsel

Besøksadresse:
Rådhuset
Postadresse:
Rådhuset, 0037 OSLO

Telefon: 21 80 21 80
postmottak@byr.oslo.kommune.no
Org. Nr.: 974770474
oslo.kommune.no

4. Hva er byrådens samlede vurdering av rapportens konklusjoner og anbefalinger?

Svar:

Som nevnt innledningsvis, mener jeg det er positivt at forvaltningsrevisjonen viser at kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål gir god styringsinformasjon.

Jeg synes imidlertid Kommunerevisjonens framstilling av styrker og svakheter ved klimabudsjettarbeidet i kapittelet «sentrale vurderinger» kan gi et noe ubalansert inntrykk. Enkelte forbedringspunkter, slik som noe upresis ordlyd og enkelte uklare formuleringer, vies langt større plass enn de store styrkene i dette arbeidet.

Styrkene omfatter blant annet at man har lyktes med å gjøre klimabudsjettet til en integrert del av det ordinære budsjettarbeidet med etablerte rutiner, prosesser og felles malverk for å innhente klimabudsjettinnspill. Klimabudsjettet er videre fast punkt i byrårets budsjettkonferanser, og klimabudsjettet legges frem som en del av Sak 1 for bystyret med de mulighetene det gir for bystyret til å stille spørsmål. Dette er også en del av det som bidrar til å gjøre klimabudsjettet til et godt styringsverktøy, men som ikke løftes frem. Det er videre et omfattende system for å følge opp gjennomføringen av virkemidlene i klimabudsjettet, og denne oppfølgingen er også integrert i de ordinære rapporteringsrutinene. Det innebærer blant annet at virksomhetene rapporterer tre ganger i året, noe som vanligvis kun gjøres for økonomisk status. Det gir en helt annen oppfølging enn om det bare var en gang i året. Klimabudsjettet har videre en fast plass i tildelingsbrevene til virksomhetene, hvor forventninger og hvilke indikatorer virksomhetene skal rapportere på, beskrives nærmere. Det er mange planer på andre felt som ikke får tilsvarende oppmerksomhet i alle virksomheters tildelingsbrev. I tillegg inngår oppfølging av klimabudsjettet i rapporteringsrundskrivene som går ut til alle virksomheter. Den sammenstilte klimarapporteringen til bystyret og de ulike byrådsavdelingenes ansvar for å følge opp, bidrar ytterligere til et robust styringssystem. Videre inngår gjennomføring av klimavirkemidler i styringsdialogen, dersom det er avvik. Inngenting av dette blir løftet frem i de sentrale vurderingene av om dette er et godt styringssystem innledningsvis, og er bakgrunnen for at jeg mener de sentrale vurderingene gir et ubalansert inntrykk.

Et forbedringspunkt Kommunerevisjonen peker på er at resultatindikatorene må fange opp arbeidet virksomhetene gjør som er relevant for virkemiddelet indikatorer hører til, og at byrådsavdelingene for noen virkemidler ikke har sikret samsvar mellom ordlyden i virkemidlene og tilhørende resultatindikator. Jeg er enig i at indikatorer skal søke å fange opp arbeidet virksomhetene gjør best mulig. Samtidig innebærer bruk av indikatorer i seg selv en forenkling, og alle detaljer vil ikke komme frem. Det er et mål å finne indikatorer som i størst mulig grad er nyttige og som går i kjernen av det kommunen skal oppnå med virkemiddelet, uten at det blir en ressurskrevende rapporteringsbyrde som ikke står i forhold til nytten. Eksempelvis er det ikke funnet enkeltindikatorer som fanger hele oppfølgingen av byrådssaker om krav i anskaffelser, og indikatorer som gir den viktigste informasjonen om klimagassreduksjon er prioritert. Dette, i kombinasjon med dialog med virksomhetene om indikatorene både før de blir endelig og i oppfølgingen etterpå, gjør at jeg føler meg trygg på at vi i all hovedsak har god innsikt i virksomhetenes oppfølging av tiltakene i klimabudsjettet, selv om det fortsatt er behov for å vurdere forbedringsmulighet i indikatorsettene.

Forvaltningsrevisjonen har vist at det i noen tilfeller oppstår usikkerhet hos enkelte virksomheter om hva som skal inngå i rapporteringen. Det er selvsagt et mål å gi tilstrekkelig tydelighet om hva som skal inngå i rapporteringen. Derfor er det dialog med virksomhetene om dette. Jeg merker meg at Kommunerevisjonen mener at avklaringene ikke alltid har tilstrekkelig effekt eller kommer sent, men det hadde styrket revisjonen om det var gjengitt konkrete eksempler på dette.

Et annet forbedringspunkt revisjonen peker på, er at resultatene byrådet formidler om måloppnåelse for det enkelte virkemiddel, også er basert på andre kilder enn virksomhetenes rapportering på resultatindikatorer. I noen tilfeller er det hensiktsmessig å supplere eller erstatte rapporteringen på klima-

budsjettet med andre kilder som gir bedre informasjon. Blant annet gir virksomhetene ved årsslutt en utvidet klima- og miljørapportering med mer detaljert informasjon om drivstofforbruket i maskiner og kjøretøy enn kvartal- og tertialrapporteringen på klimabudsjettet gir. Denne dataen er enklere å aggregere og dermed gi tall på samlet andel for utslippsfri bygg- og anleggsvirksomhet på oppdrag for kommunen. Jeg mener at dette, i de aktuelle tilfellene, gir den mest nyttige samlede informasjonen til bystyret om kommunens arbeid med å gå over til utslippsfri bygg- og anleggsdrift. Jeg legger til grunn at bystyret vil ønske den beste informasjonen vi har tilgjengelig.

5. Har byråden iverksatt tiltak eller vil byråden vurdere tiltak basert på rapporten? I tilfelle, hvilke tiltak og når skal de gjennomføres?

Svar:

Klimabudsjettet har siden første versjon ble presentert for knapt ti år siden blitt gradvis utviklet og forbedret år for år. Systemet er bygget opp og utvidet, og kontinuerlig og erfaringsbasert forbedring blir med det påfølgende året i arbeidet med klimabudsjett. Jeg vil ta med meg anbefalingene til kommunerevisjonen inn i dette kontinuerlige forbedringsarbeidet.

En av anbefalingene fra Kommunerevisjonen er at byråden for finans, byråden for miljø og samferdsel og Klimaetaten vurderer å gi en tydelig og konsekvent beskrivelse av virkemidlene i klimabudsjettet. I klimabudsjettet (2025), som ikke er undersøkt her, er virkemiddelbeskrivelsene integrert inn i virkemiddeltabellene. Målet var å gjøre informasjonen så kortfattet, men presis, konsekvent og leservennlig som mulig for flere målgrupper (virksomheter, bystyret og andre med interesse for Oslos klimaarbeid). At enkelte nyanser og detaljer ikke kommer med på noen få setninger, ligger i sakens natur. Det vil derfor være viktig med fortsatt god dialog med, og veiledning til, virksomhetene, samt at tildelingsbrev, rapporteringsrundskriv osv. gir eventuelle detaljer og presiseringer. Dette mener jeg vi i all hovedsak gjør på en god måte, selv om det alltid er rom for forbedringer.

En annen anbefaling er å vurdere tiltak som kan bidra til at rapportering på gjennomføring av virkemidler i klimabudsjettet gir enda bedre styringsinformasjon. Dette gjøres fortløpende. Jeg vil påpeke at i forbindelse med klimabudsjettet for 2025 ble Utviklings- og kompetanseetaten bedt om å gå gjennom indikatorene tilhørende virkemidlene som er felles for alle virksomheter og gi innspill til disse. Videre ble Klimaetaten bedt om å gå i dialog med alle virksomheter om mulige indikatorer knyttet til de øvrige virkemidlene. Dette har dannet grunnlag for indikatorene som er lagt inn i klimabudsjettkapittelet i tildelingsbrevene for 2025.

Jeg vil til slutt også peke på at rapporteringen på klimabudsjettet etter hvert skal inngå i budsjett- og rapporteringsløsningen Framsikt, som kommunen ganske nylig har tatt i bruk. Det kan bidra til å forenkle og strukturere rapporteringsarbeidet.

6. Oppfattes rapporten som nyttig? Oppgi begrunnelse hvis dette ikke allerede har framkommet som svar på ovenstående spørsmål.

Svar:

Jeg mener forvaltningsrevisjonen har vært nyttig. Konklusjonen om at klimabudsjettet er et godt styringsverktøy, trykker meg på at arbeidet i all hovedsak er strukturert og organisert på en god måte. Samtidig er jeg åpen på at klimabudsjett som styringsverktøy fortsatt er under utvikling, og at forbedring av alle elementer i dette systemet er en kontinuerlig oppgave. Derfor er det nyttig at Kommunerevisjonen gjennom denne undersøkelsen har identifisert forbedringspunkter for vårt videre arbeid.

7. Har byråden kommentarer til rapportens oppbygning eller språkbruk?

Svar:

Jeg har merket meg at Klimaetaten påpeker at rapportens språkbruk i faktadelen kan være forvirrende noen steder. Det kan framstå som at vurderinger og opplysninger fra enkeltinformanter fremholdes som faktainformasjon, uten at det framgår om revisjonen selv har vurdert framstillingen, diskutert den med ledelse i gjeldende virksomhet eller tatt andre skritt for å få bekreftet eller avkreftet påstander. Jeg oppfordrer revisjonen til å vurdere hvordan denne typen uklarhet kan unngås, da nytten av Kommunerevisjonens konklusjoner og anbefalinger blir svekket om grunnlaget framstår uklart.

Vennlig hilsen

Marit Kristine Vea

byråd

Kopi til:

Agnes Eikeland Skodvin

Vedlegg 7 Uttalelse fra Bydel Nordstrand

Bydel Nordstrand

Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 3
0663 OSLO

Agnes Eikeland Skodvin

Deres ref.:
24/176 - 113

Vår ref. (saksnr.):
24/27394 - 10

Saksbehandler:
Eva Kristin Krogh

Dato: 26.02.2025

Bydelens uttalelse - Rapport - Klimabudsjett og styringsinformasjon

Det vises til brev fra Kommunerevisjonen datert 10. februar 2025, der det bes om uttalelse til rapport om forvaltningsrevisjon av klimabudsjett og styringsinformasjon. Vi besvarer de syv spørsmålene fra Kommunerevisjonen i teksten nedenfor.

1. *Har informasjonen om undersøkelsen vært tilstrekkelig?*

Ja, det har vært godt informasjon om undersøkelsen underveis, samt hyppig oppdatering om fremdriften og gode veiledninger underveis om hva som skjer i de ulike fasene av undersøkelsen.

2. *Har bydelen kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner? I tilfelle hvilke?*

Bydelen har ingen kommentarer til metoden, kildene som er brukt eller data.

3. *Har bydelen kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger og konklusjoner? I tilfelle hvilke?*

Bydelen har ingen kommentarer til revisjonskriteriene.

4. *Hva er bydelens samlede vurdering av rapportens konklusjoner og anbefalinger?*

Bydelen har ingen kommentarer til rapportens konklusjoner og anbefalinger.

 Oslo kommune
Bydel Nordstrand
Samfunn og politikk

Besøksadresse:
Langbølgen 1, 1150 Oslo
Postadresse:
Postboks 98 Nordstrand, 1112 OSLO

Telefon: 21802180
postmottak@bns.oslo.kommune.no
Org. nr.: 970534679
oslo.kommune.no

side 2

5. *Har bydelen iverksatt tiltak eller vil bydelen vurdere tiltak basert på rapporten? I tilfelle, hvilke tiltak og når skal de gjennomføres?*

Bydelen vil fortsette å rapportere på tiltak i klimabudsjett i henhold til fellesskriv for kvartalsrapport, tertialrapport og årsberetning.

6. *Oppfattes rapporten som nyttig? Oppgi begrunnelse hvis dette ikke allerede har framkommet som svar på ovenstående spørsmål.*

Bydelen mener at rapporten er nyttig da den gir innsikt i grunnlaget og arbeidet med klimabudsjettet, samt påpeker behov for forbedringer.

7. *Har bydelen kommentarer til rapportens oppbygning eller språkbruk?*

Bydelen har ingen kommentarer til rapportens oppbygning eller språkbruk.

Brev om orientering om rapport til Nordstrand bydelsutvalg, datert 10.02.2025, er referatsak i bydelsutvalgets møte 27. mars 2025.

Vennlig hilsen

Tove Andrea Øfsti Guldhav
kst. bydelsdirektør

Eva Kristin Krogh
fagsjef

 Oslo kommune
Bydel Nordstrand
Samfunn og politikk

Besøksadresse: Langbølgen 1, 1150 Oslo
Postadresse: Postboks 98 Nordstrand, 1112 OSLO
Telefon: 21802180
postmottak@bns.oslo.kommune.no
Org. nr.: 970534679
oslo.kommune.no

Vedlegg 8 Uttalelse fra Bymiljøetaten

Bymiljøetaten

Oslo Kommune Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 3
0663 OSLO

Deres ref.:
24/176-114

Vår ref. (saksnr.):
24/85828 - 8

Saksbehandler:
Cecilie Karina Von Hirsch

Dato: 28.02.2025

Svar: Rapport til uttalelse - Klimabudsjett og styringsinformasjon

Bymiljøetaten viser til Kommunerevisjonens brev datert 10.02.25 med tilhørende rapport om Klimabudsjett og styringsinformasjon. I det følgende svarer vi på spørsmålene Kommunerevisjonen ønsker svar på.

1. Har informasjonen om undersøkelsen vært tilstrekkelig?

Ja, etaten anser informasjonen om undersøkelsen som tilstrekkelig.

2. Har etaten kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Nei, etaten har ingen videre kommentarer til metode, kilder og data.

3. Har etaten kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger og konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Nei, etaten har ingen videre kommentarer til revisjonskriteriene.

4. Hva er etatens samlede vurdering av rapportens konklusjoner og anbefalinger?

Etaten stiller seg bak rapportens konklusjoner og anbefalinger, og anser den som nyttig for det videre arbeidet med kommunens klimabudsjett som styringsverktøy.

5. Har etaten iverksatt tiltak eller vil etaten vurdere tiltak basert på rapporten? I tilfelle, hvilke tiltak og når skal de gjennomføres?

Besøksadresse:
Karvesvingen 3, 0579 Oslo
Postadresse:
Postboks 636 Løren, 0507 OSLO

Telefon: 23 48 20 30
postmottak@bym.oslo.kommune.no
Org. nr.: 996922766
oslo.kommune.no

side 2

Etaten viderefører arbeidet med koordinering av klimaarbeidet i egen etat, inkludert prosedyrer for rapportering på og revidering av tiltak i klimabudsjett, kommunikasjonsflyt internt og opp mot Klimaetaten, Utviklings- og kompetanseetaten og byrådsavdeling for miljø og samferdsel.

6. Oppfattes rapporten som nyttig? Oppgi begrunnelse hvis dette ikke allerede har framkommet som svar på ovenstående spørsmål.

Etaten anser rapporten som nyttig. Rapporten setter fokus på mulige forbedringer i arbeidet med klimabudsjettet som etaten også har gitt innspill på, og vi ser frem til oppfølging av anbefalinger.

7. Har etaten kommentarer til rapportens oppbygning eller språkbruk?

Etaten anser språkbruk og oppbygging som tilfredsstillende.

Vennlig hilsen

Gerd Robsahm Kjørven
etatsdirektør

Terje Laskemoen
divisjonsdirektør

Vedlegg 9 Uttalelse fra Klimaetaten

Klimaetaten

Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 3
0663 OSLO

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
25/93 - 47

Saksbeh.:
Kaja Elise Næss Killingland, 911 74 53228.02.2025

Dato:

Klimaetatens uttalelse til rapporten Klimabudsjett og styringsinformasjon

Vi viser til oversendt rapport «Klimabudsjett og styringsinformasjon» sendt 10.2.2025.

Innledningsvis ønsker Klimaetaten å fremheve at det er positivt at forvaltningsrevisjonen viser at kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål gir god styringsinformasjon. Videre viser revisjonen at det gjennomføres flere aktiviteter som bidrar til at klimabudsjettet er forsvarlig utredet, og at Klimaetaten gjennomfører prosesser for å identifisere forbedringspunkter fra år til år. Klimaetaten er også fornøyd med at det fremkommer tydelig at etaten har formidlet relevant informasjon om gjennomføring av virkemidlene, inkludert informasjon om måloppnåelse.

Kommunerevisjonen ber Klimaetaten om svar på 7 spørsmål. Dette følger under. Vår vurdering av rapporten, dens konklusjoner og anbefalinger svares på i spørsmål 4-7.

Klimaetatens tilbakemelding på spørsmålene fra Kommunerevisjonen:

1. Har informasjonen om undersøkelsen vært tilstrekkelig?

Ja

2. Har etaten kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Nei

 Oslo kommune
Klimaetaten
Klimafagavdelingen

Besøksadresse:
Olav Vs gate 4,
Postadresse:
Rådhuset, 0037 OSLO

Telefon: 21802180
postmottak@kli.oslo.kommune.no
Org. nr.: 876819902
oslo.kommune.no

3. Har etaten kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger og konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Nei

4. Hva er etatens samlede vurdering av rapportens konklusjoner og anbefalinger?

Som nevnt innledningsvis, mener Klimaetaten det er positivt at forvaltningsrevisjonen viser at kommunens klimabudsjett og rapportering på oppnåelse av klimamål gir god styringsinformasjon.

Forbedringspunkter rettet mot Klimaetaten gjelder å unngå nyanseforskjeller i beskrivelsene av klimatiltaket i klimabudsjettet sett opp mot byrådssaker, begrense endring av ordlyd av virkemidler dersom innholdet ikke er endret, samt å formalisere interne retningslinjer i etaten for kvalitetssikring av andre etaters rapportering. Klimaetaten merker seg at dette er svakheter av begrenset karakter, som ikke påvirker Klimabudsjettet som et robust styringssystem. De er også enkle å imøtekomme. Som forvaltningsrevisjonen viser til, gjennomfører Klimaetaten prosesser for å identifisere forbedringspunkter fra år til år.

Kommunerevisjonen mener at måten noen virkemidler beskrives på i klimabudsjettet, kan skape uklarhet. De trekker frem at Klimaetaten for eksempel inkluderer henvisning til krav til kommunens kontrakter innen bygg- og anlegg i omtalen av virkemiddelet som gjelder krav til transport i vare- og tjenesteanskaffelser, og at dette kan skape usikkerhet om hvilken type anskaffelse virkemiddelet gjelder for. Klimaetaten ser at det kan ha skapt usikkerhet om begge byrådssakene er en del av virkemidlet eller ikke. Samtidig har begge virkemidlene en tydelig overskrift for å forklare hva det innebærer, og virksomhetene skal følge kravene satt i byrådssakene. Som Kommunerevisjonen skriver, er henvisningen inkludert fordi standardkravene for bygg- og anleggskontrakter også åpner for muligheten til å stille krav til transport av andre varer og tjenester. Standardkravene for bygg- og anleggskontrakter er derfor et virkemiddel også for å redusere transportutslipp.

Virkemidlene i Klimabudsjettet er kategorisert etter utslippssektor og -kilde. Dette gjøres for at det skal være tydelig hvilken effekt de ulike virkemidlene har på de ulike utslippskildene. Kvantifisering av effekt er en sentral del av bestillingene fra byrådsavdelingen til Klimaetaten på utformingen av klimabudsjettene, og har vært høyt på agendaen politisk helt siden første klimabudsjett ble laget. Beregningene kan ikke skille mellom hvilken byrådssak som ligger til grunn for virkemidlet, da man enten regner på reduserte utslipp fra transport fra veigående kjøretøy (utslippssektor veitrafikk), eller redusert utslipp fra maskiner på bygge- og anleggsplass (utslippskilde annen mobil forbrenning). Derfor er all transport, om det er til og fra bygge- og anleggsplass, eller om det er ved leveranser av vare- og tjenester, relevant å ta inn i effektberegningen under veitrafikk. Det vil kunne oppstå tilfeller i fremtiden der effekt av flere byrådssaker blir del av en effektberegning og derav et virkemiddel. Klimaetaten vil likevel søke å unngå at dette skaper forvirring ved eventuelle tilsvarende tilfeller i fremtiden.

Forvaltningsrevisjonen skriver at det er en svakhet at Klimaetaten endret ordlyden i noen virkemidler i klimabudsjettet, uten at det ble kommunisert om endringen innebar andre forventninger til virksomhetene. Kommunerevisjonen viser til at endret ordlyd i tiltakene fra år til år kan skape uklarhet. Klimaetaten endret imidlertid ordlyd fra Klimabudsjett 2023 til Klimabudsjett 2024 nettopp fordi vi fikk tilbakemeldinger på at virkemidlet ble misforstått. Ny ordlyd ble brukt for å konkretisere og unngå nye misforståelser. Kommunerevisjonen peker samtidig på at det er positivt at Klimaetaten oppgir at den fra og med utarbeidelsen av klimabudsjettet for 2025 har begynt å sende formuleringer av virkemidler til virksomheter.

5. Har etaten iverksatt tiltak eller vil etaten vurdere tiltak basert på rapporten? I tilfelle, hvilke tiltak og når skal de gjennomføres?

Forvaltningsrevisjonen indikerer at Klimaetaten har en etablert praksis for gjennomgang av rapporteringene de mottar, men etaten mangler retningslinjer for hvordan dataene skal kvalitetssikres. Klimaetaten har etablerte rutiner, men det er riktig påpekt at dette ikke har vært formalisert. Klimaetaten har derfor formalisert disse nå.

For de øvrige anbefalingene, vil Klimaetaten ta med seg dette i de kontinuerlige forbedringsarbeidet med klimabudsjettet, og i samarbeidet med de aktuelle byrådsavdelingene.

6. Oppfattes rapporten som nyttig? Oppgi begrunnelse hvis dette ikke allerede har framkommet som svar på ovenstående spørsmål.

Klimaetaten mener forvaltningsrevisjonen har vært nyttig ved at den tydelig viser at klimabudsjettet er et godt styringsverktøy. Dette gjør oss betrygget i at arbeidet vi gjør er strukturert og organisert på en god måte.

Ettersom revisjonen kun setter søkelys på virkemidler i Klimabudsjettet som er felles for alle virksomheter i kommunen, gir den samtidig begrenset nytte. De fleste virkemidlene i Klimabudsjettet, og størsteparten av Klimaetatens arbeid, er knyttet til virkemidler der færre virksomheter er involvert. I dette arbeidet er det i stor grad skreddersøm ved utvikling av virkemidler. Hadde utvalget av virkemidler vært mer representativt, ville revisjonen også ha gitt en større nytte for Klimaetatens arbeid.

7. Har etaten kommentarer til rapportens oppbygning eller språkbruk?

Klimaetaten opplever at rapportens språkbruk i faktadelen er forvirrende noen steder. Dette gjelder særlig de fakta som Kommunerevisjonen presenterer som opplysninger fra enkelte ansatte. Som uinformert leser ville jeg stilt meg følgende spørsmål:

- Er dette bare noe en ansatt sier, eller er det noe Kommunerevisjonen holder for å være sant?
- Er dette noe ledelsen i etaten er enig i, eller er det nye fakta som avsløres med denne rapporten?
- Har Kommunerevisjonen gjort noe for å få bekreftet/avkreftet påstanden?

Denne språkbruken kan skape misforståelser og mistenksomhet i tilfelle det ikke foreligger noen grunn til at det skal gjøre det.

Med vennlig hilsen

Heidi Sørensen

Direktør

Heidi Sørensen

Direktør

Kaja Elise Næss Killingland

Avdelingssjef

Mottakere:

Kommunerevisjonen

Fredrik Selmers vei 3

0663

OSLO

Vedlegg 10 Uttalelse fra Plan- og bygningsetaten

Plan- og bygningsetaten

Kommunerevisjonen

Unntatt offentlighet
offl. § 5 første ledd

Fredrik Selmers vei 3
0663 OSLO

Deres ref.
24/176 - 115

Vår ref.
2024/01620-9

Saksbehandler
Tove Paulsen

Dato
03.03.2025

Uttalelse til rapport - Klimabudsjett og styringsinformasjon

Etatens vurdering av rapporten, dens konklusjoner og anbefalinger

1. Har informasjonen om undersøkelsen vært tilstrekkelig?

Plan- og bygningsetaten er av den formening at informasjonen om undersøkelsen har vært tilfredsstillende.

2. Har etaten kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Plan- og bygningsetaten har ingen kommentarer på dette punktet.

3. Har etaten kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger og konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Plan- og bygningsetaten har ingen innvendinger til revisjonskriteriene slik de foreligger. I oppstarten av revisjonen mente Plan- og bygningsetaten at revisjonskriteriene kunne ha vært videre, at det også kunne ha vært nyttig å se nærmere på forankring av virkemidlene gjennom alle ledd.

4. Hva er etatens samlede vurdering av rapportens konklusjoner og anbefalinger?

Plan- og bygningsetaten ser det som nyttig med en gjennomgang hvor man ser på kommunens aktiviteter i sammenheng. Spesielt nyttig å se bildet av etatens bidrag inn mot Oslo kommunes overordnede målsetninger og arbeid med klimabudsjettet.

Plan- og bygningsetaten har behov for å ha oversikt og forutsigbarhet over de virkemidler som blir foreslått inn i klimabudsjettet. Slik situasjonen er i dag er prosessen noe uklar. For å kunne bruke våre ressurser mest mulig effektivt er det nyttig å kunne være med å påvirke hvilke tiltak som foreslås inn i klimabudsjettet, samt ordlyd og omfang.

Plan- og bygningsetaten
Oslo kommune

oslo.kommune.no/plan-bygg-og-eiendom

Besøksadresse:
Vahls gate 1, 0187 Oslo
Postadresse:
Boks 364 Sentrum, 0102 Oslo

Sentralbord: +47 21 80 21 80
Veiledningstelefonen: +47 23 49 10 00
postmottak@pbe.oslo.kommune.no
Org. Nr.: NO 971 040 823 MVA

Saksnummer 2024/01620-9

Side 2 av 2

5. Har etaten iverksatt tiltak eller vil etaten vurdere tiltak basert på rapporten? I tilfelle, hvilke tiltak og når skal de gjennomføres?

Plan- og bygningsetaten vil påse at vi er konsistente i rapporteringen på resultatindikatorer og tydelige på hva som er vårt grunnlag for rapportering.

Vi skal fortsette arbeidet med avklaring av metoder for evaluering og oppfølging av «Krav om fossilfri bygg- og anleggsvirksomhet i reguleringsplaner».

Videre vil vi snart kontakte Klimaetaten for å avklare prosessen med virkemidler for klimabudsjettet 2026. Her er det viktig med en god forankring innad i etaten og opp mot byrådsavdeling.

6. Oppfattes rapporten som nyttig? Oppgi begrunnelse hvis dette ikke allerede har framkommet som svar på ovenstående spørsmål.

Se pkt.4 over.

7. Har etaten kommentarer til rapportens oppbygning eller språkbruk?

Plan- og bygningsetaten har ingen kommentarer til rapportens oppbygning eller språkbruk.

Vennlig hilsen

Tove Paulsen
saksbehandler
seksjon styring

Dokumentet er godkjent digitalt.

Mottakere:
Kommunerevisjonen

Vedlegg 11 Uttalelse fra Utviklings- og kompetanseetaten

Utviklings- og kompetanseetaten

Oslo kommune Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 3
0663 OSLO

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
24/1935 - 8

Saksbehandler:
Marit Kathrine Hepsø 90988114

Dato: 25.02.2025

Uttalelse til forvaltningsrevisjon av arbeid med klimabudsjett og styringsinformasjon fra Utviklings- og kompetanseetaten (UKE)

Vi viser til tilsendt rapport fra Kommunerevisjonen (KRV). Rapporten handler om kommunens arbeid med rapportering på klimabudsjettet i 2023 og 2024. UKE er en av de reviderte virksomhetene. Rapporten handler om rapportering på virkemidler som kutter direkte utslipp, i hovedsak fra transport, egne maskiner og kjøretøy, og bygg og anlegg.

Overordnet tilbakemelding fra UKE

Overordnet vurderer UKE at rapporten er et grundig og nyttig innspill til kommunens arbeid med rapportering på klimabudsjettet som et styringsverktøy. Vi kjenner oss igjen i beskrivelsen av at kommunens klimabudsjett og rapportering på måloppnåelse gir god styringsinformasjon på flere områder. Samtidig peker KRV på noen svakheter i rapporteringen, som går på ulik ordlyd mellom klimabudsjettet og enkelte andre dokumenter, som kan ha gitt usikkerhet om hva som menes og hva det skal rapporteres på i enkelte tilfeller. UKE vil fortsette samarbeidet med Klimaetaten og andre virksomheter, og dialogen med byrådsavdeling for Finans, om hvordan vi kan rapportere effektivt, klart og tydelig på tiltak og virkemidler i klimabudsjettet i årene fremover.

Vi har en betraktning til rapporten, og oppfølgingen av denne videre. Hvorvidt rapporteringen gir god styringsinformasjon handler etter vårt syn ikke bare om hvordan rapportering og indikatorer er utformet, kvalitetssikret og formidlet – men også hvordan denne informasjonen benyttes av mottakeren. For at klimabudsjettet skal være et styringsverktøy, må rapporteringen være utformet slik at den kan brukes aktivt inn i forbedringsarbeid og oppfølging på tvers av kommunen. Det må også være mekanismer som sikrer at informasjonen benyttes til det formål den er ment å brukes til. Det ville etter vårt syn vært en styrke for undersøkelsen om det hadde

Oslo kommune
Utviklings- og kompetanseetaten

Besøksadresse:
Grensesvingen 6, 0663 OSLO
Postadresse:
Postboks 6538 Etterstad, 0606
OSLO

Telefon: 21802180
postmottak@uke.oslo.kommune.no
Org. nr.: 971183675
oslo.kommune.no

side 2

vært noen spørsmål knyttet til faktisk bruk og oppfølging av rapporteringen, og i hvilken grad den faktisk brukes som et styringsverktøy (og er egnet til det formålet).

Nedenfor følger UKEs svar på spørsmålene fra KRV

Etatens vurdering av rapporten, dens konklusjoner og anbefalinger. Har informasjonen om undersøkelsen vært tilstrekkelig?

Svar: Ja, informasjon om undersøkelsen har vært tilstrekkelig.

Har etaten kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Svar: Vi har ikke noen kommentarer til metoder, kilder eller datagrunnlag. Disse fremstår i all hovedsak dekkende for å svare på problemstillingene.

Har etaten kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger og konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Svar: Revisjonskriteriene synes i hovedsak å være relevante. Vi viser til vår betraktning innledningsvis, om hva det innebærer at noe «gir god styringsinformasjon». Etter vårt syn bør det også omfatte at informasjonen faktisk benyttes til styring (leses, forstås og brukes av mottaker til styring) og at informasjonen i så fall er egnet for å benyttes til styring (utformet slik at den kan brukes til å styre mot et gitt mål). I den sammenheng mener vi det kunne vært en fordel å ha med noen revisjonskriterier, spørsmål eller vurderinger av hvordan rapporteringen faktisk benyttes som styringsinformasjon, og om det eventuelt er noen forskjeller mellom ulike deler av kommunen her, og eventuelt hvor det er forbedringsmuligheter når det gjelder hvordan rapportering utformes og ev. benyttes (eller ikke benyttes) til å styre mot kommunens klimamål.

Hva er etatens samlede vurdering av rapportens konklusjoner og anbefalinger?

Svar: Overordnet vurderer UKE at rapporten er et grundig og nyttig innspill til kommunens arbeid med rapportering på klimabudsjettet som et styringsverktøy.

Har etaten iverksatt tiltak eller vil etaten vurdere tiltak basert på rapporten? I tilfelle, hvilke tiltak og når skal de gjennomføres?

Svar: UKE vil fortsette samarbeidet med Klimaetaten og andre virksomheter, og dialogen med vår overordnede byrådsavdeling for Finans, om hvordan vi kan rapportere effektivt, klart og tydelig på tiltak og virkemidler i klimabudsjettet i årene fremover.

side 3

Oppfattes rapporten som nyttig? Oppgi begrunnelse hvis dette ikke allerede har framkommet som svar på ovenstående spørsmål.

Svar: Se svar på øvrige spørsmål.

Har etaten kommentarer til rapportens oppbygning eller språkbruk?

Svar: Nei, vi har ikke merknader til rapportens oppbygning eller språkbruk.

Vennlig hilsen

Bjørn Marthinsen
etatsdirektør

Gunnar Wedde
avdelingsdirektør

 Oslo kommune
Utviklings- og kompetanseetaten
Klima og miljø

Besøksadresse:
Postadresse:
Postboks 6538 Etterstad, 0606
OSLO

Telefon: 21802180
postmottak@uke.oslo.kommune.no
Org. nr.: 971183675
oslo.kommune.no

Vedlegg 12 Uttalelse fra Velferdsetaten

Velferdsetaten

Oslo Kommune Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 3
0663 OSLO

Deres ref.:
24/176-116

Vår ref. (saksnr.):
24/1997 - 7

Saksbehandler:
Kia Ingeborg Haugen Baardseth

Dato: 27.02.2025

Rapport til uttalelse: Klimabudsjett og styringsinformasjon

Velferdsetaten takker for godt samarbeid med Kommunerevisjonen i forbindelse med forvaltningsrevisjon av klimabudsjett og styringsinformasjon.

I det følgende svarer vi kort ut vår vurdering av rapporten, dens konklusjoner og anbefalinger, basert på spørsmålene som fulgte med oversendelse av rapporten.

1. Har informasjonen om undersøkelsen vært tilstrekkelig?

Ja, vi opplever at informasjonen har vært meget god. Dette gjelder hele prosessen, fra oppstart, underveis og ved avslutning av undersøkelsen.

2. Har etaten kommentarer til prosjektets metode, anvendte kilder eller data som kan ha betydning for rapportens konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Nei, Velferdsetaten har ikke i denne revisjonen forutsetninger for å kommentere på metodevalg, anvendte kilder eller data av betydning for rapportens konklusjoner.

3. Har etaten kommentarer til revisjonskriteriene som ligger til grunn for våre vurderinger og konklusjoner? I tilfelle hvilke?

Nei, Velferdsetaten har ingen kommentarer her.

4. Hva er etatens samlede vurdering av rapportens konklusjoner og anbefalinger?

Rapporten er interessant lesing, men Velferdsetaten har kun begrenset nytteverdi av rapportens konklusjoner og anbefalinger. Rapportering knyttet til miljøforhold kunne kanskje håndteres eller styres mer fra sentralt hold i kommunen, og miljødata bør være lettere tilgjengelig for alle virksomheter som har rapporteringsplikt. Spesielt gjelder dette data knyttet til strøm og fjernvarme.

 Oslo kommune
Velferdsetaten
Styrings- og strategistaben

Besøksadresse:
Hausmanns gate 21
Postadresse:
Postboks 30, Sentrum, 0101 OSLO

Telefon:
Org. nr.: 997506413
oslo.kommune.no
[eDialog-Sikker digital sending](#)

side 2

5. Har etaten iverksatt tiltak eller vil etaten vurdere tiltak basert på rapporten? I tilfelle, hvilke tiltak og når skal de gjennomføres?

Velferdsetaten vil sikre bedre oversikt over egen bilpark. I tillegg vil vi integrere klimaarbeidet tettere i ordinær virksomhet og tjenesteproduksjon for å unngå at klimaarbeid og klimatiltak blir noe man utfører på siden av annen virksomhet.

6. Oppfattes rapporten som nyttig? Oppgi begrunnelse hvis dette ikke allerede har framkommet som svar på ovenstående spørsmål.

Viser til vårt svar under spørsmål 4.

7. Har etaten kommentarer til rapportens oppbygning eller språkbruk?

Rapporten er oversiktlig, logisk bygget opp, meget godt skrevet og lettlest.

Vennlig hilsen

Guri Bergo
direktør

Gry Hege Dyregrov Hamarland
avdelingssjef

 Oslo kommune
Velferdsetaten
Styrings- og strategistaben

Besøksadresse:
Hausmanns gate 21
Postadresse:
Postboks 30, Sentrum, 0101 OSLO

Telefon:
Org. nr.: 997506413
oslo.kommune.no
[eDialog-Sikker digital sending](#)

Oslo

Oslo Kommune
Kommunerevisjonen
Fredrik Selmers vei 3
0663 Oslo

Tel. +21 80 21 80

Rapport 5/2025

Du finner mer informasjon
om Kommunerevisjonen
og våre rapporter på:

www.krv.oslo.kommune.no